

STRATEGIA ROZWOJU GMINY GARBATKA-LETNISKO NA LATA 2021-2030

Projekt do konsultacji: wrzesień 2021 roku

Opracował: Społeczny Zespół ds. opracowania Strategii Rozwoju Gminy Garbatka-Letnisko na lata 2021-2030

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	4
Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i terytorialnej w gminie Garbatka-Letnisko	5
Ankieta	6
Źródła pozyskiwania informacji o pracy urzędu i ocena pracy urzędników	6
Przestrzeń i środowisko naturalne	7
Infrastruktura komunalna oraz transportowa, jej jakość, popularność poszczególnych środków komunikacji	7
Kwestie społeczne – edukacja, ochrona zdrowia, pomoc społeczna, kultura i rekreacja	8
Rozwój gospodarczy i promocja gminy	9
Szczególnie istotne obszary problemowe	10
Uwarunkowania wynikające z położenia geograficznego, dostępność komunikacyjna i mobilność	13
Położenie geograficzne	13
Ukształtowanie terenu	14
Bogactwa naturalne i eksploatacja	15
Dostępność komunikacyjna	17
Dostępność sieci Internet	19
Ludność i procesy demograficzne	20
Gospodarka i rynek pracy	24
Rynek pracy	26
Tereny inwestycyjne	27
Środowisko naturalne i infrastruktura	28
Walory środowiska naturalnego, przyrodnicze i krajobrazowe, różnorodność biologiczna	28
Infrastruktura sieciowa	32
Odpady	33
Kultura i dziedzictwo kulturowe	34
Instytucje kultury	34
Obiekty zabytkowe	35
Sport, rekreacja i turystyka	37
Sport i rekreacja	37
Turystyka	37
Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	38
Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	39
Założenia planistyczne i struktura funkcjonalno-przestrzenna	40
Teksty planów (prawo miejscowe) - ustalenia realizacyjne	41

Bezpieczeństwo publiczne	42
Polityka społeczna.....	44
Pomoc społeczna	44
Ochrona zdrowia.....	46
Edukacja i wychowanie	47
Kapitał społeczny	50
Organizacje pozarządowe	50
Frekwencja w wyborach	50
Finanse samorządowe	51
Dochody	52
Wydatki	54
Analiza SWOT	56
Część programowa strategii rozwoju gminy	60
Misja i wizja.....	61
Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	62
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy	69
Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie	71
Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa mazowieckiego wraz z zakresem planowanych działań	73
System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych.....	77
Ramy finansowe i źródła finansowania	78
Załączniki.....	80
Załącznik 1. Wzór ankiety	80
Załącznik 2. Zarządzenie w sprawie Społecznego Zespołu ds. opracowania Strategii Rozwoju Gminy.....	86

Wprowadzenie

Strategia rozwoju gminy Garbatka-Letnisko na lata 2021-2030 jest kompleksowym, średniookresowym planem działania gminy na najbliższe lata, którego celem jest pełne wykorzystanie silnych stron i szans stojących przed nią w nowej unijnej perspektywie budżetowej.

Strategię opracowano, aby móc w sposób skuteczny i efektywny realizować zadania stojące przed władzami gminy. Strategia pozwala na określenie podstawowych kierunków rozwoju poprzedzone identyfikacją szans i zagrożeń oraz mocnych i słabych stron gminy, czyli na szczegółową i wnikliwą diagnozę stanu obecnego. Dodatkowo przygotowując Strategię kierowano się konicznością zapewnienia jej zgodności z analogicznymi dokumentami na szczeblu ponadlokalnym, co w przyszłości pozwoli na pozyskanie zewnętrznych środków finansowych pochodzących z budżetu państwa, czy z funduszy unijnych.

W Strategii opisano przede wszystkim zadania, które należą do obszaru działań władz gminy, a zatem takie, które gmina ma obowiązek wypełniać oraz na których realizację ma prawo przeznaczyć środki z budżetu. Jednak aby w pełni zobrazować zastaną sytuację postanowiono opisać również obszary wykraczające poza ustawowe działania. Ze względu na przepisy oraz ograniczone zasoby władze gminy nie mogą bezpośrednio odpowiadać na wszystkie pojawiające się wyzwania. Niekiedy ich rola ogranicza się jedynie do motywowania i pobudzania do działania innych podmiotów publicznych oraz prywatnych.

Proces przygotowania *Strategii rozwoju gminy Garbatka-Letnisko* prowadzono w trzech etapach:

1. Przeprowadzenie diagnozy stanu gminy we wszystkich istotnych dla rozwoju lokalnego obszarach. W część służącą opisowi diagnozy wchodzi również analiza SWOT, która określa mocne i słabe strony gminy oraz szanse i zagrożenia, które przed nią stoją.
2. Określenie wizji i misji gminy Garbatka-Letnisko, czyli opisanie docelowego stanu, w jakim gmina chciałaby się znaleźć w objętym Strategią horyzoncie czasowym. Realizacja misji ma z kolei doprowadzić do urzeczywistnienia określonych wizji.
3. Określenie konkretnych celów strategicznych i operacyjnych, których realizacja zagwarantuje osiągnięcie pożądanego stanu. Wymienione cele są kompromisem pomiędzy oczekiwaniami mieszkańców przedstawionymi w wypełnionych wcześniej ankietach, a możliwościami finansowymi i realizacyjnymi gminy. Przy formułowaniu celów uwzględniono priorytety rozwoju, na które zwrócili uwagę mieszkańcy w przeprowadzonym badaniu społecznym.

Strategia została opracowana zgodnie z zasadą partycypacji przez Społeczny Zespół ds. opracowania *Strategii Rozwoju Gminy Garbatka-Letnisko na lata 2021-2030*. Wsparcia eksperckiego udzielił dr hab., prof. SGH Marek Chrzanowski.

Niniejsza Strategia nie kończy prac nad rozwojem gminy, lecz stanowi podstawę do dalszych działań podejmowanych przez Urząd Gminy samodzielnie oraz we współpracy z sąsiadującymi JST. Realizacja wymienionych w dokumencie celów stanie się możliwa dzięki pełnemu zaangażowaniu nie tylko władz, ale przede wszystkim mieszkańców gminy Garbatka-Letnisko.

Zespół społeczny ds. opracowania strategii rozwoju gminy

DIAGNOZA

**Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej
i terytorialnej w gminie Garbatka-Letnisko**

Ankieta

Dla lepszego zdiagnozowania sytuacji gminy Garbatka-Letnisko przeprowadzone zostało badanie ankietowe wśród mieszkańców. Badanie prowadzone było w formie ankiety on-line uzupełnionej kwestionariuszami wydrukowanymi (o tej samej treści, wzór ankiety – załącznik nr 1). Celem badania było poznanie opinii mieszkańców na temat sytuacji społecznej, gospodarczej i terytorialnej gminy, zdefiniowanie najważniejszych problemów oraz wytyczenie kierunków rozwoju na przyszłość.

Badanie prowadzone było w dniach 23 czerwca – 19 lipca 2021 roku.

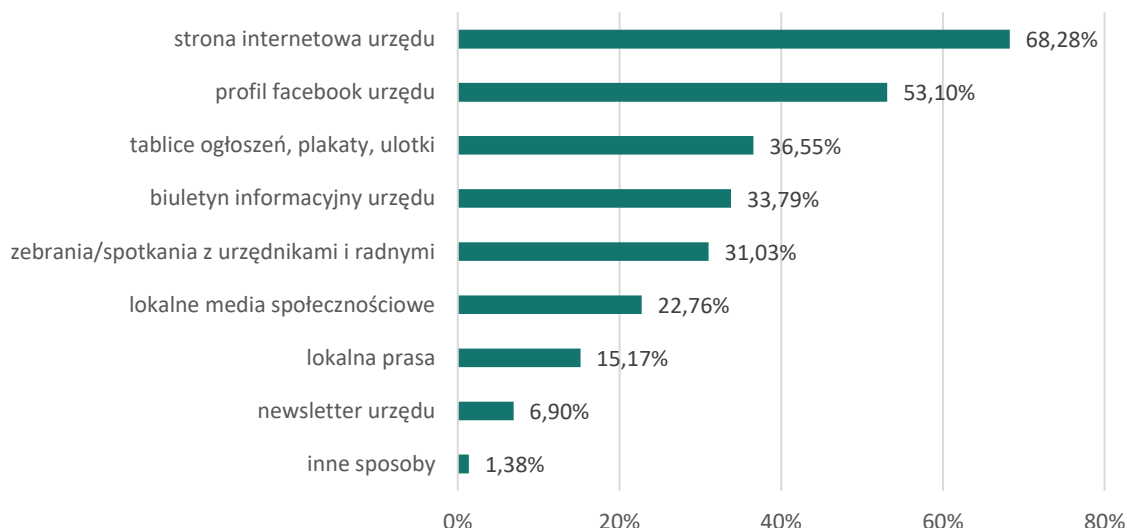
Uczestnicy ankiety odpowiadali na w sumie 32 pytania (w tym metryczkę składającą się z 8 pytań). Pytania obejmowały ocenę funkcjonowania Urzędu Gminy, kwestie terytorialne, infrastrukturę transportową i komunalną, ocenę systemu edukacji, kwestie społeczne, turystykę i rekreację, kulturę, a także wyzwania gospodarcze i priorytety inwestycyjne. W ramach pytań otwartych mieszkańcy wskazywali problemy i atuty towarzyszące życiu w gminie Garbatka-Letnisko.

W badaniu wzięło udział 145 osób (94 kobiety i 51 mężczyzn). Przeważali respondenci w wieku 25-34 lata oraz 35-44 lata (odpowiednio 29% i 27% wszystkich biorących udział w badaniu). Wśród uczestników ankiety 69% stanowiły osoby pracujące, 11% osoby bezrobotne, 15% emeryci i renciści, a 5% uczniowie i studenci. 57% udzielających odpowiedzi mieszkało w największej miejscowości gminy, w Garbatce-Letnisko.

Źródła pozyskiwania informacji o pracy urzędu i ocena pracy urzędników

Prawie 80% mieszkańców wskazało, że przeważnie lub bardzo się interesuje tym co się dzieje na terenie gminy. Spośród form czerpania informacji o działaniach władz gminy najczęściej wskazywana jako najwygodniejsza była strona internetowa urzędu gminy.

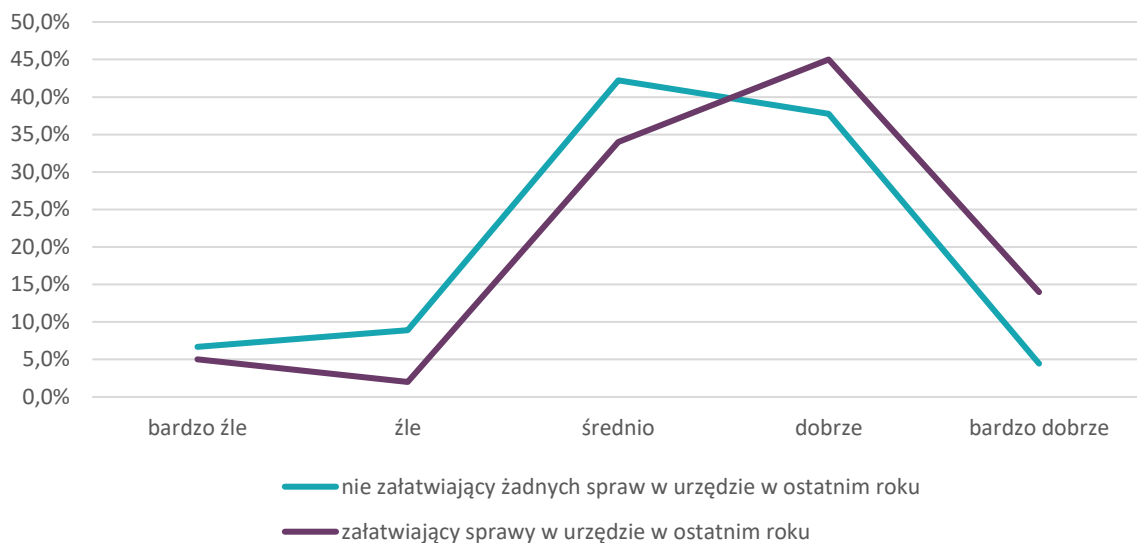
Wykres 1. Najwygodniejsze dla mieszkańców formy czerpania informacji o działaniach władz gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Mieszkańcy w ankiecie zostali zapytani także o ogólną ocenę pracy urzędników zatrudnionych w urzędzie gminy. Ponad 90% wszystkich ankietowanych oceniło pracę urzędników średnio, dobrze lub bardzo dobrze. Warto zauważyć, że zdecydowanie lepiej urzędników oceniali osoby, które załatwiały w ciągu ostatniego roku sprawy w urzędzie (por. wykres 2), co pozytywnie świadczy o zmianach zachodzących w urzędzie gminy.

Wykres 2. Ogólna ocena pracy urzędników zatrudnionych w Urzędzie Gminy (procent ankietowanych)

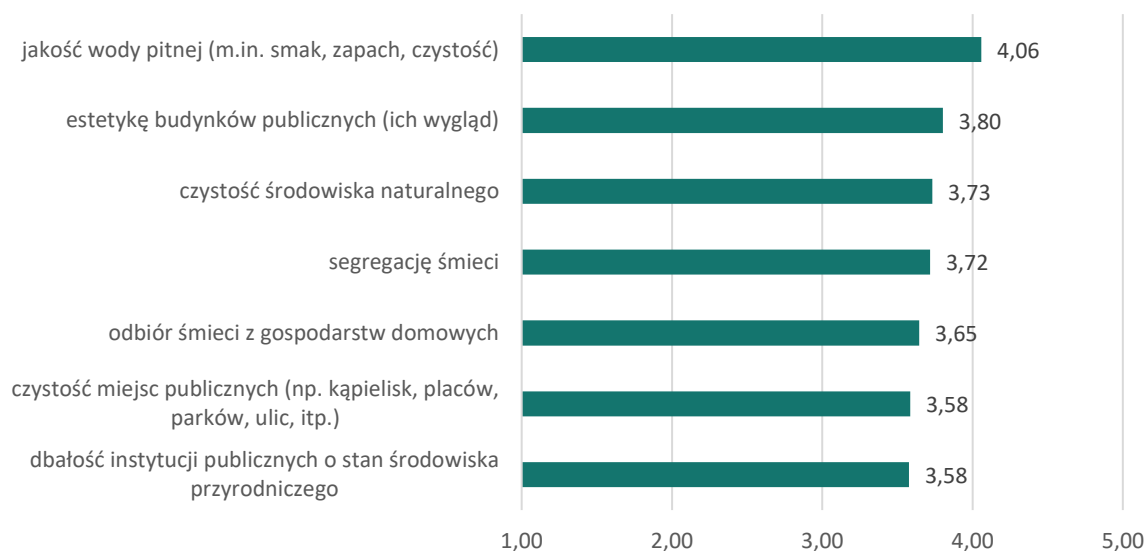

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Przestrzeń i środowisko naturalne

W zakresie jakości przestrzeni otaczającej mieszkańców oraz postrzegania problemów związanych ze środowiskiem naturalnym mieszkańcy przeciętnie oceniali badane obszary średnio i dobrze. Szczególnie dobrze wypadła ocena jakości wody pitnej oraz estetyki budynków publicznych.

Wykres 3. Ocena w skali 1 (najstąbiej) – 5 (najlepiej) przestrzeni publicznej i środowiska naturalnego

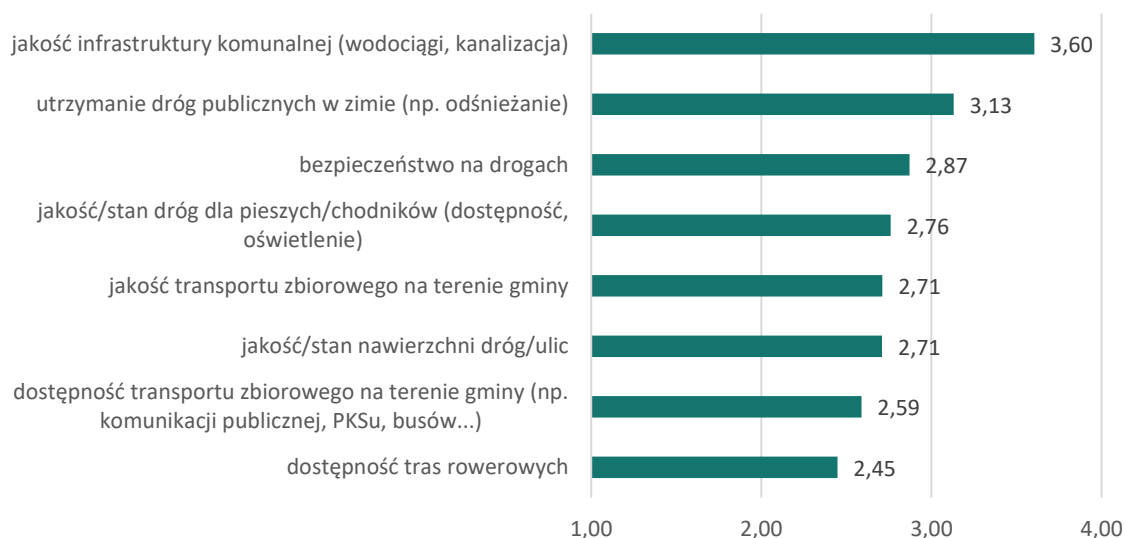

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Infrastruktura komunalna oraz transportowa, jej jakość, popularność poszczególnych środków komunikacji

Oceniając najistotniejsze kwestie związane z transportem i istniejącą do jego obsługi infrastrukturą, mieszkańcy najstąbiej oceniali dostępność tras rowerowych oraz transportu zbiorowego. Najlepiej w tym zestawieniu oceniano jakość infrastruktury komunalnej oraz utrzymanie dróg publicznych.

Wykres 4. Ocena infrastruktury komunikacyjnej i jakości jej utrzymania (skala 1-5)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Kwestie społeczne – edukacja, ochrona zdrowia, pomoc społeczna, kultura i rekreacja

W wymiarze edukacji i rozwoju najmłodszych mieszkańców gminy mieszkańcy uczestniczący w ankiecie wskazywali na brak dostępności form ciekawego spędzania czasu dla dzieci i młodzieży. Dobrze oceniano natomiast dostępność placów zabaw i przedszkoli oraz jakość nauczania w szkole podstawowej.

Wykres 5. Edukacja i rozwój dzieci i młodzieży (skala 1-5)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

W przypadku ochrony zdrowia, najbardziej doskwiera mieszkańcom brak dostępu do lekarzy specjalistów. Dobrze oceniono funkcjonowanie aptek oraz działalność instytucji opieki społecznej na terenie gminy.

Wykres 6. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna (skala 1-5)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Oceniając obszar kultury i rekreacji mieszkańcy wyróżnili działalność bibliotek, natomiast najstąbiej oceniali dostępność miejsc, w których dorośli mogą spędzać wolny czas poza domem.

Wykres 7. Kultura i rekreacja (skala 1-5)

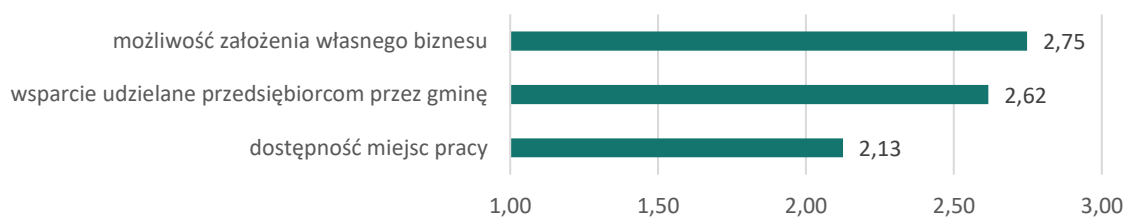

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Rozwój gospodarczy i promocja gminy

Problemem w oczach ankietowanych mieszkańców jest dostępność miejsc pracy w gminie. Dostępność terenów inwestycyjnych oceniana jest średnio.

Wykres 8. Kondycja lokalnej przedsiębiorczości (skala 1-5)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

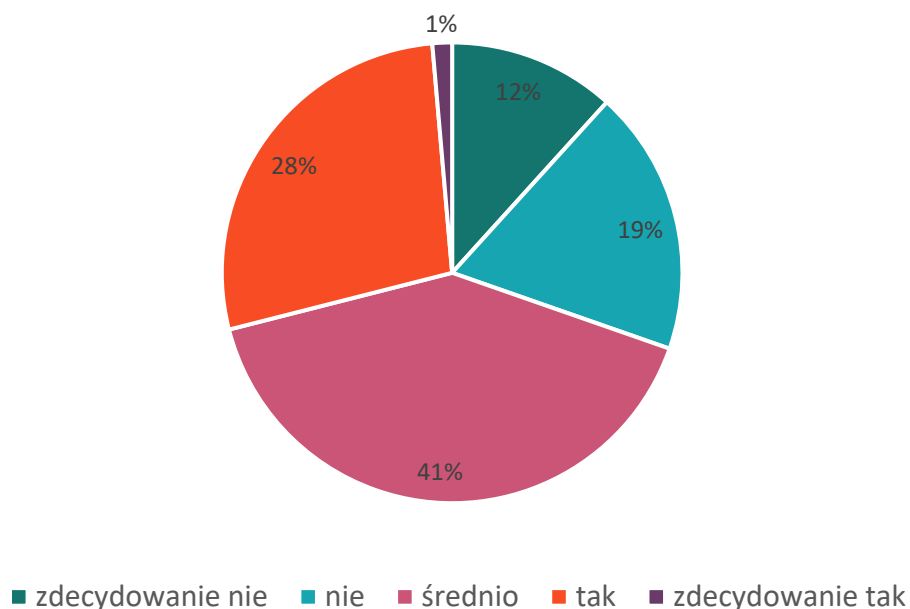
Wykres 9. Dostępność terenów inwestycyjnych (skala 1-5)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Promocję gminy większość mieszkańców ocenia średnio bądź dobrze.

Wykres 10. Ocena działań w zakresie promocji gminy na zewnątrz (odsetek odpowiedzi)

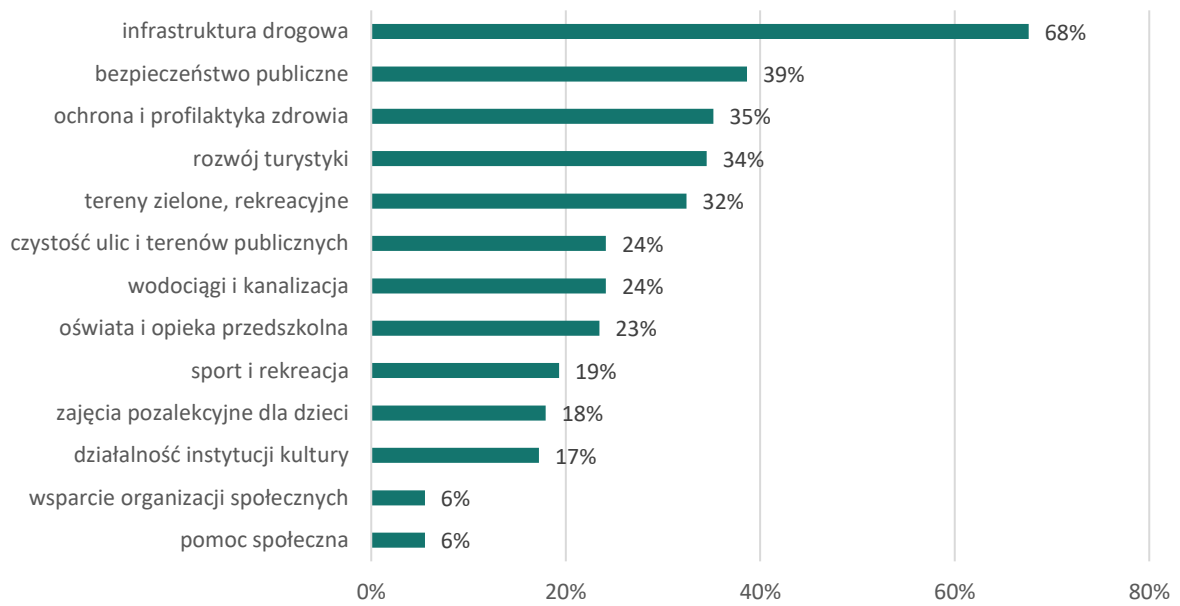

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Szczególnie istotne obszary problemowe

Jako szczególnie istotne obszary problemowe wskazywano przede wszystkim kwestie infrastruktury drogowej (ponad 2/3 ankietowanych zwracało na ten problem uwagę). Często wskazywano też problemy takie jak bezpieczeństwo publiczne czy ochrona i profilaktyka zdrowia.

Wykres 11. Dziedziny wymagające szczególnego wsparcia (odsetek odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Źródło: materiały Urzędu Gminy

The background of the image is a close-up, vertical view of a wood grain. The grain is composed of numerous concentric, wavy rings of varying thicknesses and colors, ranging from light tan and beige to dark brown and black. The texture is highly detailed and organic. A white rectangular box is superimposed on the right side of the image, containing text in a black, italicized serif font. The text is centered within the box and reads: "Kompleksowa i pogłębiona diagnoza jest punktem wyjścia i bazą dla opracowania strategii rozwoju gminy".

*Kompleksowa i pogłębiona
diagnoza jest punktem wyjścia
i bazą dla opracowania
strategii rozwoju gminy*

Uwarunkowania wynikające z położenia geograficznego, dostępność komunikacyjna i mobilność

Położenie geograficzne

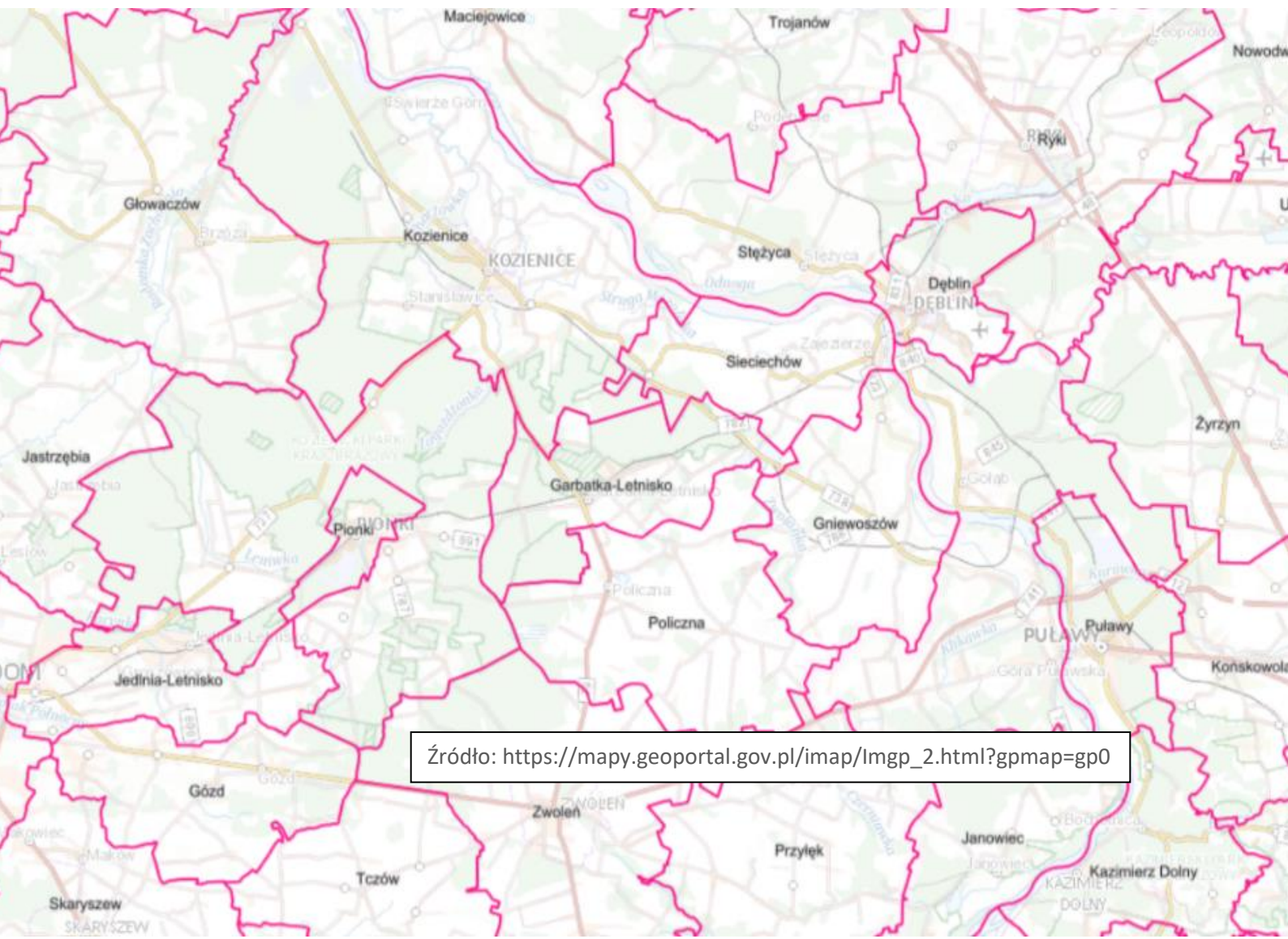
Gmina Garbatka-Letnisko ma status gminy wiejskiej. Gmina położona jest w południowo-wschodniej części województwa mazowieckiego, w południowej części powiatu kozienickiego. Odległość od Warszawy to około 100 km (około 1h 50 min jazdy samochodem), natomiast do Kozienic 15 km (około 15 min jazdy samochodem). Duże ośrodki miejskie najbliższe terytorialnie Garbatce-Letnisko to Radom i Lublin – połączenia drogowe odpowiednio około 45 i 80 km (czas dojazdu samochodem około 50 i 55 minut).

Gminy sąsiadujące to: Kozienice (powiat kozienicki), Sieciechów (powiat kozienicki), Gniewoszków (powiat kozienicki), Policzna (powiat zwoleński) oraz Pionki (powiat radomski).

Powierzchnia gminy wynosi 74,25 km², co stanowi 8,06% powierzchni powiatu i 0,20% powierzchni województwa.

Gmina obejmuje terytorialnie 11 miejscowości w 9 sołectwach: Anielin, Bąkowiec, Bogucin, Brzustów, Garbatka-Letnisko, Garbatka-Zbyczyn i Garbatka-Dziewiątka, Garbatka Długa i Garbatka Nowa, Molendy, Ponikwa.

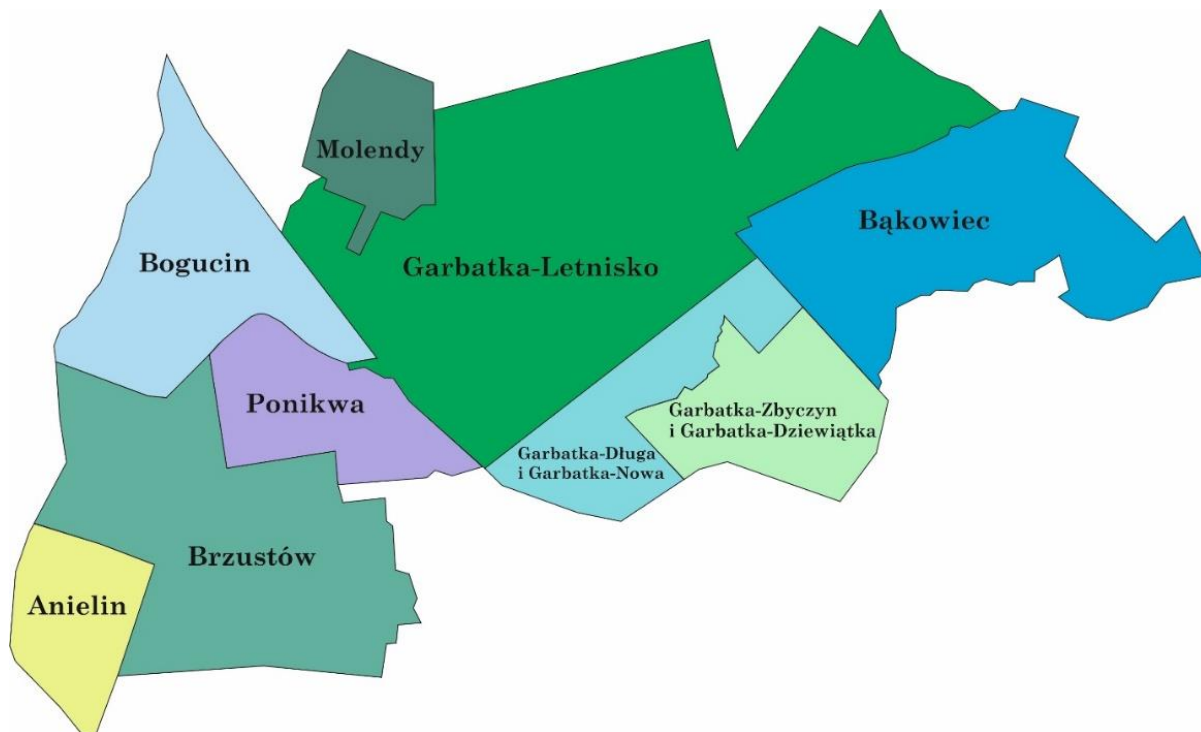
Rysunek 1. Garbatka-Letnisko i gminy sąsiadujące

Źródło: https://mapy.geoportal.gov.pl/imap/lmgp_2.html?gpmmap=gp0

Garbatka-Letnisko jest głównym ośrodkiem obsługi mieszkańców, skupiającym najważniejsze instytucje z zakresu administracji, ochrony zdrowia, edukacji oraz usług. Zlokalizowane są one głównie w centrum miejscowości.

Rysunek 2. Gmina Garbatka-Letnisko w podziale na sołectwa

Źródło: Opracowanie Urzędu Gminy na podstawie www.kozienicepowiat.geoportal2.pl

Korzystne położenie gminy względem sieci miast oraz wysoka dostępność komunikacyjna ułatwia powiązania społeczno-gospodarcze z ośrodkami ponadlokalnymi.

Gmina położona jest na terenie Puszczy Kozienickiej oraz jej otuliny. Z położenia, a także wyróżniających gminę w województwie szczególnych warunków mikroklimatycznych, przyrodniczych i krajobrazowych, wynika wiodąca funkcja gminy, jaką jest turystyka i wypoczynek. Garbatka-Letnisko może pochwalić się długimi tradycjami „miejscowości letniskowej”. Poza turystyką i wypoczynkiem gmina Garbatka-Letnisko pełni takie funkcje jak: mieszkaniowa, rolnicza, przemysłowa i usługowa.

Ukształtowanie terenu

Obszar gminy położony jest na Nizinie Środkowopolskiej (318) w obrębie 2 makroregionów:

- a) Makroregion Niziny Środkowomazowieckiej (318.7) obejmujący mezoregiony:
 - Równiny Kozienickiej (pas biegnący przez środek gminy o kierunku północny zachód – południowy wschód),
 - Dolina Środkowej Wisły (wschodnia część gminy związana z tarasem akumulacyjnym Wisły).
- b) Makroregion Wzniesień Południowo-Mazowieckich (318.8):
 - Równiny Radomska (zachodnia i południowo-zachodnia część gminy).

Rzeźba terenu na obszarze gminy ma charakter poligeniczny. Występują tu formy akumulacji rzecznej preglacialnej oraz formy akumulacji lodowcowej, wodno-lodowcowej i zastoiskowej zlodowacenia środkowopolskiego. Nałożyły się na nie holocenijskie formy eoliczne (wydmy, pola piasków przewianych) i fluwialne (rzeczne).

Obszar gminy, pod względem morfologicznym jest mało zróżnicowany, pochylony lekko w kierunku północnym i północno-wschodnim w stronę tarasu akumulacyjnego Wisły. Przejście jest stopniowe i słabo widoczne w terenie od 170 m n. p.m. do 125 m n.p.m. W obrębie Doliny Środkowej Wisły znajduje się terasa zalewowa położona na wschodnim skraju gminy (112-115 m n.p.m.) zbudowana z utworów piaszczystych i organicznych oraz taras akumulacyjny plejstoceński oddzielony od tarasu zalewowego wyraźną krawędzią erozyjną o wysokości kilku metrów, którego rzędne terenu wynoszą od 120-140 m.

Monotonna rzeźba urozmaicona jest często podłużnymi wydmami o wysokości względnej kilku metrów. Wzniesienia wydmowe zwane są „garbami” stąd nazwa miejscowości: „Garbatka” lub „górami” np. Wilcza Góra, Krzepcowa Góra, Krzyżowa Góra, Kanerskie Góry, Bożęcka Góra. Doliny niektórych rzek wcinająca się głęboko w wysoczyznę na kilka do kilkunastu metrów tworząc przełomy. Np. rzeka Krępiec ma kilka źródeł w głębokim wąwozie ciągnącym się na długości 1 km. Podobnie rzeka Brzeźniczka (Krypianka) płynie wąwozem o głębokości 6-8 m. Maksymalna deniwelacja na obszarze gminy wynosi 73,4 m (od 112,2 m n.p.m. na tarasie zalewowym Wisły do 185,6 m. n.p.m. na wierzchołku wydmy w Brzustowie).

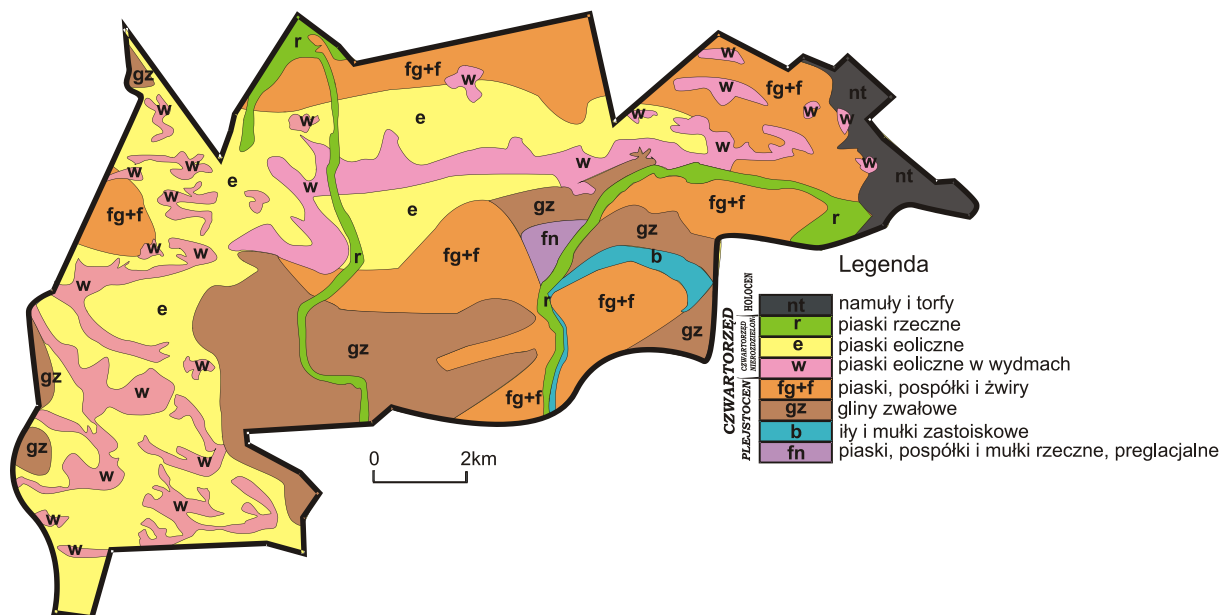
Bogactwa naturalne i eksploatacja

Budowa geologiczna

Gmina Garbatka-Letnisko położona jest w północno-wschodniej części synklinorium lubelskiego, które jest częścią synklinorium brzeźnego. Na powierzchni terenu występują tylko utwory czwartorzędowe. Skały starsze wieku paleozoicznego i mezozoicznego zostały stwierdzone na terenie gminy Pionki w niedużej odległości od gminy Garbatka-Letnisko. Osady trzeciorzędowe rozpoznano w wierceniach hydrogeologicznych Osady czwartorzędowe osiągające miąższość do 40 m mają różną genezę. Najliczniejsze są osady rzeczno-lodowcowe i rzeczne tarasów akumulacyjnych wykształcone w postaci piasków drobno i średnioziarnistych przewarstwieniami pospółek i żwirów oraz z wkładami osadów lodowcowych i zastoiskowych (iły warwowe i mułki ilaste) odsłaniającymi się w rejonie Garbatki-Zbuczyn. Gliny zwałowe (gliny piaszczyste ze żwirkiem) występują na powierzchni w rejonie Garbatki-Dziewiątki, Garbatki Długiej i Ponikwy. Na glinach zwałowych i piaskach fluwioglacjalnych i rzecznych zalegają piaski pochodzenia eolicznego: pola piasków przewianych i wydmy. Utwory holocenijskie to: piaski i żwiry rzeczne tarasów zalewowych (miąższość kilka metrów) rzek Brzeźniczki (Krypianki), Krępianki Strugi Polickiej Zwołanki oraz namuły i torfy występujące na tarasie zalewowym Wisły w rejonie Bąkowca i w bezodpływowych zagłębieniach okolic Anielina¹.

¹ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Garbatka-Letnisko, Uwarunkowania rozwoju, Garbatka-Letnisko 1998.

Rysunek 3. Mapa geologiczna utworów czwartorzędowych wykonana w oparciu o mapę geologiczną Polski w skali 1: 200000

Źródło: opracowanie urzędu gminy na podstawie materiałów A. Makowskiej [1976]

Możliwości eksploatacji i wykorzystania

Na obszarze gminy znaczenie złożowe mają piaski i piaski kwarcowe. Obecnie znajduje się tu 8 udokumentowanych złóż piasku². Stopień rozpoznania zasobów i stan ich zagospodarowania, a także wielkość wydobycia z poszczególnych złóż zestawiono w tabeli 1.

Tabela 1. Wykaz złóż piasków na terenie gminy Garbatka-Letnisko tys. ton. (stan na koniec 2019 r.)

Nazwa złoża	Stan zag. złoża ³	Zasoby		Wydobycie
		Geologiczne bilansowe	Przemysłowe	
Anielin	T	203		
Anielin 1	R	1178		
Anielówka	Z	24		
Brzustów	Z	117		
Ponikwa	T	290		
Żytkowice 3	E	301		9
Żytkowice 4	T	126		
Żytkowice 5	E	302		3

Źródło: opracowanie własne na podstawie: M. Szuflicki, A. Malon, M. Tymiński (red.), *Bilans zasobów złóż kopalni w Polsce wg stanu na 31 XII 2019 r.*, Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2020.

² Według: M. Szuflicki, A. Malon, M. Tymiński (red.), *Bilans zasobów złóż kopalni w Polsce wg stanu na 31 XII 2019 r.*, Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2020.

³ Skrótów literowych dotyczących stanu zagospodarowania zasobów w wykazach złóż oznaczają: E – złożo eksploatacyjne R – złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo Z – złożo, z którego wydobycie zostało zaniechane T – złożo zagospodarowane, eksploatacyjne okresowo.

W 2021 r. prowadzone było postępowanie w zakresie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia polegającego na uruchomieniu kopalni piasku na działkach w Anielinie i Brzustowie należących do Zakładów Silikatowych Żytkowice S.A.

Dostępność komunikacyjna

Transport drogowy

Sieć komunikacyjna na terenie gminy Garbatka-Letnisko jest dobrze rozwinięta. Głównym szlakiem komunikacyjnym jest przebiegająca horyzontalnie droga wojewódzka DW691 biegnąca na linii Pionki - Garbatka - Opactwo. Przez zachodnią część gminy przebiega również odcinek drogi krajowej DK79 relacji Warszawa - Tarnobrzeg, stanowiącej korzystne połączenie z aglomeracją warszawską. Infrastruktura drogowa uzupełniona jest przez drogi powiatowe i gminne. Drogi powiatowe łączą się z drogą krajową nr 79, tworząc warunki do przejazdów zarówno pasażerskich, jak i towarowych. Sieć dróg gminnych składająca się z 78 dróg ma na celu umożliwienie komunikacji między poszczególnymi jednostkami osadniczymi, stąd ważne jest utrzymanie dróg w dobrym stanie i poddawanie ich regularnym pracom modernizacyjnym.

Rysunek 4. Układ dróg na terenie gminy w podziale na kategorie

Źródło: Opracowanie urzędu gminy na podstawie www.powiatkozienice.geoportal2.pl

Sieć drogową obejmuje (wg kategorii):

- **drogi krajowe:** droga krajowa nr 79, relacji Warszawa – Tarnobrzeg.
- **drogi wojewódzkie:** nr 691, relacji Pionki – Garbatka-Opactwo, nr 738, relacji Kozienice- Góra Puławska,
- **drogi powiatowe:** nr 1739 W biegnąca przez miejscowość Bogucin, nr 1740 W biegnąca przez miejscowości Molendy, Garbatka-Letnisko, nr 1741 W biegnąca przez miejscowości Garbatka Nowa, Garbatka-Zbuczyn, Garbatka-Dziewiątka, nr 1742 W – ulica Czarnoleska w Garbatce-Letnisku, nr 782, relacji stacja kolejowa Bąkowiec – Bąkowiec oraz
- **78 dróg gminnych.**

Gmina Garbatka-Letnisko dysponuje ok. 50 km dróg, z czego blisko 32 km to drogi gruntowe w większości wymagające stałych remontów. Drogi utwardzone stanowią 36 % wszystkich dróg

i tworzą sieć połączeń z głównymi jednostkami osadniczymi gminy i gmin ościennych. Drogi gruntowe znajdują się głównie w miejscowości Garbatka-Letnisko i są to drogi lokalne tworzące dojazdy do największych skupisk mieszkalnych w północnej, południowej i wschodniej części miejscowości.

Wśród potrzeb rozwojowych gminy wyróżnia się braki w infrastrukturze drogowej, w szczególności zbyt mały odsetek utwardzonych nawierzchni dróg gminnych w największych skupiskach mieszkalnych oraz w miejscach, gdzie powstaje nowa zabudowa. W celu zwiększenia poziomu bezpieczeństwa w obszarach zabudowanych należy dążyć również do budowy infrastruktury okołodrogowej, w tym chodników i oświetlenia dróg.

Zapewnienie bezpiecznych połączeń komunikacyjnych pomiędzy poszczególnymi miejscowościami nie jest w pełni zależne od gminy ze względu na fakt, iż główne szlaki komunikacyjne biegnące przez gminę są drogami krajowymi, wojewódzkimi czy powiatowymi, co uniemożliwia gminie prowadzenie na nich inwestycji. Gmina Garbatka-Letnisko jako zarządca dróg gminnych może samodzielnie realizować zadania wyłącznie w pasie dróg gminnych.

Ważnym problemem z perspektywy dostępności komunikacyjnej i bezpieczeństwa przemieszczających się mieszkańców gminy jest brak odpowiedniej infrastruktury ścieżek rowerowych. Jednocześnie część najwcześniej zrealizowanych ścieżek w formie infrastruktury rowerowo-piesznej nie satysfakcjonuje w pełni rowerzystów ze względu na przecinanie ich licznymi zjazdami do posesji (wydzielonymi z użyciem poprzecznych krawężników), co obniża bezpieczeństwo ruchu rowerowego.

Transport publiczny

Na głównych trasach gmina posiada połączenia autobusowe, które umożliwiają przemieszczanie się mieszkańców, jak i turystów. Jednak dostępność komunikacyjna jest nierównomierna. W najmniej korzystnej sytuacji znajdują się miejscowości oddalone od głównych szlaków komunikacyjnych, gdzie jedynym środkiem komunikacji pozostaje transport indywidualny. Z drugiej strony z funkcjonującego obecnie publicznego transportu korzysta coraz mniej osób, co generuje dla Gminy większe koszty jego utrzymania.

Transport kolejowy

Przez obszar gminy przebiegają 3 linie kolejowe. Strategiczne znaczenie dla ruchu pasażerskiego oraz towarowego ma linia 26 relacji Łuków – Radom. Przebiega ona horyzontalnie przez środek gminy. Na jej sieci zlokalizowane są trzy przystanki w miejscowościach: Bąkowiec, Garbatka-Letnisko oraz Żytkowice.

Ruch towarowy obsługują linie: 577 relacji Garbatka-Letnisko – Sieciechów, łącząca stację Garbatka-Letnisko ze stacją towarową Sieciechów stanowi łącznicę między linią kolejową Łuków – Radom, a linią kolejową Bąkowiec – Kozienice i umożliwia kursowanie pociągów w kierunku Świerży Górnych bez konieczności zmiany czoła pociągu na stacji Bąkowiec oraz linia 76 relacji Bąkowiec – Kozienice – częściowo nieprzejezdna.

Transport lotniczy

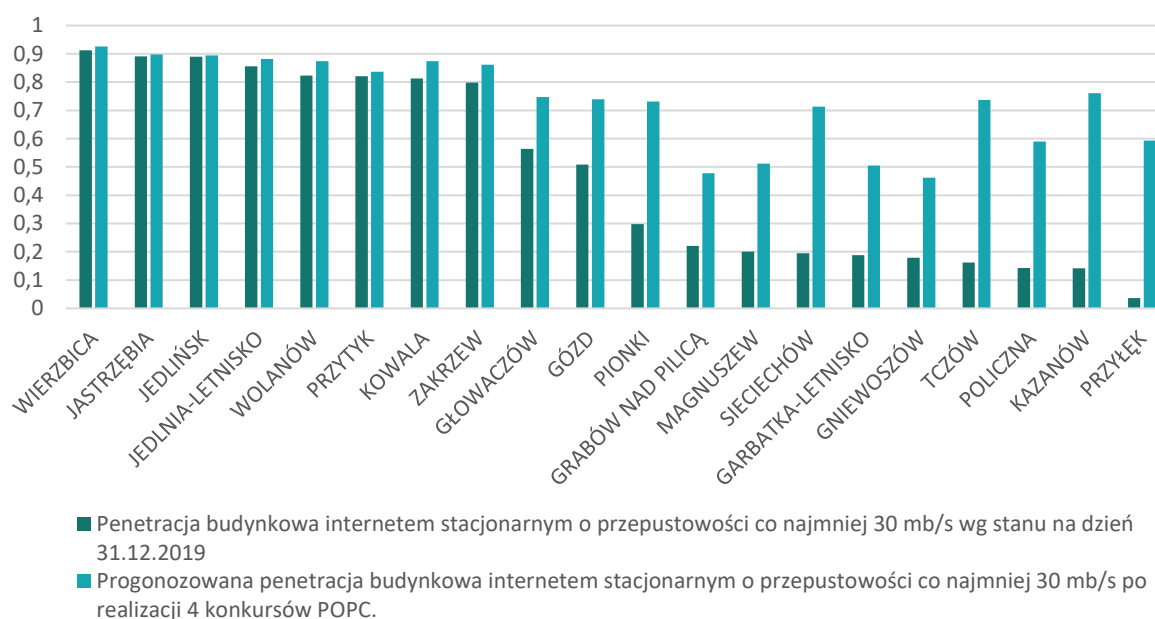
Najbliższym portem lotniczym jest znajdujący się w odległości około 100 km Port lotniczy Warszawa – Okęcie. Na terenie gminy wprawdzie znajduje się jedno prywatne lądowisko w miejscowości Molendy, jednak nie obsługuje ono żadnych regularnych połączeń lotniczych, ani ruchu turystycznego czy gospodarczego.

Potencjał rozwojowy może nieść ze sobą uruchomienie portu lotniczego w Radomiu znajdującego się w odległości około 40 km od granic gminy. Jego otwarcie planowane jest na 2022 r.

Dostępność sieci Internet

Jednym z czynników negatywnie oddziałujących na możliwość rozwoju gminy jest dostępność sieci Internet. Nadal penetracja budynkowa Internetem w gminie jest bardzo niska (dane UKE w tabeli poniżej), w wielu lokalizacjach występują tzw. białe plamy (miejsca z brakiem dostępu do sieci). Na terenie gminy usługi dostępu do Internetu świadczy 11 podmiotów telekomunikacyjnych, a sytuacja w zakresie dostępności sieci ma się poprawić do końca 2023 r. wraz z realizacją kolejnych inwestycji współfinansowanych w ramach konkursów Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa.

Wykres 12. Zestawienie penetracji budynkowej Internetem szerokopasmowym w gminach wiejskich powiatów kozienickiego, radomskiego i zwoleńskiego na koniec 2019 r. i planowana na koniec 2023 r.

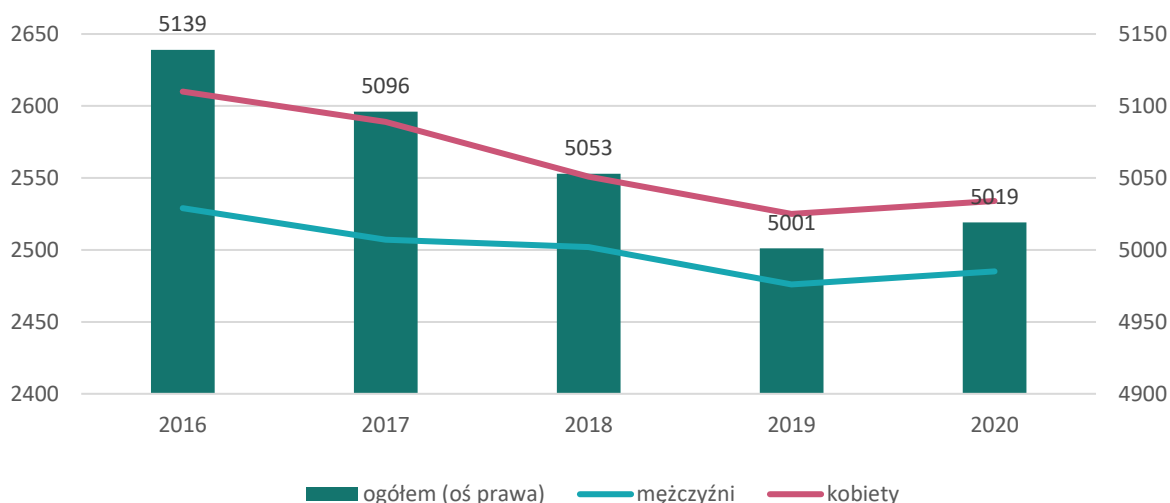

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UKE (<https://mapbook.uke.gov.pl/>).

Ludność i procesy demograficzne

Na terenie gminy Garbatka-Letnisko, według danych Głównego Urzędu Statystycznego na dzień 31.12.2020 r., zameldowanych było 5019 osób (2485 mężczyzn i 2534 kobiety). Gęstość zaludnienia w gminie w 2020 r. wyniosła 68 os/km². Wykres 13 ilustruje dynamikę zmian ludności w ostatnich 5 latach.

Wykres 13. Liczba ludności w gminie Garbatka-Letnisko w latach 2016-2020 (pobyt stały i czasowy)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS.

Liczba mieszkańców wykazywała tendencję spadkową do 2020 roku, kiedy to wzrosła o 18 osób. Przyczyną odwrócenia trendu mogą być zjawiska społeczne towarzyszące pandemii COVID-19, gdyż wzrost liczby ludności wynikał w znacznej mierze z pozytywnego salda migracji, przy nadal negatywnym przyroście naturalnym.

Tabela 2. Migracje na pobyt stały gminne wg płci migrantów i kierunku (liczba osób)

	2016	2017	2018	2019	2020
zameldowania ogółem	34	50	46	50	45
zameldowania z miast	17	32	30	29	36
zameldowania ze wsi	14	18	16	20	7
wymeldowania ogółem	44	50	63	72	26
wymeldowania do miast	32	30	48	42	12
wymeldowania na wieś	12	20	15	30	14
saldo migracji	-10	0	-17	-22	19
saldo migracji na 1000 osób	-1,9	0,0	-3,3	-4,4	3,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W 2020 r. zaobserwowano przewagę zameldowań nad wymeldowaniami. Saldo migracji na 1000 osób było po raz pierwszy dodatnie i wyniosło 3,8 promila. Wyraźnie widoczne było duże zwiększenie liczby

osób migrujących do gminy z miast. Jednocześnie liczba wymeldowań była na poziomie najniższym od wielu lat.

Tabela 3. Urodzenia, zgony oraz przyrost naturalny w gminie w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Urodzenia żywe	53	47	44	34	42
Urodzenia żywe, mężczyźni	34	26	29	18	16
Urodzenia żywe, kobiety	19	21	15	16	26
Zgony ogółem	55	76	64	67	64
Zgony ogółem, mężczyźni	24	39	33	35	34
Zgony ogółem, kobiety	31	37	31	32	30
Przyrost naturalny	-2	-29	-20	-33	-22
Przyrost naturalny, mężczyźni	10	-13	-4	-17	-18
Przyrost naturalny, kobiety	-12	-16	-16	-16	-4
przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,39	-5,67	-3,93	-6,55	-4,40

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS.

W całym analizowanym okresie przyrost naturalny w gminie był ujemny. W 2020 r. nieznacznie wzrosła liczba urodzeń, przy niewielkim spadku liczby zgonów w stosunku do roku poprzedniego. Niestety zmiany te nie zmieniły kierunku przyrostu naturalnego. Jeżeli zmiany w zakresie migracji z 2020 r. okażą się być trendem przejściowym, ujemny przyrost naturalny prowadzić będzie do kontynuacji starzenia się populacji gminy.

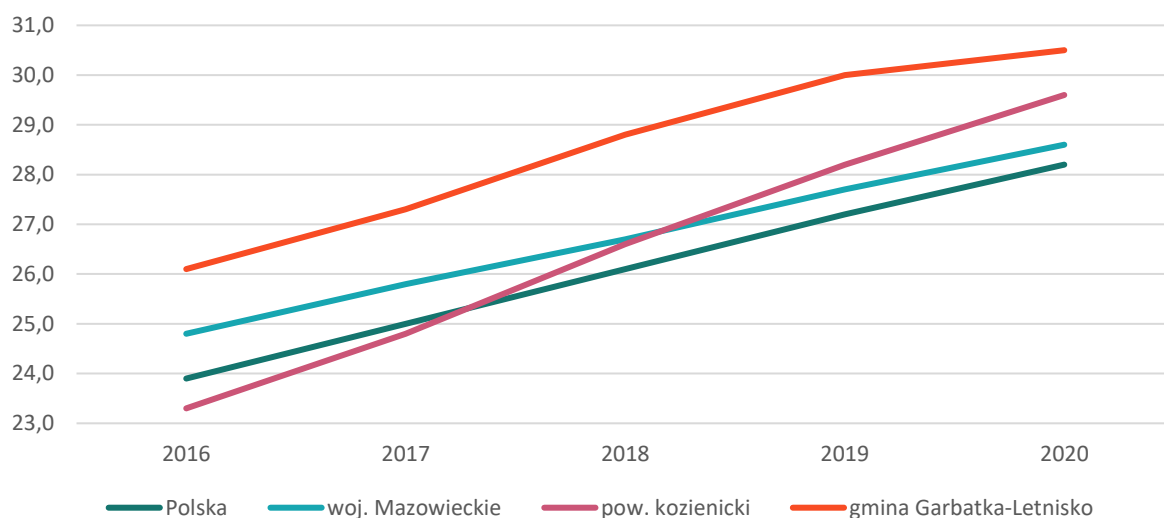
Tabela 4. Ludność w wieku przedprodukcyjnym (14 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci

	2016	2017	2018	2019	2020
w wieku przedprodukcyjnym - 14 lat i mniej	649	651	643	629	640
w wieku przedprodukcyjnym - 14 lat i mniej: mężczyźni	325	329	336	332	331
w wieku przedprodukcyjnym - 14 lat i mniej: kobiety	324	322	307	297	309
w wieku produkcyjnym: 15-59 lat kobiety, 15-64 lata mężczyźni	3 370	3 295	3 241	3 171	3 174
w wieku produkcyjnym: mężczyźni	1 855	1 813	1 779	1 741	1 750
w wieku produkcyjnym: kobiety	1 515	1 482	1 462	1 430	1 424
w wieku poprodukcyjnym	1 120	1 150	1 169	1 201	1 205
w wieku poprodukcyjnym: mężczyźni	349	365	387	403	404
w wieku poprodukcyjnym: kobiety	771	785	782	798	801

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS.

Dobrą ilustracją sytuacji demograficznej gminy jest stale rosnący współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi, który liczony jest (wg metodyki GUS) jako liczba osób starszych (w wieku 65 lat i więcej) przypadająca na 100 osób w wieku 15-64 lata.

Wykres 14. Współczynnik obciążenia demograficznego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS.

W przypadku gminy Garbatka-Letnisko wartość współczynnika jest zdecydowanie wyższa niż średnia krajowa, wojewódzka czy powiatowa i wynosiła w 2020 r. ponad 30%. Jednocześnie trend w kierunku starzenia się społeczeństwa jest jednakowy jak w reszcie kraju.

Największą liczbę mieszkańców skupia, według danych ewidencji ludności w 2020 r., miejscowość Garbatka-Letnisko i są to 2942 osoby. Natomiast pozostała część ludności zamieszkuje inne mniejsze sołectwa: 1) Anielin – 77 osób, 2) Bąkowiec – 409 osób, 3) Bogucin – 305 osób, 4) Brzustów – 167 osób, 5) Garbatka-Zbuczyn i Garbatka-Dziewiątka – 169 osób, 6) Garbatka Długa i Garbatka Nowa – 377 osób, 7) Molendy – 245 osób, 8) Ponikwa – 343 osoby.

W analizowanym okresie w większości sołectw odnotowano spadek liczby ludności. Największy (w wartościach bezwzględnych) w miejscowości Garbatka-Letnisko i Brzustów, a w miejscowościach Bąkowiec, Bogucin, Garbatka Długa i Molendy liczba ludności nieznacznie się zwiększyła.

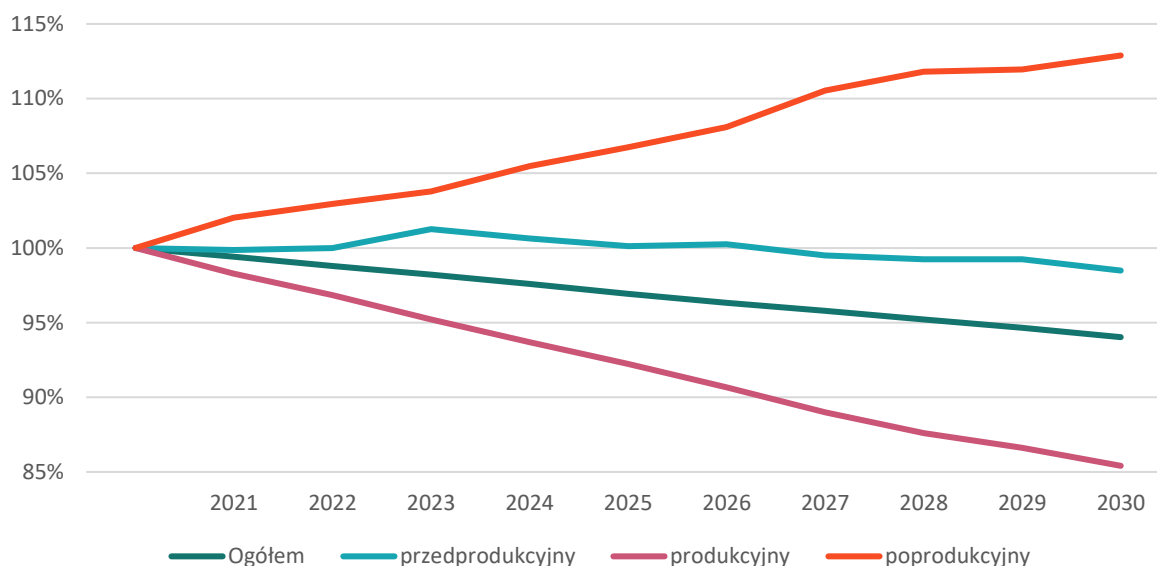
Tabela 5. Liczba mieszkańców w miejscowościach gminy Garbatka-Letnisko

Miejscowości	2016	2017	2018	2019	2020
Garbatka-Letnisko	2976	2942	2899	2854	2942
Anielin	83	79	76	76	77
Bąkowiec	398	402	416	410	409
Bogucin	294	302	305	303	305
Brzustów	175	177	175	171	167
Garbatka-Zbuczyn	92	91	86	87	92
Garbatka-Dziewiątka	88	87	85	78	77
Garbatka Długa	242	242	230	237	239
Garbatka Nowa	139	138	140	138	138
Ponikwa	338	336	334	329	343
Molendy	230	234	238	238	245

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ewidencji ludności w 2020 r.

Prognozy demograficzne nie wskazują poprawienia sytuacji gminy w okresie obowiązywania opracowywanej strategii. Do 2030 r. liczba mieszkańców gminy może zmniejszyć się do 4691, czyli o blisko 6% w relacji do 2020 r. W kolejnych latach, wg prognozy GUS, liczba osób w wieku poprodukcyjnym będzie stale rosnąć, natomiast regularnie ubywać będzie mieszkańców gminy w wieku produkcyjnym.

Wykres 15. Prognoza zmian liczby ludności do 2030 r. w podziale na grupy (2020 r. = 100%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Prognozy ludności gmin na lata 2017-2030 (opracowanie eksperymentalne) wydanej przez GUS.

Sytuacja demograficzna gminy nie odbiega od trendów ogólnopolskich. Prognoza GUS dla gmin na lata 2017-2030, pomimo istotnie skróconego horyzontu czasowego w porównaniu do prognoz dla nadrzędnych jednostek terytorialnych (opracowywanych do 2050 r.), pokazuje szybki proces starzenia się ludności, który będzie miał miejsce w niedalekiej przyszłości.

Gospodarka i rynek pracy

Według danych GUS na terenie gminy Garbatka-Letnisko w 2020 r. zarejestrowanych było 355 podmiotów gospodarczych. W ciągu ostatnich pięciu lat szczególnie widocznie zwiększyła się liczba przedsiębiorców zajmujących się działalnością rejestrowaną poza sekcjami A do F rodzajów działalności PKD 2007, czyli pozostałą działalnością. Szczegółowe dane przedstawia tabela 6.

Tabela 6. Podmioty gospodarki narodowej w gminie Garbatka-Letnisko wg grup rodzajów działalności PKD 2007 w latach 2016-2020.

	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	344	334	333	347	355
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	10	7	7	7	7
przemysł i budownictwo	109	105	98	104	104
pozostała działalność	225	222	228	236	244

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Podmioty gospodarcze funkcjonujące na terenie gminy to przede wszystkim działalności usługowe. Do wiodących branż zaliczyć należy: usługi ogólnobudowlane, przetwórstwo przemysłowe, transport, obróbka drewna, handel i naprawy pojazdów samochodowych. Istotną rolę w rozwoju funkcji turystycznej odgrywa gastronomia.

W dominującej większości działalność gospodarczą prowadzą podmioty z sektora prywatnego. Liczba podmiotów, których właścicielem jest sektor publiczny z roku na rok ulega zmniejszeniu.

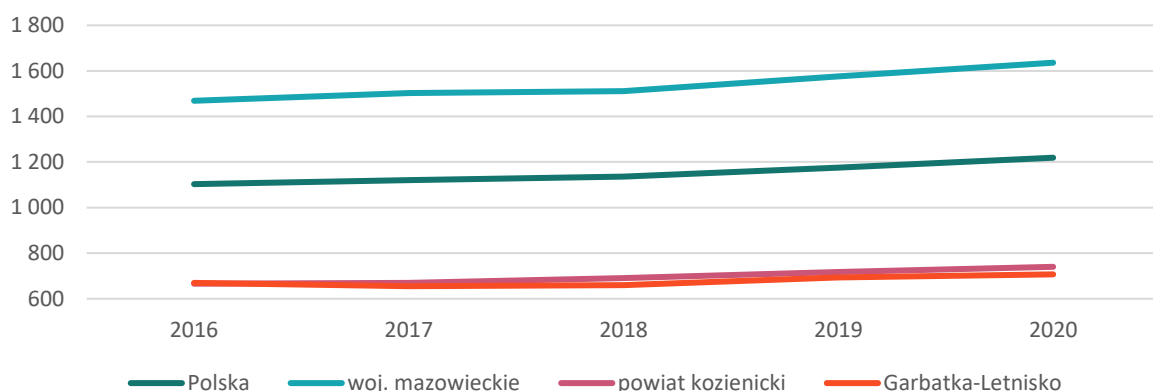
Tabela 7. Liczba podmiotów gospodarczych z podziałem na sektory

	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	344	334	333	347	355
sektor publiczny	23	21	20	19	19
sektor prywatny	321	313	312	328	336

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Poziom przedsiębiorczości mierzony liczbą zarejestrowanych w rejestrze REGON podmiotów na 10 tys. mieszkańców wskazuje, że wartość ta dla gminy (707 w 2020 r.) jest nieznacznie niższa niż średnia dla całego powiatu kozienickiego (740). Jednocześnie wskaźnik ten jest niższy niż wartość przypisywana województwu mazowieckiemu (1636) i całej Polsce (1219), co można tłumaczyć istotnym wpływem dużych miast na jego wartość.

Wykres 16. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W zakresie form organizacyjnych, większość przedsiębiorców to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (wg danych GUS w 2020 r. było to prawie 75% wszystkich przedsiębiorstw). Szczegółowe informacje zawiera tabela 8.

Tabela 8. Formy organizacyjne prowadzenia działalności gospodarczej w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	254	242	243	258	265
Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej, w tym:	90	92	90	89	90
ogółem		90	92	90	89
sektor prywatny	67	71	69	70	71

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Około 95% podmiotów gospodarczych w gminie w 2020 r. stanowiły mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające mniej niż 10 osób. Warto podkreślić, że liczba przedsiębiorstw spełniających kryterium małych w zakresie liczby pracowników systematycznie spadała w analizowanym okresie (zmniejszyła się o 20%). W gminie są tylko dwa podmioty zatrudniające 50 lub więcej pracowników.

Tabela 9. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON wg klas wielkości

	2016	2017	2018	2019	2020
0 - 9	321	313	312	327	337
10 - 49	20	19	19	18	16
50 - 249	3	2	2	2	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

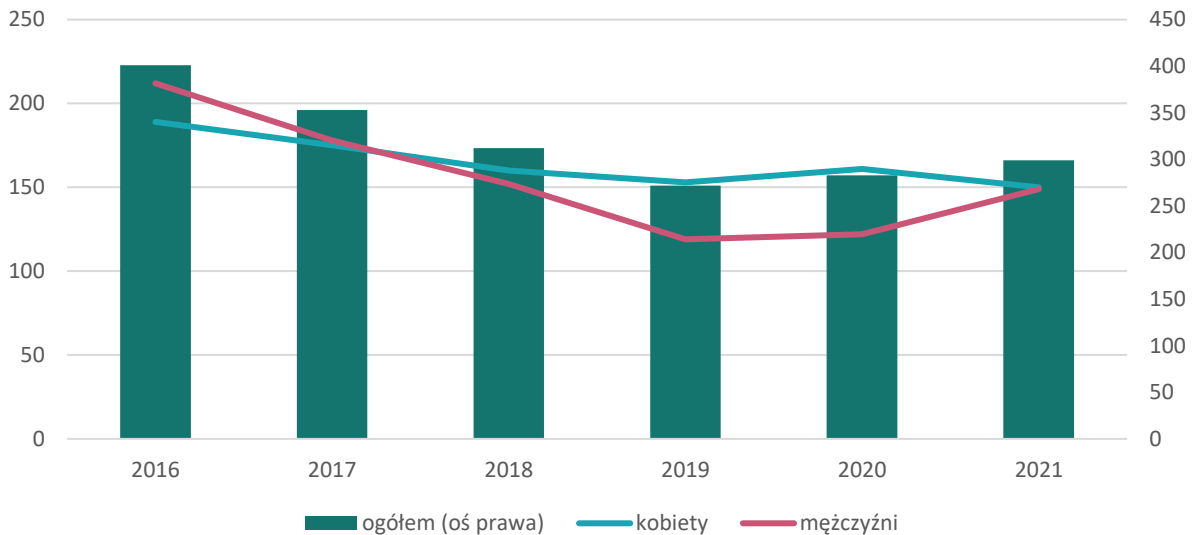
Największymi przedsiębiorcami w regionie są: ELGIS-Garbatka Sp. z o. o., Zakłady Silikatowe „Żytkowice” S.A., fabryka domów „BOGUCIN”, firma handlowo usługowa „MARGO”. Warto wskazać, że dla lokalnego rynku pracy ogromne znaczenie ma Zakład Karny w Żytkowicach, który zatrudnia 141 funkcjonariuszy i 10 pracowników cywilnych⁴.

⁴ <https://www.sw.gov.pl/strona/opis-zaklad-karny-w-zytkowicach> (dostęp 12.08.2020 r.).

Rynek pracy

Rynek pracy w gminie dotykają problemy typowe dla gmin wiejskich województwa mazowieckiego. Wśród nich można wymienić małą liczbę miejsc pracy dla ludności niezwiązanej z gospodarstwami rolnymi czy ujawnienie się na rynku pracy ukrytego bezrobocia w rolnictwie. Na koniec czerwca 2020 r. w gminie było 299 bezrobotnych, co oznaczało spadek w stosunku do 401 osób zarejestrowanych w tym samym dniu 2016 r.

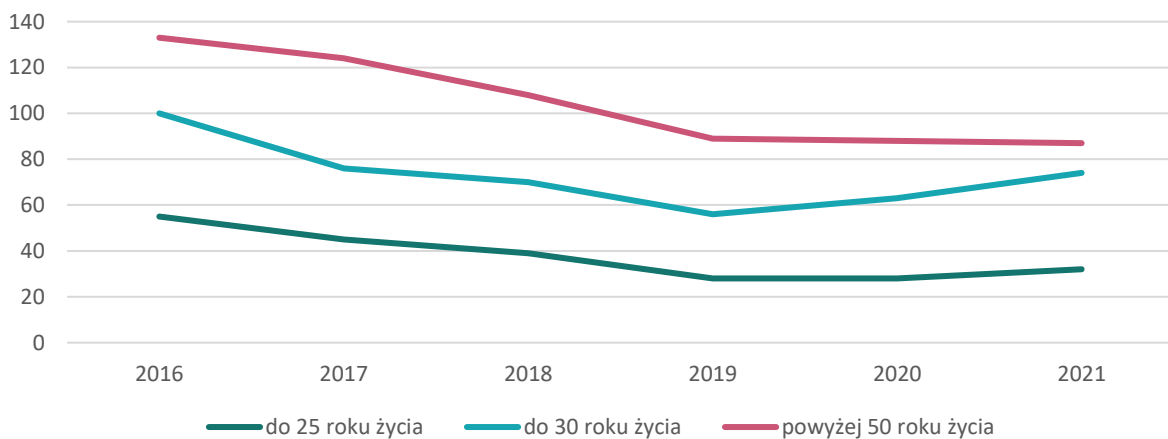
Wykres 17. Bezrobotni zarejestrowani wg płci na koniec czerwca w latach 2016-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Niepokojącym trendem może być w ciągu ostatnich dwóch lat wzrost liczby osób bezrobotnych do 30 roku życia.

Wykres 18. Bezrobotni zarejestrowani wg grup wiekowych na koniec czerwca w latach 2016-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Pozytywnym zjawiskiem obserwowanym w gminie jest wyraźna poprawa sytuacji mieszkańców gminy na rynku pracy, zarówno kobiet jak i mężczyzn.

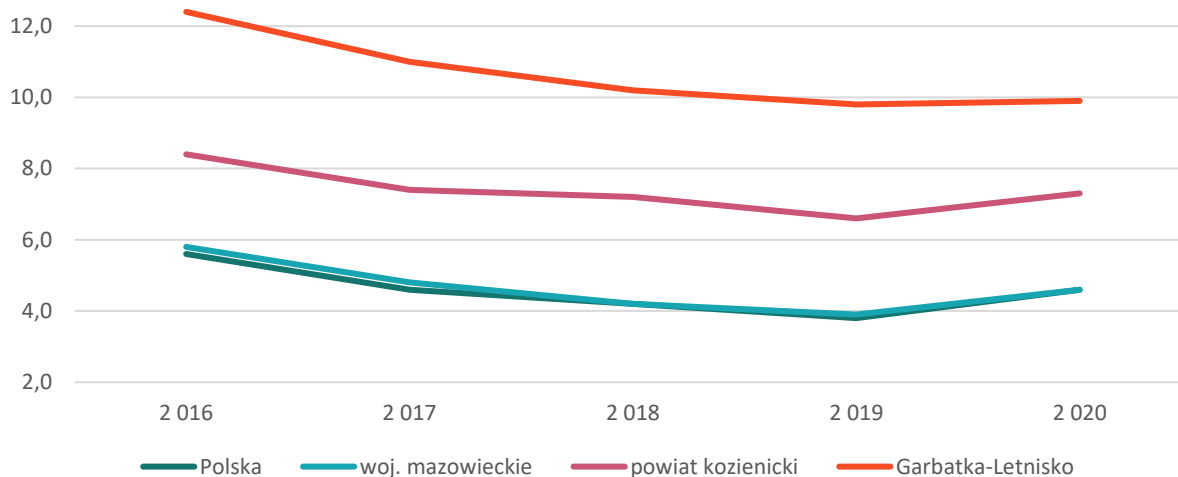
Tabela 10. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci na koniec roku

	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	12,4%	11,0%	10,2%	9,8%	9,9%
mężczyźni	11,6%	10,2%	8,4%	7,8%	8,6%
kobiety	13,3%	12,0%	12,4%	12,1%	11,5%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Niestety, nadal udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie jest zdecydowanie wyższy niż w powiecie, województwie czy kraju.

Wykres 19. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie na tle powiatu, województwa i kraju na koniec roku (dane w %)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tereny inwestycyjne

Gmina przygotowała dla potencjalnych inwestorów teren inwestycyjny znajdujący się w obrębie Garbatki-Letnisko „Północ”. Daje on możliwość lokalizacji inwestycji związanych z usługami turystycznymi bądź leczniczymi.

Teren składa się z 5 działek ewidencyjnych oznaczonych o pow. 0,2714 ha, 0,3231 ha, 0,1189 ha, 0,1068 ha, 0,1069 ha (łączna powierzchnia 0,9298 ha), stanowiący własność gminy Garbatka-Letnisko. Teren położony jest przy drodze gminnej o nawierzchni bitumicznej (nr 170126W, ul. Spacerowa) połączonej z drogą powiatową (nr 1739W, ul. Kolejowa) w odległości ok. 800 m od linii kolejowej (Dworzec PKP). Posiada wyposażenie w infrastrukturę techniczną: istniejącą sieć energetyczną, gazową, wodociągową, kanalizacyjną, i telekomunikacyjną. Teren bezpośrednio sąsiaduje z SP ZOZ, stadionem sportowym i kompleksem sportowym „Orlik”.

Środowisko naturalne i infrastruktura

Walory środowiska naturalnego, przyrodnicze i krajobrazowe, różnorodność biologiczna⁵

Klimat

Gmina Garbatka-Letnisko znajduje się w obszarze klimatu przejściowego pomiędzy morskim, a kontynentalnym w tzw. Strefie klimatycznej wielkich dolin⁶. Położona jest w radomskiej dzielnicy klimatycznej⁷. Pogodę i klimat kształtują tu głównie masy powietrza napływające z zachodu. Charakteryzuje się on stosunkowo łagodnymi zimami, mało zróżnicowanym pod względem termicznym latem oraz przewagą opadów wiosennych nad jesiennymi. Jest to klimat umiarkowanie ciepły.

Klimat gminy kształtowany jest głównie przez występowanie dużych terenów leśnych, stanowiących ponad 50% powierzchni gminy oraz obecność na obszarze osadów piaszczystych. W części północnej, pokrytej lasami, występują specyficzne warunki klimatyczne, które charakteryzują się niewielkimi wahaniami temperatur, znaczną zaciśnością i podwyższoną wilgotnością. Duże powierzchnie leśne wpływają pozytywnie na tereny przyległe. Różnice między wilgotnością względną lasu, a otwartą przestrzenią są najmniejsze w godzinach porannych, po wschodzie słońca zaczynają rosnąć i osiągają maksimum około godziny 14. Na zdrowotne cechy mikroklimatu wpływają również bakteriobójcze olejki eteryczne wydzielane przez dominującą tu sosnę, leczniczo wpływające na drogi oddechowe człowieka. Dobrymi warunkami klimatycznymi charakteryzuje się również niezalesiona południowa część gminy, gdzie panują dobre warunki solarne, wietrzne oraz wilgotnościowe.

Wody powierzchniowe

Układ stosunków wodnych na terenie gminy jest ściśle związany z budową geologiczną i morfologią terenu. Gmina znajduje się w obszarze jednolitej części wód podziemnych oznaczonych europejskim kodem PLGW200074, zaliczonym do regionu wodnego Środkowej Wisły. Stan ilościowy i chemiczny tej JCWPd oceniony jest jako dobry.

Cała gmina znajduje się w dorzeczu lewobrzeżnych dopływów rzeki Wisły. Przez środkową część gminy przepływa rzeka Krypianka (Brzeźniczka) należąca do zlewni rzeki Zagożdżonki. Ciek o długości 23,145 km, liczony od źródeł w miejscowości Ponikwa do ujścia do rzeki Zagożdżonki w miejscowości Przewóz. Powierzchnia zlewni wynosi ok. 55 km².

W okresach wysokich stanów wód zasilana jest wodami spływającymi rowami melioracyjnymi z lasu położonego na południe od Ponikwy. Płynąca prawie południkowo, tworzy niewielki przełom o długości ok. 1 km wśród piaszczystych i zalesionych wzgórz, na północ od linii kolejowej Radom-Dęblin. Przełomowi towarzyszą 3 zbiorniki przepływowe o charakterze retencyjno- rekreacyjnym: Zbiornik Górny o powierzchni 0,50 ha, Zbiornik Środkowy (zwyczajowa nazwa „Polanka”) o powierzchni 0,50 ha, Zbiornik Dolny (zwyczajowa nazwa „Budowa”) o powierzchni 1,0 ha.

Od zachodu, do Krypianki wpada niewielki potok Krępiec. Jego źródła o charakterze wywierzyskowym znajdują się w kolistym rozszerzeniu wąwozu, w pobliżu nasypu nieczynnej kolejki wąskotorowej. Dolina potoku jest wąwozem wciętym na głębokość 6-8 m. względem otaczającego terenu.

⁵ Wykorzystano badania prowadzone na potrzeby Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Garbatka-Letnisko

⁶ Kaczorowska Z., 1977, Pogoda i klimat, WSiP, Warszawa.

⁷ Gumiński R., 1964, Próba wydzielenia dzielnic rolniczo-klimatycznych w Polsce, Przegląd Meteorologiczno-Geograficzny., Warszawa.

W Molendach rzeka przepływa w pobliżu stawów rybnych zlokalizowanych na północno-zachodnim skraju wsi.

W południowo-wschodniej części gminy, przez wsie Garbatka-Zbyszyn, Garbatka Długa i Bąkowiec przepływa Struga Policka (Potok Gródecki, Policzanka, Policznianka). Rzeka bierze swój początek w kompleksie leśnym „Policzna”. Na całej długości poza niewielkimi odcinkami nie jest uregulowana. Płynie głęboką doliną, czasem dolina jej rozszerza się i występują wtedy podmokłości. Rzeka ma małe przepływy (część wody odparowuje, część ucieka w głąb przepuszczalnego podłoża). Po połączeniu z rzeką Zwolaneką i przepłynięciu przez stawy w Bąkowcu, Struga Policka wpada do Kanału Gniewoszowsko-Kozienickiego (uregulowanej i zmeliorowanej rzeki Łachy). Kanał ten jest sztucznie utworzonym ciekim o długości 32 km. Swoją początek bierze w miejscowości Gniewoszków. Uchodzi do rzeki Zagożdżonki i zarazem jest jej największym dopływem. Rzeki przepływające przez teren gminy są zaopatrzeniem dla zbiorników wodnych, które w większości stanowią własność prywatną i wykorzystywane są do celów rekreacyjnych lub hodowli ryb. Łączna powierzchnia wód płynących, będących w posiadaniu Skarbu Państwa wynosi 12 ha, stojących zaś 1 ha. Powierzchnia gruntów pod stawami będąca w posiadaniu osób fizycznych wynosi 173 ha.

Do największych zbiorników należy zespół stawów rybnych w Bąkowcu (zasilanych przez Strugę Policką i Zwolanekę) oraz zespół stawów rybnych w Molendach (zasilany przez rz. Krępiec). W południowej części gminy znajdują się niewielkie zbiorniki wodne z przeznaczeniem rekreacyjnym, stanowiące własność prywatną.

Gleby

Pokrywą glebową gminy stanowią dwie duże grupy gleb tj. gleby litogeniczne i hydrogeniczne. Do gleb litogenicznych należą gleby inicjalne i słabo wykształcone na utworach czwartorzędowych (regosole eoliczne) głównie na piaskach i glinach zwałowych moreny dennej zlodowacenia Odry. Stosunkowo licznie reprezentowane są jako gleby bielicowe. Stanowią naturalne siedlisko boru suchego i częściowo boru świeżego. Zajmują ponad 50% powierzchni badanego obszaru. Są one zróżnicowane ze względu na litologię skały macierzystej. Wyróżniono bielice wykształcone na piaskach, glinach zwałowych, piaskach naglinowych i naitowych. Cechą charakterystyczną tych gleb jest dobrze lub średnio wykształcony poziom eluwalny i iluwalny. Ogólnie gleby te tworzą profil: $A_1 - A_{FH} - A_1 - A_2 - B - C$. Wyróżnić można glebę bielicową właściwą wytworzoną z piasków wydmych, bielicę żelazistą na glebie kopalnej wytworzonej z piasków wydmych, oraz bielicę żelazisto - próchniczą wytworzoną z piasku wydmych.

Do gleb hydrogenicznych należą gleby wytworzone w obniżeniach terenowych na skutek zalewów. Są to gleby mułowo-bagiennie i murszowe. Roślinność szuwarowa, która porasta te miejsca, w wyniku procesów humifikacji tworzy charakterystyczne dla tych gleb muły. W zagłębieniach terasy zalewowej Wisły wytworzyły się gleby torfowe. Proces torfotwórczy zachodzi nadal w niezmeliorowanych miejscach, gdzie poziom wody gruntowej sięga powierzchni gruntu. W dolinach rzecznych wykształciły się mady rzeczne na aluwiach o różnorodnym składzie mineralnym i chemicznym oraz organicznym. Są to gleby wielocłonowe, związane z warstwowym układem materiałów glebowych. Wyróżnić można mady rzeczne właściwe, oznaczające się słabo zaznaczonym poziomem próchnicznym i mady rzeczne próchnicze z większą miąższością poziomu próchniczego, tworzącego się przy współdziałaniu bogatej roślinności darniowej, łąkowej lub olsowej.

W gminie dominują gleby piaszczyste V (45,9 %) i VI (27,1 %) klasy bonitacyjnej o słabej przydatności dla celów rolniczych. Zaobserwowano odchodzenie od rolnictwa i zwiększenie aktywności w sektorze usług i agroturystyki. W strukturze gospodarstw rolnych dominują gospodarstwa małe o pow. 2-5 ha, średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego wynosi 4,32 ha. W strukturze zasiewów na terenie gminy

przeważają zboża podstawowe tj. żyto, pszenżyto ozime, owies oraz mieszanki zbożowe jare, niewiele sieje się jęczmienia, pszenicy czy kukurydzy na ziarno, których uprawa wymaga urodzajnej gleby. Uprawia się również ziemniaki i rośliny pastewne, jednakże powierzchnia ich upraw zmniejsza się z roku na rok.

Lasy i różnorodność biologiczna

Najpowszechniejszym ekosystemem na terenie gminy Garbatka-Letnisko są lasy. Rozległe i jednolite połacie leśne stanowiące zarazem dobrze zachowaną część Puszczy Kozienickiej pokrywają północną część gminy, przechodząc w części zachodniej bardziej rozrzedzonym zalesieniem w zwarty kompleks znajdujący się pomiędzy Brzustowem a Policzną; ponadto niewielkie powierzchnie leśne rozproszone są w okolicy Garbatki-Zbyczyn.

Puszcza Kozienicka znajduje się w VI Krainie Małopolskiej, dzielnicy Radomsko – Łżeckiej (regionalizacja przyrodniczo - leśna). Różnorodność warunków przyrodniczych wpłynęła na zróżnicowanie siedlisk leśnych, występują wszystkie rodzaje siedlisk: od wilgotnych po suche, od lasowych po borowe. Największy udział mają: bór mieszany świeży, las mieszany i bór świeży.

W borze mieszanym świeżym przeważają drzewostany wielogatunkowe, często wielopiętrowe. Gatunkiem panującym jest sosna, a współpanującymi dąb i jodła. W roli gatunków domieszkowych występuje: buk, brzoza, świerk, lipa, grab, rzadziej osika i klon. Dolne piętro tworzą: dąb, jodła, świerk, buk i pojedynczo grab. Podszyt na ogół jest dość dobrze rozwinięty, złożony z: jarzębiny, tarniny, trzmieliny oraz podszytowych form dębu, grabu, buka i jodły.

W lesie mieszanym, wielopiętrowe i wielogatunkowe drzewostany tworzą: dąb, jodła i sosna - jako gatunki panujące i współpanujące. W roli gatunków domieszkowych występują modrzew, brzoza, świerk, osika, lipa i klon. Drugie piętro wykształca się w zależności od składu gatunkowego górnego piętra drzewostanu: jest ono zazwyczaj bogate, zanika jednak w drzewostanach z przewagą jodły, złożone jest najczęściej z grabu, jodły, dębu, rzadziej świerka i lipy. Podszyt jest na ogół dość bogaty, z wyjątkiem drzewostanów cienistych. W podszytcie występują: jarzębina, leszczyna, bez, trzmielina, kruszyna, grab oraz gatunki dzikich drzew owocowych. W wilgotnym wariantcie lasu mieszanego (las wilgotny) rolę gatunków panujących i współpanujących obejmują: jodła, dąb i świerk. W podszytcie przeważa kruszyna, miejscami pojawia się czeremcha i krzewiaste formy gatunków z wyższych pięter drzewostanu.

W borze świeżym panuje sosna z domieszką brzozy i niekiedy modrzewia. W drugim piętrze pojawia się jodła i dąb. Podszyt nieliczny złożony z jałowca, jarzębiny, kruszyny oraz podszytowych form dębu, świerka, grabu.

Na terenie Puszczy stwierdzono w sumie występowanie 35 gatunków drzew, 33 gatunków krzewów i 25 gatunków krzewinek.

Świat zwierzęcy Puszczy Kozienickiej i terenów do niej przyległych jest bogaty, różnorodny i cenny.

Stwierdzono występowanie tu: bociana czarnego, orlika krzykliwego, brodziec samotnego, zimorodka, jarząbka, żurawia, cietrzewia - rzadkich gatunków. W Studium wspomina się o zaobserwowanych 248 gatunkach ptaków, z czego 158 lęgowych (w gminie Garbatka-Letnisko 153 gatunki lęgowe i 33 gatunki niełęgowe).

Spośród ssaków występujących na obszarze Puszczy spotkać można 58 gatunków stale bytujących (łoś, jeleni, bóbr, dzik, sarna itd.) oraz 1 gatunek (wilk) sporadycznie zachodzący na teren lasu. W tym jest 28 gatunków objętych ochroną gatunkową (bez wilka i niedźwiedzia) oraz 9 gatunków wpisanych do Polskiej Czerwonej Księgi.

Wśród 34 gatunków ssaków stwierdzonych na obszarze gminy 15 gatunków jest chronionych. Na szczególną uwagę zasługuje bogactwo nietoperzy. Obszar Puszczy można w tym wypadku określić jako bardzo cenny, porównywalny z Puszczą Białowieską. Stwierdzono występowanie 16 gatunków nietoperzy, z których 14 rozmnaża się na tym terenie.

Płazy na terenie Puszczy posiadają dogodne warunki do życia i rozrodu. Stwierdzono występowanie 13 (grzebiuszka ziemna, traszka grzebieniasta, zwyczajna, kumak nizinny, ropucha szara, zielona, paskówka, rzekotka drzewna itd.) gatunków chronionych (wszystkie występują w gminie Garbatka-Letnisko) spośród 18 gatunków występujących w Polsce.

Gady (padalec zwyczajny, jaszczurka zwinka, żyworodna, zaskroniec zwyczajny, żmija zygzakowata) należące do gatunków chronionych spotyka się w gminie Garbatka. Spośród dziewięciu gatunków chronionych występujących w Polsce, pięć notuje się na obszarze Puszczy i gminy.

Ochrona przyrody

Powierzchnia obszarów prawnie chronionych⁸ w gminie w 2020 roku wynosiła ogółem 3 027,92 ha. W tym teren rezerwatu przyrody – 267,12 ha, parki krajobrazowe 2767,5 ha, rezerваты i pozostałe formy ochrony przyrody w parkach krajobrazowych – 10,2 ha oraz użytki ekologiczne 3,5 ha (dane BDL GUS).

Gmina może pochwalić się zlokalizowanym na jej terenie rezerwatem przyrody „Krępiec”. Rezerwat krajobrazowo-leśny, częściowy, o powierzchni 278,96 ha, utworzony został w 1994 r., a położony jest w gminach Garbatka-Letnisko i Kozienice, na terenie nadleśnictwa Zwoleń, obręb Garbatka.

Rezerwat zlokalizowany jest pomiędzy wsiami Garbatka-Letnisko i Molendy, na pn. od linii kolejowej Radom – Dęblin i na wsch. od szosy Zwoleń – Kozienice. Ochronie podlega tu urozmaicony pod względem krajobrazowym fragment Puszczy Kozienickiej ze starymi drzewostanami. W granicach rezerwatu znalazły się górne odcinki dolin puszczańskich strumieni Krępiec i Brzeźniczka, które miejscami mają charakter wąwozów o stromych, kilkunastometrowej wysokości zboczach. W źródłowym odcinku doliny Krępcy oraz spod zboczy doliny Brzeźniczki sączą się obfite źródlika z ciekawymi zbiorowiskami roślinności źródłiskowej. W dolinie Brzeźniczki znajduje się kilka niewielkich sztucznych zalewów. Wśród zbiorowisk leśnych rezerwatu dominują lasy mieszane i grądy z bogatym gatunkowo drzewostanem, z udziałem m.in. 300-letnich dębów, 160-letnich sosen i 100-letnich klonów. W rezerwacie rośnie szereg rzadkich gatunków roślin m.in.: paprotka zwyczajna, bluszcz pospolity, konwalia majowa, turzyca odległokłosa oraz występujące w nurcie Brzeźniczki brunatnice. Nad brzegami tej ostatniej rzeczki gnieździ się zimorodek.

Dodatkowo na terenie gminy leży część Kozienickiego Parku Krajobrazowego imienia Profesora Ryszarda Zaręby, jednego z pierwszych parków krajobrazowych w Polsce, utworzonego dla zachowania charakterystycznego, lokalnego krajobrazu przyrodniczo-geograficznego oraz znacznych obszarów naturalnych lasów Puszczy Kozienickiej z bogatą roślinnością zielną i ciekawym ukształtowaniem terenu.

Park obejmuje ogółem powierzchnię 26233,83 ha Puszczy z najcenniejszymi drzewostanami o charakterze naturalnym. Celem zabezpieczenia go przed zniekształceniem oraz stworzenia warunków dla rozwoju turystyki i wypoczynku wokół Parku utworzono otulinę o powierzchni 36009,62

⁸ GUS podając powierzchnię obszarów prawnie chronionych, w celu wyeliminowania podwójnego liczenia tej samej powierzchni nie uwzględnia rezerwatów przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych położonych w granicach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu. Dane dotyczące powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionej nie uwzględniają informacji o obszarach Natura 2000.

ha wypełnioną przez obszary leśne i polne. Kozienicki Park Krajobrazowy wraz z otuliną położony jest w środkowo-południowej części województwa mazowieckiego, w granicach administracyjnych 11 gmin: Garbatka-Letnisko, Głowaczów, Gózd, Jastrzębia, Jedlnia-Letnisko, Pionki, Policzna, Sieciechów, miast i gmin Kozienice oraz Zwoleń, a także miasta Pionki.

Poza tym na terenie gminy znajdują się dwa obszary NATURA 2000: Ostoja Kozienicka PLB140013, wyznaczona 13 października 2007 r., zajmująca cały obszar gminy, rodzaj ochrony: dyrektywa ptasia oraz Puszcza Kozienicka PLH140035, wyznaczona 01 marca 2011 r., o powierzchni: 28230,37 ha, rodzaj ochrony: dyrektywa siedliskowa.

„Ostoja Kozienicka” PLB140013 to obszar specjalnej ochrony ptaków. Lasy zajmują większość powierzchni obszaru. Występuje tu 29 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 7 gat. z Polskiej Czerwonej Księgi. Łącznie na tym terenie występuje 200 gat. ptaków (147 lęgowych). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gat. bączek (PCK), bocian czarny, kraska (PCK), lelek.

„Puszcza Kozienicka” PLH140035 to jeden z najbardziej wartościowych przyrodniczo kompleksów leśnych w kraju. Występuje tu wiele siedlisk przyrodniczych, gatunków chronionych i zagrożonych wymarciem. Siedliska przyrodnicze: 6510, 7120, 7140, 9170, 91D0, 91E0, 91P0. Bogata flora: bielistka siwa, gajnik lśniący, konwalia majowa, lilia złotogłów, paprotka zwyczajna, pierwiosnka lekarska, rosiczka okrągłolistna, sasanka otwarta. Ważniejsze gatunki chronione fauny: pachnica dębowa, kumak nizinny, żółw błotny, mopek, nocek duży, popielica.

Infrastruktura sieciowa

Podstawowym zadaniem z zakresu zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańców gminy jest utrzymanie sieci i urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych. Praca w tym zakresie trwa 24 godziny na dobę, a stan urządzeń sieci wodociągowej można określić, jako zadowalający.

- długość sieci wodociągowej wynosiła na koniec 2020 r. ok. 76,3 km (długość sieci rozdzielczej i przesyłowej na koniec 2020 r. wg. GUS to 79,2 km), zaś
- długość czynnej sieci kanalizacyjnej wynosi 58,8 km (dane GUS 60,9 km).

Z sieci wodociągowej korzystało na koniec 2020 r. w gminie prawie 86% mieszkańców (średnia dla powiatu 84%). Z kolei z sieci kanalizacyjnej korzystało w tym samym czasie 55% mieszkańców (średnia dla powiatu 62%).

Sieć kanalizacyjna w porównaniu z siecią wodociągową jest gorzej rozwinięta. Na terenie gminy funkcjonuje jedna oczyszczalnia ścieków typu LEMNA w Bąkowcu zaspokajająca potrzeby mieszkańców i na bieżąco modernizowana. Jednocześnie nadal użytkowane są 244 zbiorniki bezodpływowe oraz 23 oczyszczalnie przydomowe (dane na koniec 2019 r. z BDL GUS).

Na obszarze gminy nie funkcjonuje centralny system ciepłowniczy. Zaopatrzenie w energię ciepłą jest realizowane przez indywidualne źródła ciepła, zazwyczaj piece opalane paliwem stałym – węglem lub drewnem, co jest źródłem tzw. niskiej emisji. Z punktu widzenia ochrony środowiska, najlepszym rozwiązaniem jest ogrzewanie gazowe oraz ciepło pochodzące z odnawialnych źródeł energii. Ze względu na sieć gazową przebiegającą przez teren gminy to źródło energii ma największy potencjał jako źródło ciepła.

Na obszarze gminy istnieje gazociąg wysokiego ciśnienia. Usługa dystrybucji paliwa gazowego świadczona jest przez Gazownię w Pionkach w następujących miejscowościach gminy: Bogucinie, Brzustowie, Garbatce-Letnisko, Molendach i Ponikwie. Stopień gazyfikacji gminy wynosi 29,22%. Rozbudowa tego systemu wpłynęłaby korzystnie na redukcję niskiej emisji.

Sieć elektroenergetyczna pokrywa w całości potrzeby zasilania w energię elektryczną wszystkich odbiorców zlokalizowanych na terenie gminy.

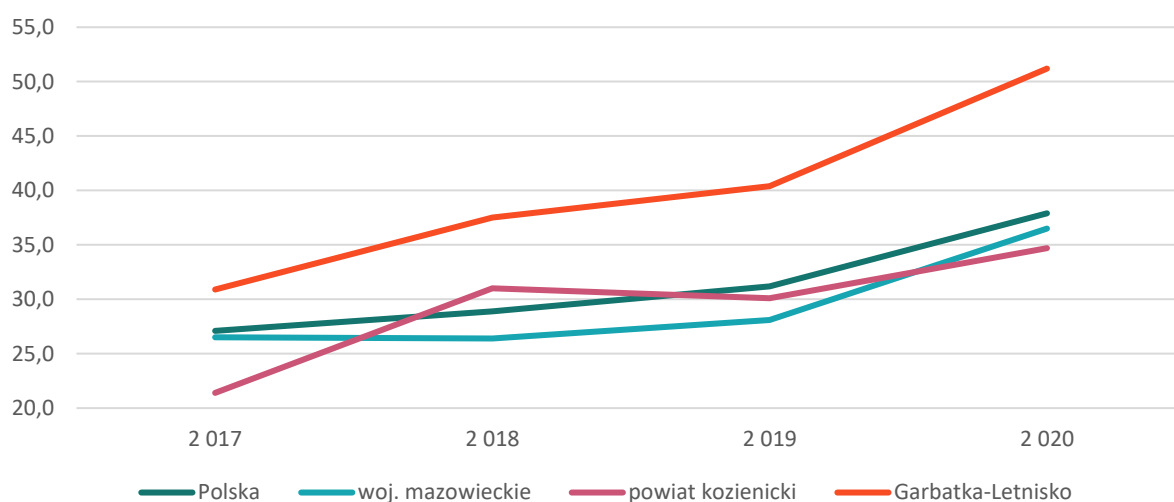
Odpady

Na terenie gminy znajduje się jeden punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych zlokalizowany na terenie oczyszczalni ścieków w Bąkowiecu.

W 2020 r. masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca wynosiła 230 kg (spadek w stosunku do 280 kg w roku poprzednim).

Statystyki GUS wskazują, że udział odpadów zebranych selektywnie w relacji do ogółu odpadów w gminie był zdecydowanie wyższy niż średnia dla powiatu, województwa i całego kraju. W 2020 r. wskaźnik ten osiągnął wartość 51,2%, a w przypadku samych gospodarstw domowych 55,5%.

Wykres 20. Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Co istotne, wskaźnik świadczenia usługi odbioru odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych osiągnął wartość 83,1% (spadek w stosunku do 91,3 % w 2019 r.). Gorzej wygląda odsetek przedsiębiorstw realizujących odbiór zmieszanych odpadów komunalnych, jest to zaledwie 27,3 %.

Kultura i dziedzictwo kulturowe

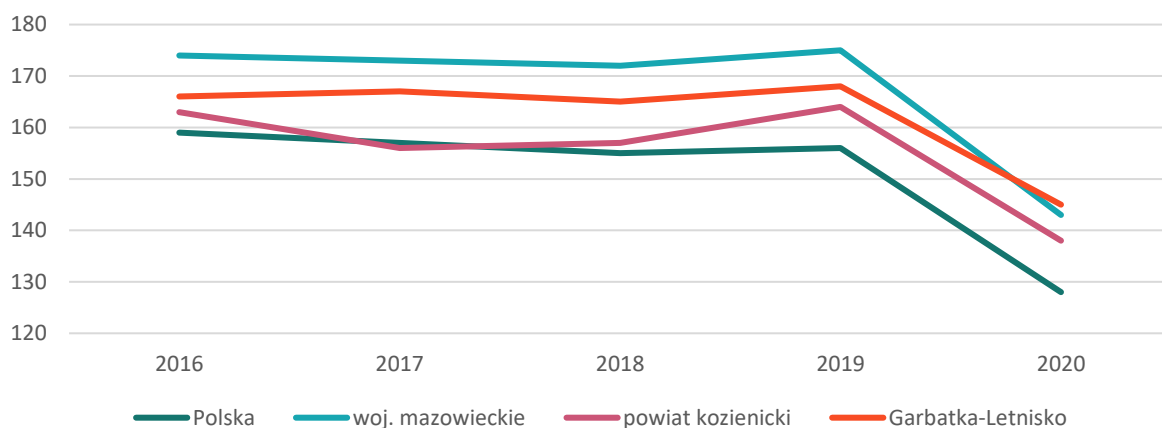
Instytucje kultury

Centrum życia kulturalnego i sportowego gminy jest miejscowość Garbatka-Letnisko. Najważniejsze instytucje kultury w gminie to: Gminna Biblioteka Publiczna w Garbatce – Letnisko (z filią w Bąkowcu), Świetlica Gminna w Garbatce-Letnisku, Świetlico-Remiza w Bąkowcu.

2020 r. był wyjątkowy ze względu na trwającą pandemię. Odwołanych zostało wiele zaplanowanych imprez o charakterze cyklicznym. W miarę zmieniających się zaleceń oraz stosując się do ustalonych zasad bezpieczeństwa udało się jednak wziąć udział bądź zorganizować kilka wydarzeń: 28 Finał WOŚP, Turniej Tenisa Stołowego o Puchar Wójta, Gminny Dzień Kobiet, Rocznicę Pacyfikacji Garbatki, Dożynki Parafialne, Wpuszczenie raków do rzeki Krypianki, Warsztaty Muzyki Liturgicznej, I Przegląd Kół Gospodyń Wiejskich w Gniewoszowie, CrosypiukRun - pierwsza edycja biegu, w którym wzięło udział ok. 100 uczestników, Rocznicę bitwy pod Anielinem-Laskami.

Wpływ pandemii widoczny jest także w przypadku biblioteki publicznej. Wyraźnie spadła liczba czytelników, co nie było trendem tylko w gminie, ale i w całym kraju (w 2020 r. liczba czytelników na 1000 mieszkańców wynosiła w gminie 145).

Wykres 21. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności

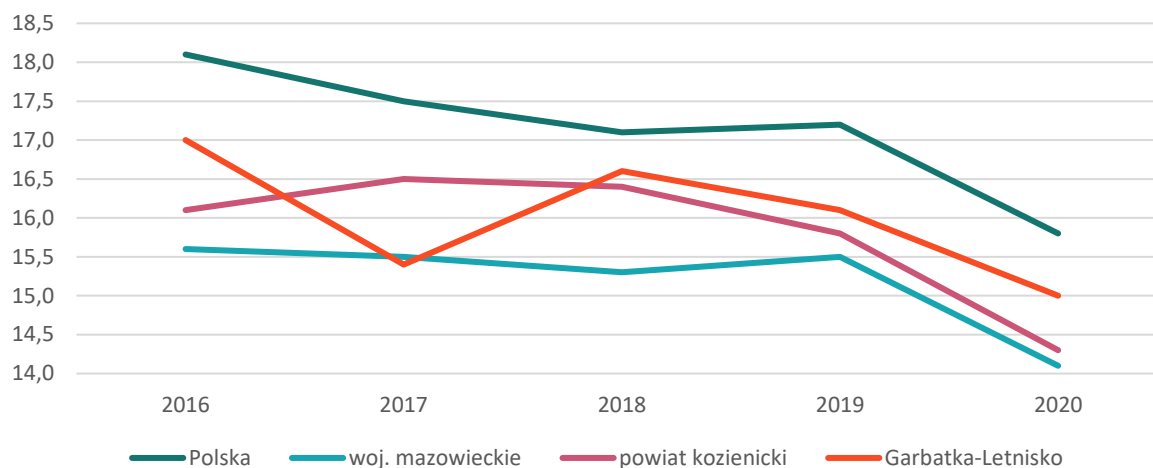

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Warto podkreślić, że czytelnictwo w gminie jest na znacznie wyższym poziomie niż średnia dla Polski i dla powiatu kozienickiego.

Gminna biblioteka publiczna bardzo dobrze wypada także w kategorii wypożyczeń na 1 czytelnika (w 2020 r. wskaźnik ten osiągnął wartość 15).

Wykres 22. Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Kolejne lata mogą być czasem powrotu do typowej dla instytucji kultury aktywności, o ile obostrzenia związane z pandemią będą stopniowo znoszone.

Obiekty zabytkowe⁹

W gminie znajdują się liczne zabytki i miejsca o szczególnym znaczeniu historycznym i kulturowym. Najważniejszym zabytkiem gminy jest *Pomnik - Mauzoleum Legionistów* w Żytkowicach, upamiętniający żołnierzy poległych w bitwie pod Anielinem i Laskami w październiku 1914 r., w której brały udział Legiony Polskie sformowane przez Józefa Piłsudskiego. W Molendach znajduje się krzyż powstańców styczniowych, cmentarz partyzantów BCH i AK poległych w 1944 r. w walce z Niemcami, a także dwa cmentarze wojenne, na których spoczywają polegli w I wojnie światowej żołnierze austro-węgierscy, niemieccy i rosyjscy, wśród których znajdowały się osoby narodowości polskiej. Podobna nekropolia, na której złożone są ciała żołnierzy austro-węgierskich, niemieckich i rosyjskich znajduje się w Bąkowcu. W Brzustowie zlokalizowany jest cmentarz I wojenny, z którego w 1933 r. ekshumowano i przeniesiono ciała legionistów polskich do Mauzoleum w Żytkowicach a także pomnik - kamień upamiętniający zamordowanie Benedykta Drożdża - żołnierza oddziału *Orła* zgrupowania Zagończyka w dniu 14 kwietnia 1946 r.

W samej Garbatce-Letnisko znajduje się kościół Nawiedzenia NMP wybudowany w latach 1947-1971. Przy kościele znajduje się plebania wybudowana z inicjatywy pierwszego proboszcza parafii Garbatka-ks. Wincentego Wojtaśkiewicza. Jest to murowana, parterowa budowla na planie prostokąta z fasadą zdobioną ryzalitem zwieńczonym neobarokowym szczytem. Na miejscowym cmentarzu znajduje się zbiorowa mogiła żołnierzy polskich, poległych we wrześniu 1939 r., pomnik upamiętniający pacyfikację Garbatki 12 lipca 1942 r., mogiła zbiorowa zamordowanych przez hitlerowców w 1943 r. mieszkańców Molend i żołnierzy AK, a także *Pomnik Katyński* upamiętniający zamordowanych w sowieckich łagrach mieszkańców Garbatki. Przy ul. Skrzyńskich znajduje się pomnik - kamień z wyrytymi datami oznaczającymi wkroczenie w granice zaboru rosyjskiego I Brygady Kadrowej Józefa Piłsudskiego, postawiony w 25 rocznicę tego zdarzenia przez legionistów i mieszkańców Garbatki. Przy ul. Kolejowej znajduje się skwer z usytuowanym pośrodku Pomnikiem Ofiar Oświęcimskich. Przy ul. Plażowej znajduje się pomnik upamiętniający miejsce pierwszego pochówku zastrzelonego przez Niemców 12

⁹ Wykorzystano materiały zawarte w Gminnym programie opieki nad zabytkami gminy Garbatka-Letnisko na lata 2020-2023.

lipca 1942 r. kpt. Romana Bielawskiego - komendanta ZWZ na terenie powiatu kozienickiego. Znaczenie historyczne ma także dworzec PKP w Garbatce Letnisko wybudowany w 1919 r.

Specyficznym elementem krajobrazu kulturowego Garbatki-Letnisko są domy typu willowego wybudowane w zdecydowanej większości w okresie międzywojennym. Są to zazwyczaj budowle drewniane, dla których charakterystyczne są pięknie wykonane ganki, werandy i tarasy. Na wielu garbackich willach występuje typowy dla budownictwa letniskowego motyw słońca z promieniami.

Wśród tych budowli na szczególną uwagę zasługują: *Willa Marysia* wybudowana w 1928 r., położona przy ul. Zofii Nałkowskiej, *Willa Nadleśnictwa*, wybudowana w 1926 r., położona przy ul. Zofii Sztobryn, *Willa Róż* wybudowana w 1926 r., położona przy ul. Krasickiego, *Willa Zofjówka* wybudowana w 1932 r., położona przy ul. Partyzantów oraz *Willa Słoneczna* wybudowana ok. 1920 r., położona przy ul. Kolejowej.

Na terenie gminy znajdują się dwa zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków województwa mazowieckiego: *Mauzoleum Legionistów* w Żytkowicach oraz *Willa Nadleśnictwa*, a także siedem zabytków archeologicznych. W rejestrze nie ma natomiast żadnych zabytków nieruchomych z terenu gminy.

Pełen wykaz zabytków historycznych gminy Garbatka-Letnisko, uzupełniony o aktualny stan omawianego obiektu, znajduje się w *Gminnym programie opieki nad zabytkami gminy Garbatka-Letnisko na lata 2020-2023* udostępnianym w wersji elektronicznej na stronie BIP gminy.

Podstawowym zagrożeniem dla utrzymania wielu wartościowych obiektów zabytkowych gminy Garbatka-Letnisko jest ich katastrofalny stan techniczny. Zaniedbania są najgroźniejsze dla zabudowy mieszkaniowej i gospodarczej, szczególnie wykonanej w technice drewnianej. Potrzeba nowości i nowoczesności jest podstawowym zagrożeniem dla tradycyjnego krajobrazu oraz utrzymania lokalnego charakteru miejscowej architektury i budownictwa. Źle pojmowana modernizacja prowadzi do likwidacji detali architektonicznych, wymiany oryginalnej stolarki, wymiany ogrodzenia, wycięcia drzew.

Wiele z zabytkowych obiektów jest niewłaściwie użytkowanych, nadbudowywanych i rozbudowywanych, co powoduje zniekształcanie formy architektonicznej (np. dworzec PKP). Powszechna i trudna do opanowania dewastacja krajobrazu kulturowego dotyczy również niskonakładowych inwestycji, których nieodwracalne skutki wynikają z chęci poprawy warunków zamieszkania. Wiąże się to z powiększaniem otworów okiennych i drzwiowych, wymianą stolarki z naruszeniem zasad kompozycji, ocieplaniem budynków i likwidacją wystroju letniskowego, zagospodarowaniem poddaszy i zakłócaniem geometrii dachów, adaptacjami zabudowy bez opracowań projektowych, montażem anten satelitarnych na fasadach, likwidacją tradycyjnych ogrodzeń i płotów na rzecz betonowych prefabrykatów czy systemowych rozwiązań metalowych.

Sport, rekreacja i turystyka

Sport i rekreacja

Gmina Garbatka-Letnisko podejmuje liczne działania polegające na upowszechnianiu kultury fizycznej wśród dzieci, młodzieży i osób dorosłych. Stara się zwiększyć aktywność fizyczną wśród mieszkańców i zwiększyć ich świadomość o potrzebie aktywności ruchowej w każdym wieku. Gmina finansuje również w formie dotacji celowej realizację przedsięwzięć z zakresu sportu przez kluby i stowarzyszenia sportowe. Gmina posiada 9 obiektów sportowych w tym: *Kompleks Boisk Sportowych ORLIK 2012*. Znajdują się tam boiska m.in. do piłki nożnej, siatkówki, koszykówki, szczypiorniaka oraz kort tenisowy, boisko do piłki plażowej na terenie *Gminnego Ośrodka Wypoczynkowego* w Garbatce-Letnisku, 1 boisko przy ul. H. Lewandowicz oraz 5 siłowni zewnętrznych w miejscowości Anielin, Brzustów, Ponikwa, Molendy, Garbatka-Letnisko.

W 2021 r. zakończyła się budowa pełnowymiarowej hali sportowej przy Publicznej Szkole Podstawowej w Garbatce-Letnisku. W hali sportowej znajdują się boiska do gry w piłkę ręczną o wymiarach 20x40m, koszykówkę 14x28m i siatkówkę 9x18 metrów. Ponadto obiekt wyposażono w szatnię ogólną, przebieralnię, sanitariaty, siłownię, pokój instruktorów, magazyny sprzętu sportowego i gimnastycznego oraz pomieszczenia techniczne. W hali i siłowni może ćwiczyć 50 osób w tym samym czasie. Znajduje się w niej również 180 miejsc na widowni. Choć hala zlokalizowana jest przy szkole, korzystając z niej mogą wszyscy zainteresowani. Nowy obiekt bardzo poprawił dostępność infrastruktury sportowej na terenie gminy, a dzięki czemu może zwiększać zainteresowanie dzieci i młodzieży uprawianiem sportu. Korzystają również dorośli, którzy mogą wspólnie rywalizować na hali.

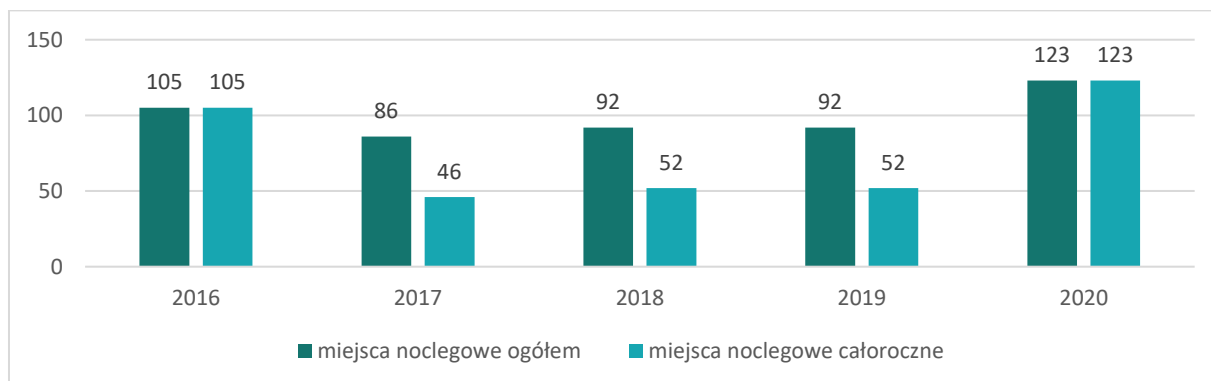
Na działania z zakresu kultury fizycznej w 2020 r. przeznaczono 1 874 484,22 PLN, co stanowi 7,15 % wysokości budżetu.

Turystyka

Różnorodność geograficzna gminy Garbatka-Letnisko daje możliwość uprawiania na jej terenie licznych form turystyki. Piękno krajobrazu mogą odkryć zarówno turyści preferujący aktywny wypoczynek, jak i miłośnicy ciszy w puszczańskiej kniei. Z racji swojego położenia jest również idealną bazą wypadową dla turystów chcących zwiedzać wschodnią część regionu radomskiego. Przez obszar gminy przebiegają liczne trasy piesze i rowerowe.

Infrastrukturę turystyczną tworzą ośrodki wypoczynkowe, gospodarstwa agroturystyczne oraz prywatne kwatery. Przy jednym ze zbiorników wodnych znajduje się *Gminny Ośrodek Wypoczynku Polanka* z kąpieliskiem, plażą, boiskiem do piłki plażowej oraz placem zabaw dla dzieci.

Wykres 23. Miejsca w turystycznych obiektach noclegowych (na koniec lipca każdego roku)

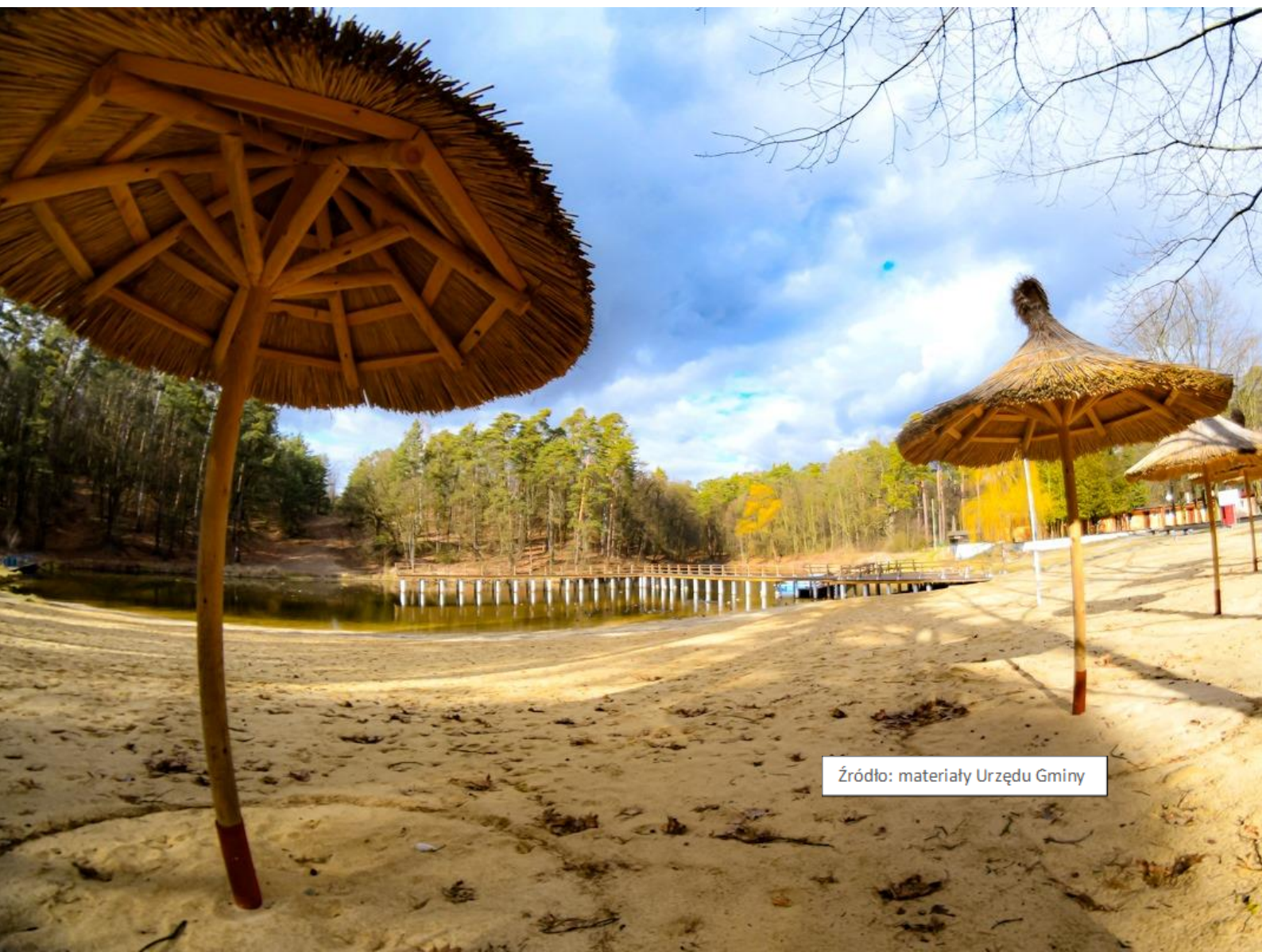
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Gmina Garbatka-Letnisko posiada interesujące walory kulturowe, stanowiące relikty przedwojennej architektury oraz krwawej historii, czego przykładem mogą być wcześniej opisane cmentarze wojenne znajdujące się m.in. w Molendach czy Mauzoleum Legionistów w Żytkowicach, wpisane do rejestru zabytków, upamiętniające poległych w bitwie pod Laskami i Anielinem w październiku 1914 r.

Równie ważny dla mieszkańców miejscowości jest pomnik poświęcony ofiarom pacyfikacji Garbatki w czasie II wojny światowej oraz liczne tablice pamiątkowe.

Ponadto wartymi obejrzenia są: Kościół NNMP wraz z plebanią, znajdujący się w Garbatce-Letnisku, dworzec kolejowy, studnia z 1912 r. zbudowana w stylu „zakopiańskim”, ruiny mostu kolejki wąskotorowej oraz drewniane wille międzywojenne. Na terenie gminy znajdują się również liczne przykłady zabytków ruchomych w postaci kapliczek, krzyży przydrożnych oraz kapliczek śródleśnych, posiadających wartość historyczną oraz sentymentalną.

2020 r. był wyjątkowy, gdyż nie zostały zrealizowane żadne inwestycje z zakresu turystyki i rekreacji jednak był to też rok wyjątkowo ciekawy z punktu widzenia wypoczynku w gminie. W okresie wakacyjnym nastąpiło znaczące natężenie ruchu turystycznego spowodowane ograniczeniami w przemieszczaniu się w związku ze stanem pandemii wywołanym COVID-19. Przeważała turystyka weekendowa oraz długoterminowa turystyka wypoczynkowa. Za zgodą Rady Gminy utworzono miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli pod nazwą Krypianka I (Brzeźniczka I) i Krypianka II (Brzeźniczka II).

Źródło: materiały Urzędu Gminy

Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

Sieć osadniczą gminy tworzą miejscowości o różnej wielkości. Są to przeważnie wsie typu ulicówki o zwartej zabudowie skoncentrowanej wzdłuż istniejących dróg. Dominują wsie bardzo małe do 150 mieszkańców (Anielin, Garbatka-Dziewiątka, Garbatka-Zbyczyn, Garbatka Nowa) oraz wsie małe (Brzustów, Garbatka Długa, Molendy) i średnie (Bąkowiec, Bogucin, Ponikwa). Jediną miejscowością klasyfikowaną wielkościami jako wieś bardzo duża jest Garbatka-Letnisko z powyżej 1000 mieszkańców.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

W 2021 r. w gminnym rejestrze aktów planowania przestrzennego znajdowało się zmienione Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz 5 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uchwalonych w latach 2010-2020.

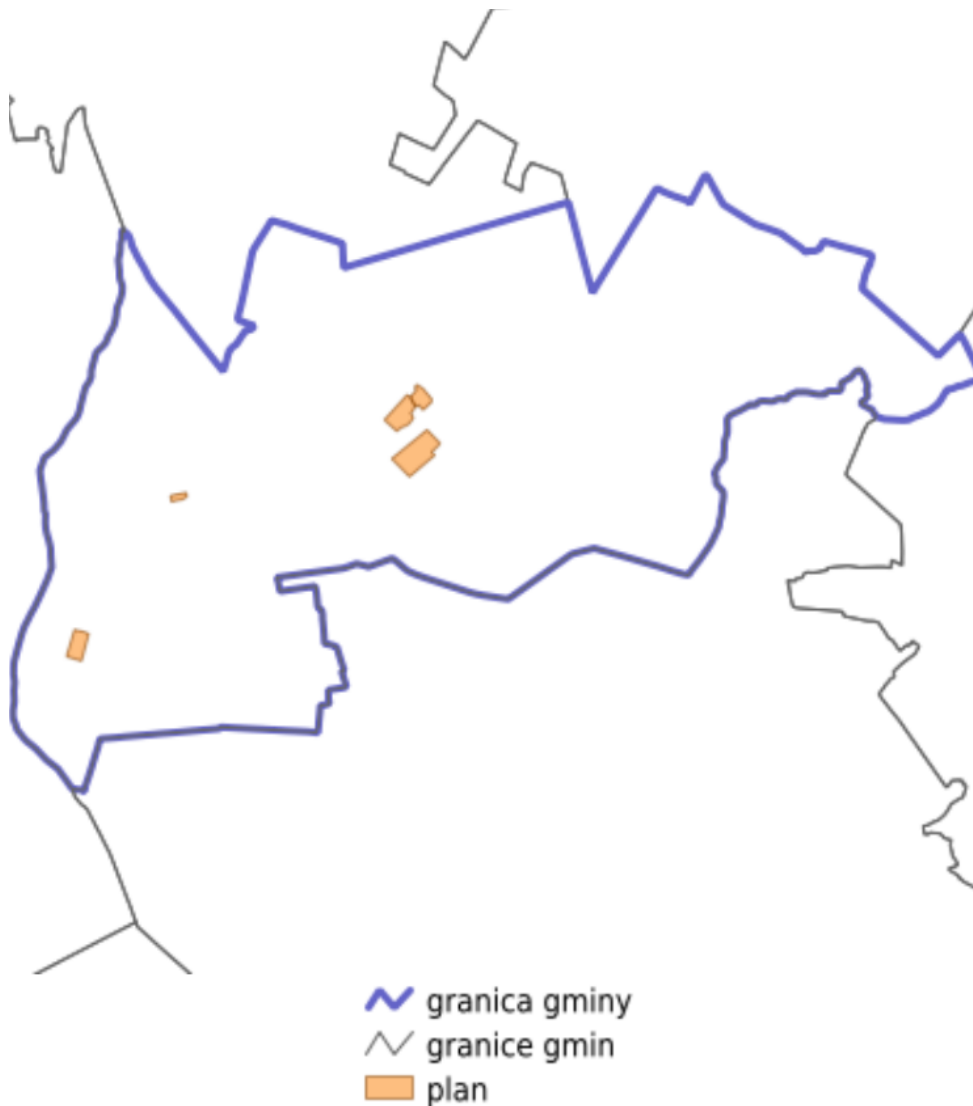
Tabela 11. Zawartość gminnego rejestru aktów planowania przestrzennego

Oznaczenie	Nazwa	Pow. [ha]	Data uchwały	Dziennik	Uchwała
001	w sprawie: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Garbatka-Letnisko na terenie działek nr ewidencyjne: 120/3, 121/3, 122/3 położonych w obrębie wsi Ponikwa.	2,5	2010-09-24	Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 80, z dn. 18 maja 2011r., poz. 2577	XXXIV/36/10
002	w sprawie planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego teren działek 128/3, 128/4 położonych w miejscowości Garbatka-Letnisko obręb geodezyjny Garbatka-Letnisko Północ w gminie Garbatka-Letnisko.	7,9	2011-10-14	Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 220, z dn. 1 grudnia 2011r., poz. 6691	XII/62/11
003	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w miejscowości Garbatka-Letnisko w rejonie ulic: Spacerowa, Krasickiego, Partyzantów, Kolejowa.	15	2012-02-02	Dz. Urz. Woj. Maz. z dn. 6 marca 2012r., poz. 2240	XV/12/12
004	w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w miejscowości Garbatka-Letnisko w rejonie ulic: Kruczkowskiego i Czarnoleska.	27,1	2015-11-17	Dz. Urz. Woj. Maz. z dn. 11 stycznia 2016r., poz. 267	X/62/15
SUiKZP	w sprawie uchwalenia zmiany nr 5 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Garbatka-Letnisko dla działki nr ewid. 51 położonej w Anielinie i części działki nr ewid. 248/30 położonej w Brzustowie	7380,4	2020-10-30		XVIII/113/20
005	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działki nr ewid. 51 w Anielinie.	11,2	2020-12-29	Dz. Urz. Woj. Maz. z dn. 20 stycznia 2021r., poz. 539	XIX/123/20

Źródło: Opracowanie własne na podstawie gminnego rejestru aktów planowania przestrzennego.

MPZP obejmowały w sumie zaledwie 63,7 ha.

Rysunek 5. Zasięgi planów na tle gminy

Źródło: System informacji przestrzennej Urzędu Gminy Garbatka-Letnisko.

Założenia planistyczne i struktura funkcjonalno-przestrzenna

W założeniach planistycznych przyjęta została następująca wiodąca funkcja: ponadlokalna funkcja turystyczno-wypoczynkowa oraz funkcje uzupełniające: przemysłowa oraz rolnictwo z ochroną kompleksów gleb dobrych dla potrzeb gospodarki żywnościowej.

W zakresie obsługi ludności zdecydowano o koncentracji podstawowych usług związanych z obsługą ludności, turystyki i rolnictwa w miejscowości gminnej Garbatka-Letnisko.

Odnośnie struktury funkcjonalno-przestrzennej, w jej układzie wyróżnione zostały następujące obszary:

- miejscowość gminna, jako główne ogniwo struktury z funkcją podstawowej obsługi ludności i rolnictwa oraz wypoczynku i turystyki;
- obszary o podstawowej funkcji rolniczej obejmujące południowe tereny gminy;

- obszary o podstawowej funkcji wypoczynkowej obejmujące północne obszary gminy (na północ od linii kolejowej) w większości stanowiące zwarte kompleksy Puszczy Kozienickiej;
- obszary koncentracji podstawowych zakładów produkcyjnych w zachodniej części gminy.

Teksty planów (prawo miejscowe) - ustalenia realizacyjne

Ustalenia ogólne określające rodzaje, sposoby i zasady realizacji inwestycji w wyróżnionych strefach funkcjonalnych, którymi uznane zostały:

- strefa mieszkaniowo-usługowa obejmująca istniejące zainwestowanie i tereny projektowane w miejscowości gminnej oraz poszczególnych sołectwach. Możliwość adaptacji i porządkowania istniejącej zabudowy oraz realizacja nowych form budownictwa usługowego, mieszkaniowego jednorodzinnego /w części wg ustaleń planu szczegółowego/, zagrodowego, wypoczynkowego, w tym zabudowy mieszkalno-pensjonatowej w miejscowości gminnej;
- strefa produkcyjno-usługowa /tereny przemysłowe/ jako wielofunkcyjna strefa o podstawowej funkcji przemysłowej i sposobie użytkowania regulowanym przepisami sanitarnymi obejmująca przede wszystkim tereny istniejącego zainwestowania we wschodniej części miejscowości gminnej oraz zachodniej części gminy Bogucin - Brzustów - Żytkowice;
- strefa rolnicza (tereny rolne) - obejmująca tereny o wiodącej funkcji rolniczej przede wszystkim w południowej części gminy. W strefie rolniczej, w uzasadnionych określonych przypadkach dopuszczona została lokalizacja obiektów służących intensywnej gospodarce rolnej, obiektów gospodarki komunalnej (podstawowe uzbrojenie terenu) oraz obiektów turystyki i wypoczynku (obozowiska, campingi, biwaki);
- strefa ochrony ekologicznej (tereny rekreacyjne) - obejmująca obszary środowiska przyrodniczego podlegające ochronie (otulina Kozienickiego Parku Krajobrazowego) oraz obszary o wiodącej funkcji wypoczynkowej z możliwością realizacji budownictwa letniskowego w wyznaczonych nowych zespołach w sołectwach Molendy (istniejące zrealizowane wg planu szczegółowego) Brzustów, Garbatka Długa, Garbatka-Zbyczyn oraz we wsiach uznanych jako letniskowe: Bogucin, Brzustów, Molendy, Garbatka Długa, Garbatka-Zbyczyn, Anielin;
- strefa ochrony konserwatorskiej obejmująca obiekty zabytkowe, stanowiska archeologiczne, miejsca pamięci narodowej i cmentarze;
- tereny obsługi technicznej (infrastruktury technicznej) występujące we wszystkich strefach obejmujące m.in. adaptację układu komunikacyjnego z elementami projektowanymi (bezkolizyjne skrzyżowanie z torami PKP na drodze krajowej Kozienice - Zwoleń, kładka nad torami kolejowymi w rejonie dworca PKP, projektowana droga Radom – Garbatka śladem istniejących ciągów); założenia rozbudowy sieci wodociągowej i budowy systemów kanalizacji sanitarnej oraz deszczowej; adaptację systemów elektroenergetyki; realizację programu gazyfikacji gminy.

Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo w Gminie Garbatka-Letnisko zapewniają jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej oraz Policja. Na terenie gminy Garbatka-Letnisko funkcjonują (dane Urzędu Gminy na koniec 2020 r.):

- Ochotnicza Straż Pożarna w Garbatce-Letnisko – 32 członków;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Bąkowcu – 28 członków;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Garbatce Nowej – 15 członków;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Ponikwie – 15 członków.

OSP skupia w swoich szeregach 90 członków czynnych. Wszystkie jednostki są wyposażone w pojazdy przygotowane do działań ratowniczo-gaśniczych.

Gmina aktywnie wspiera zadania z zakresu bezpieczeństwa i porządku publicznego, czego przykładem są aktywne działania w zakresie pozyskiwania i udzielania dotacji na ten cel. Przykładami z samego 2020 roku mogą być :

- dotacja celowa Urzędu Marszałkowskiego WM w ramach zadania „Mazowieckie Strażnice OSP-2020” dla Gminy Garbatka-Letnisko w kwocie 20.000,00 zł z przeznaczeniem na wykonanie remontu w boksach garażowych budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Garbatce-Letnisko w zakresie wymiany instalacji c.o. i odtworzenie ścian po remoncie.
- dotacja celowa przyznana przez gminę OSP Garbatka-Letnisko w kwocie 25.000,00 zł na remont pomieszczeń świetlicy w Ochotniczej Straży Pożarnej Garbatka-Letnisko w zakresie wymiany podłóg, wymiany parapetów i drzwi, wykonanie wylewki, malowania i szpachlowania pomieszczeń oraz wykonanie zabudowy meblowej w ramach zadania „Modernizacja i doposażenie pomieszczeń OSP Garbatka-Letnisko”.
- środki finansowe w kwocie 15.000 zł przekazane przez gminę dla Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Kozienicach na wykonanie dokumentacji projektowo-technicznej budowy strażnicy KP PSP oraz Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej w Kozienicach.

Najbliższym komisariatem policji pilnującym porządku w gminie jest Komisariat Policji w Gniewoszowie, który swoim działaniem obejmuje obszar 3 gmin powiatu kozienickiego, tj. gminy Garbatka-Letnisko, Gniewosów, Sieciechów. Na terenie Gminy Garbatka-Letnisko odnotowano w 2020 r. 57 przestępstw.

Tabela 12. Kategoria i liczba zdarzeń na terenie Gminy Garbatka-Letnisko w latach 2018-2020

Kategoria przestępstwa	Liczba zdarzeń		
	2018	2019	2020
kradzież z włamaniem	2	2	5
kradzież	2	4	2
bójka i pobicie	1	0	0
uszczerbek na zdrowiu	2	0	3
uszkodzenie rzeczy	0	0	3
narkotyki	1	8	4
nietrzeźwi kierujący	6	7	8
niealimentacja	18	3	26
znęcanie	2	3	4
naruszenie sądowego zakazu kierowania pojazdem	2	-	2
łącznie przestępstw	36	27	57

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z komisariatu policji w Gniewoszowie przekazanych Urzędowi Gminy.

Duży wzrost liczby przestępstw w 2020 r. wynikał przede wszystkim ze wzrostu liczby przypadków nieallimentacji (26 w porównaniu z zaledwie 3 w 2019 r.).

W 2020 r. przeprowadzono 185 (2019 r. 159) postępowań przygotowawczych oraz 71 postępowań sprawdzających (2019 r. 79). Dokonano zabezpieczenia majątkowego od sprawców przestępstw na kwotę 147 712,49 zł. Ponadto funkcjonariusz KP w Gniewoszowie zrealizował 238 pomocy prawnych, dotyczących głównie osadzonych w Zakładzie Karnym w Żytkowicach. Na stan bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie Gminy Garbatka-Letnisko widoczny wpływ ma Zakład Karny znajdujący się w miejscowości Żytkowice.

Poza tym na bezpieczeństwo w ruchu drogowym na terenie gminy wpływają przebiegające przez ten teren droga krajowa K-79 i drogi wojewódzkie W-691, W-738, gdzie z racji intensywnego ruchu pojazdów dochodzi do zdarzeń drogowych, często bez uczestnictwa mieszkańców gminy.

Tabela 13. Rozmieszczenie zdarzeń drogowych w gminie Garbata-Letnisko na tle powiatu kozienickiego w 2020 r.

miasto/gmina	wypadki	zabici	ranni	Kolizje
Kozienice miasto	14	1	6	140
Kozienice gmina	11	1	12	88
Magnuszew	8	2	8	39
Głowaczów	16	3	16	49
Garbatka-Letnisko	5	5	5	33
Grabów nad Pilicą	7	0	9	34
Gniewoszków	5	0	5	27
Sieciechów	2	0	2	23

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie gminy Garbatka-Letnisko za rok 2020.

Polityka społeczna

Pomoc społeczna

Jednostką organizacyjną gminy utworzoną w celu realizowania zadań własnych i zleconych gminie w zakresie pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i innych wynikających z obowiązujących ustaw jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Garbatce-Letnisku.

Celem działania ośrodka jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby możliwości, wspieranie ich w wysiłkach zmierzających do zaspokajania niezbędnych potrzeb, umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka oraz w miarę możliwości doprowadzenie ich do życiowego usamodzielnienia oraz integracji ze środowiskiem.

Pracownicy socjalni współpracują z policją, placówkami oświaty, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Koźlenicach, kuratorami sądowymi i społecznymi, Zakładem Opieki Zdrowotnej, sołtysami i radnymi. Pomoc udzielana była osobom i rodzinom w szczególności z powodu: ubóstwa, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby.

Z danych OPS wynika, że w 2018 r. praca socjalna była świadczona dla 216 rodzin, analogicznie w 2019 r. było to zaledwie 47 rodzin, a w 2020 r. 82 rodziny.

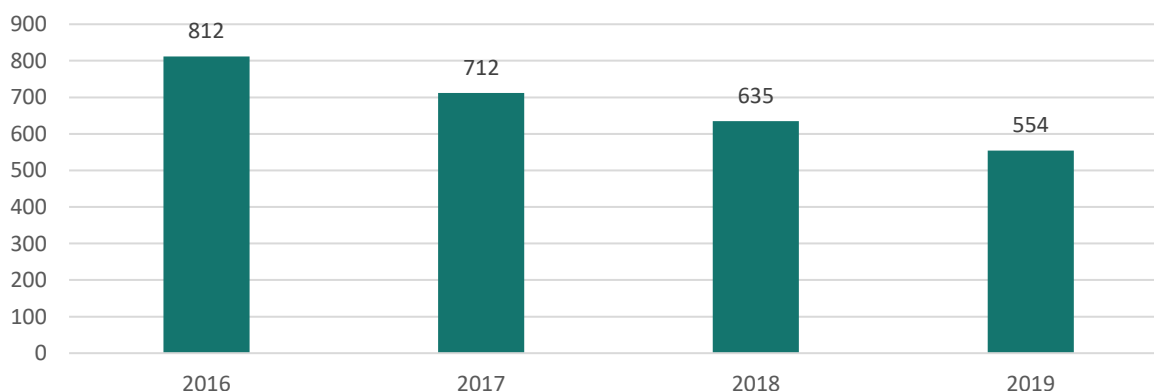
Tabela 14. Zasiłki wydane w latach 2018-2020

Zasiłki wydane	2018			2019			2020		
	stałe	okresowe	celowe i celowe specjalne	stałe	okresowe	celowe i celowe specjalne	stałe	okresowe	Celowe i celowe specjalne
otrzymało (osób)	36	37	36	35	32	45	30	20	49
udzielone świadczenia	348	141	76	346	112	45	320	118	62

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych sporządzonych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Garbatce-Letnisku.

Jak wskazują statystyki GUS, systematycznie spadał w ostatnich latach wskaźnik liczby beneficjentów pomocy środowiskowej liczony na 10 tys. ludności, co świadczy o poprawianiu się zamożności lokalnej społeczności.

Wykres 24. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Jak wskazują statystyki GUS, zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie jest zdecydowanie niższy niż w skali powiatu. Dodatkowo pomoc trafia przede wszystkim do beneficjentów poniżej kryterium dochodowego.

Tabela 15. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej

	ogółem (w %)				poniżej kryterium dochodowego (w %)				powyżej kryterium dochodowego (w %)			
	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019
powiat kozienicki	8,4	7,4	6,8	6,1	5,7	4,9	4,4	3,6	2,7	2,6	2,4	2,5
Garbatka-Letnisko	8,1	7,1	6,4	5,5	7,0	6,5	5,8	4,5	1,1	0,7	0,6	1,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W ostatnich latach około 200 rodzin otrzymywało zasiłki rodzinne na dzieci. Liczba dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci kształtowała się na poziomie około 40%.

Tabela 16. Dystrybucja zasiłków rodzinnych na dzieci w latach 2016-2019

	2016	2017	2018	2019
rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	202	213	204	185
dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny – ogółem	395	409	394	350
dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	366	381	360	314
udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku (w %)	45,6	47,3	44,2	39,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w 2020 r. zgłoszonych do Zespołu przez policję zostało nowych 7 *Niebieskich Kart A*. Z 2019 r. prowadzono dodatkowo jeszcze 1. Osobami, co do których istniało podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie było 16 osób - 6 kobiet, 4 mężczyźni i 6 dzieci. Osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, było 8 mężczyzn. Statystyki z roku poprzedniego kształtowały się na podobnym poziomie. Jak wskazują, prezentowane poniżej, dane z pozostałych gmin powiatu kozienickiego negatywne zjawiska związane z przemocą w rodzinie kształtują się w sposób zbliżony jak w pozostałych gminach wiejskich powiatu.

Tabela 17. Liczba procedur *Niebieskie Karty* w powiecie kozienickim w latach 2019 i 2020

Gmina	Liczba procedur <i>Niebieskie Karty</i>	
	2019	2020
Garbatka-Letnisko	8	8
Głowaczów	9	12
Gniewoszów	4	9
Grabów nad Pilicą	10	9
Kozienice	88	94
Magnuszew	6	11
Sieciechów	6	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji Centrum Usług Społecznych w Kozienicach, Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej z powiatu kozienickiego.

Ochrona zdrowia

Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty samorządowej w zakresie ochrony zdrowia jest jednym z najważniejszych zadań własnych gminy.

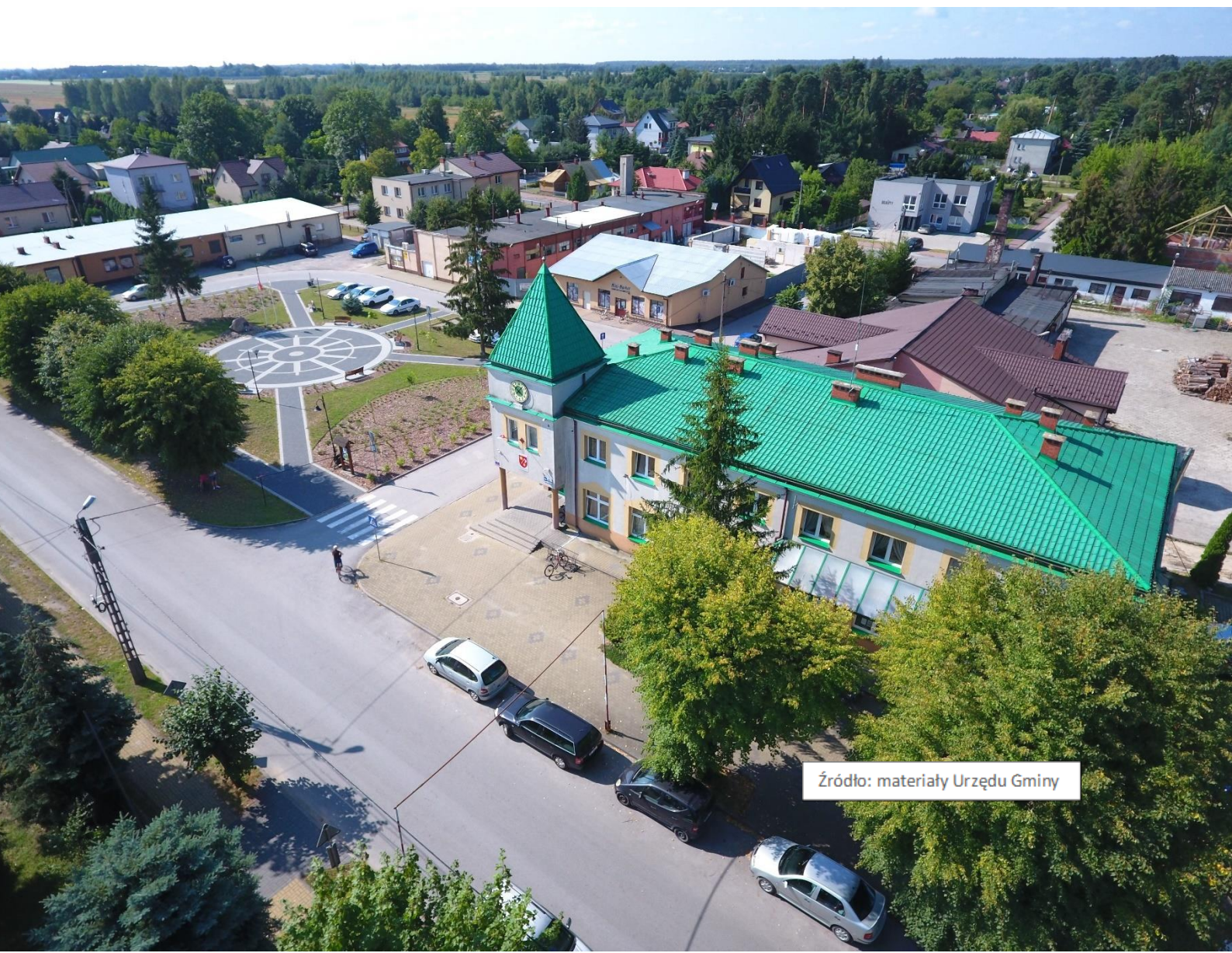
Na terenie gminy funkcjonuje jeden podmiot leczniczy - Przychodnia VITAL-MED. Meritum sp. z o.o. Sp. k. w Garbatce-Letnisko, jest to Spółka prywatna niezarządzana przez gminę oraz jeden podmiot świadczący usługi z zakresu rehabilitacji i fizjoterapii - Centrum Kompleksowej Rehabilitacji Fizjomax Katarzyna Wilk.

Tabela 18. Opieka zdrowotna – liczba udzielonych porad

		2016	2017	2018	2019	2020
Ambulatoryjna opieka zdrowotna - porady lekarskie	porady lekarskie ogółem	28131	27537	25288	24028	21714
Podstawowa opieka zdrowotna - porady	porady ogółem	25982	25515	23311	22323	20566

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Liczba udzielanych corocznie porad zarówno w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, jak i podstawowej opieki zdrowotnej jest na stabilnym poziomie wykazującym tendencję spadkową. Prawdziwym wyzwaniem jest dla gminy i jej mieszkańców dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej, którego braki są wyraźnie zauważalne przez lokalną społeczność (por. wyniki ankiety). Ten problem stanowi wyzwanie, które powinno zostać zaadresowane w najbliższych latach.

Źródło: materiały Urzędu Gminy

Edukacja i wychowanie

Prowadzenie i utrzymanie szkół oraz placówek oświatowych należy do obowiązkowych zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego.

W strukturach gminy Garbatka-Letnisko funkcjonują od 31 sierpnia 2021 r. 2 placówki oświatowe kształcące dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym, tj.:

- Przedszkole Samorządowe w Garbatce-Letnisko *Pod Sosnową Szyszką*;
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Królowej Jadwigi w Garbatce-Letnisko wraz ze Szkołą Filialną w Bogucinie.

Przedszkole Samorządowe w Garbatce-Letnisku *Pod Sosnową Szyszką* jest przedszkolem publicznym. Organem prowadzącym jest gmina, a organem nadzorującym Kuratorium Oświaty w Warszawie Delegatura w Radomiu. Placówka czynna jest przez cały rok z przerwą wakacyjną ustaloną przez organ prowadzący na wspólny wniosek dyrektora przedszkola i rady rodziców. Szczegółową organizację wychowania, kształcenia i opieki w danym roku szkolnym określa arkusz organizacyjny placówki opracowany przez dyrektora przedszkola, zaopiniowany przez kuratorium oświaty oraz zatwierdzony przez Wójta Gminy. Przedszkole jest 6 oddziałowe. Cztery oddziały mieszczą się w przedszkolu przy ulicy Krasickiego 4, natomiast 2 oddziały w Publicznej Szkole Podstawowej przy ul. Lewandowicz 2.

W Publicznej Szkole Podstawowej w Garbatce-Letnisko uczyło się w roku 2019/2020 ponad 300 uczniów w 16 oddziałach szkoły podstawowej. Spośród nich 130 uczniów było dowożonych. Średnia ocen w szkole podstawowej na koniec roku szkolnego 2019/2020 wyniosła 4,39. Średnia frekwencja – 93,72%. W roku szkolnym 2019/2020 w Publicznej Szkole Podstawowej jedna klasa ósma przystąpiła do egzaminu ósmoklasisty. 22 uczniów pisało arkusz standardowy, a jeden uczeń arkusz dostosowany.

Z dniem 31 sierpnia 2021 r. dokonano przekształcenia Publicznej Szkoły Podstawowej w Bogucinie o stopniu organizacyjnym klas I–VIII z oddziałem przedszkolnym, w Szkołę Filialną w Bogucinie o strukturze klas I–IV z oddziałem przedszkolnym podporządkowaną organizacyjnie Publicznej Szkole Podstawowej im. Królowej Jadwigi w Garbatce-Letnisko. Natomiast uczniowie klas V–VIII przekształconej Publicznej Szkoły Podstawowej w Bogucinie kontynuują naukę w Publicznej Szkole Podstawowej im. Królowej Jadwigi w Garbatce-Letnisko. Szkoła filialna otrzymała nazwę: Publiczna Szkoła Podstawowa im. Królowej Jadwigi w Garbatce-Letnisko - Szkoła Filialna w Bogucinie.

Z przekształconej w filię Publicznej Szkoły Podstawowej w Bogucinie w roku szkolnym 2019/2020 w szkole funkcjonowało 8 oddziałów z 44 uczniami, oraz 1 oddział przedszkolny liczący 17 dzieci. Nauka odbywała się w systemie jednozmianowym. Placówka wykazywała zatrudnienie 8 nauczycieli pełnozatrudnionych oraz 9 niepełnozatrudnionych. Wszyscy nauczyciele w szkole mają wykształcenie wyższe magisterskie z przygotowaniem pedagogicznym oraz dodatkowe kwalifikacje.

W tabeli poniżej zaprezentowano wyniki egzaminu ósmoklasisty z 2020 r. na tle danych z powiatu, województwa i kraju.

Tabela 19. Wyniki egzaminu ósmioklasisty w 2020 r.

Przedmiot	szkoła Garbatka-Letnisko	szkoła Bogucin	gmina	powiat	województwo	kraj
Język polski	64	49	61	61	65	59
Matematyka	57	30	53	47	51	46
Język angielski	49	27	46	49	59	54

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Raportu o stanie gminy w 2020 r.

Według raportu o stanie gminy w 2020 r. w samorządowych szkołach podstawowych i przedszkolu liczba uczniów wynosiła 509, przy jednoczesnej łącznej liczbie 80 etatów nauczycielskich.

Tabela 20. Podstawowe parametry charakteryzujące placówki edukacyjne zarządzane przez gminę w 2020 r.

	Przedszkole w G-L	Publiczna Szkoła Podstawowa w G-L	Publiczna Szkoła Podstawowa w Bogucinie
Liczba uczniów	131	317	61
Liczba etatów	25,53	42,73	11,84
Uczniów/etat nauczycielski	11,36	8,33	5,56
Kwota wydatków na ucznia	13246,57 PLN	13019,99 PLN	18745,45

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Raportu o stanie gminy w 2020 r.

Wartościowych wniosków dostarczyć może analiza współczynnika skolaryzacji¹⁰.

Tabela 21. Wartość współczynnika skolaryzacji w wybranych jednostkach samorządu terytorialnego

	współczynnik skolaryzacji brutto				współczynnik skolaryzacji netto			
	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019
pow. kozienicki	94,71	94,78	94,35	93,08	92,18	93,41	93,40	92,26
Garbatka-Letnisko	96,96	95,38	92,22	90,14	96,58	94,72	91,93	89,56
Gniewoszków	96,89	92,97	94,63	96,42	90,67	92,97	94,63	96,42
Kozienice - miasto	120,45	121,26	125,91	130,59	118,51	120,62	124,86	129,43
Sieciechów	87,74	92,23	90,39	88,14	84,29	86,49	85,89	83,28
Policzna	87,67	84,87	83,42	79,95	87,33	84,31	82,92	79,95

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wartość współczynnika skolaryzacji netto dla Garbatki-Letnisko systematycznie spada, co może oznaczać, że coraz mniejsza część dzieci z terenu gminy uczęszcza do szkół podstawowych na jej terenie. Zjawisko to wynika z tego, że często nowo osiedlający się w gminie mieszkańcy przenoszący się z innych gmin kontynuują posyłanie swoich dzieci do szkół w dawnym miejscu zamieszkania, a także wielu

¹⁰ Współczynnik skolaryzacji brutto dla poziomu szkoły podstawowej wyliczamy dzieląc liczbę wszystkich uczniów szkół podstawowych bez względu na wiek na początku danego roku szkolnego przez liczbę ludności w wieku 7-15 lat według stanu w dniu 31 XII tego samego roku.

Analogiczny współczynnik skolaryzacji netto wyliczamy dzieląc liczbę uczniów szkół podstawowych w wieku 7-15 lat na początku danego roku szkolnego przez liczbę ludności w wieku 7-15 lat według stanu w dniu 31 XII tego samego roku.

mieszkańców wybiera szkoły w większych ośrodkach (jak np. Kozienice). Są to zjawiska typowe dla gmin wiejskich i, jak wskazują statystyki, nie dotyczą gminy Garbatka-Letnisko mocniej niż gminy sąsiednie.

Warto wskazać, że poza jednostkami edukacyjnymi prowadzonymi przez gminę, na jej terenie zlokalizowana jest jednostka od niej niezależna, a o bardzo dużym znaczeniu dla lokalnej społeczności. Jest nią funkcjonujący jako szkoła średnia Zespół Szkół Drzewnych i Leśnych im. Jana Kochanowskiego w Garbatce-Letnisku, zwany potocznie Szkołą Drzewną. Historia szkoły sięga 1948 r. Obecnie Szkoła Drzewna funkcjonuje jako Jednostka Organizacyjna Samorządu Województwa Mazowieckiego.

W 2021 r. Szkoła otrzymała blisko 50 mln PLN dotację (cała inwestycja ma kosztować prawie 70 mln PLN) od samorządu województwa mazowieckiego na budowę nowej siedziby. Ma ona mieć powierzchnię 11 tys. metrów kwadratowych. Budynek będzie wielopoziomowy – znajdzie się w nim internat, nowoczesna halę sportowa, część szkolna, część administracyjna oraz warsztaty, określane dziś jako „mała fabryczka”. Nowa Szkoła Drzewna ma być szansą na rozwój kształcenia zawodowego nie tylko młodzieży, ale i dorosłych.

Wiedzę i umiejętności praktyczne zdobywają w niej dziś uczniowie tutejszej gminy i powiatu, jak również osoby z odległych zakątków województwa mazowieckiego i lubelskiego. W szkole wykształcenie zdobyło już ponad cztery tysiące fachowców, wśród nich są dyrektorzy fabryk, właściciele zakładów produkcyjnych, pracownicy firm stolarskich, zakładów meblowych, pracownicy Lasów Państwowych.

Zespół oferuje kształcenie na następujących poziomach:

- Szkoła Branżowa I stopnia – kierunki: stolarz, cieśla, dekarz, tapicer, stolarz-renowator - 3 lata;
- Szkoła Branżowa II stopnia – kierunek: technik technologii drewna;
- Technikum – kierunki: technik technologii drewna, technik leśnik, technik renowacji elementów architektury - 5 lat po szkole podstawowej.

Według statystyk udostępnianych publicznie (sprawozdawczość GUS) w 2020 r. w Szkole Drzewnej na poziomie średnim zawodowym uczyło się 117 uczniów w sumie w 10 oddziałach (w 2021 r. – 126 uczniów)¹¹. Kadra nauczycielska liczyła 11,33 etatu (nauczyciele pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na etaty).

¹¹ Dane szkoły.

Kapitał społeczny

Organizacje pozarządowe

Mieszkańcy gminy wykazują się aktywnością w zakresie współpracy służącej osiągnięciu celów lokalnej społeczności. Na terenie gminy Garbatka-Letnisko funkcjonują liczne organizacje pozarządowe prowadzące działalność z zakresu sportu, kultury, rekreacji, promocji zdrowia i historii. Jako przykłady wskazać można:

- Stowarzyszenie Ludowy Klub Sportowy „PLON”,
- Stowarzyszenie Aktywni 50 Plus,
- Stowarzyszenie Kawaleryjskie im. 22 Pułku Ułanów Podkarpackich,
- Stowarzyszenie Drzewna,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Garbatki,
- Fundacja Aktywni Razem,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Garbatce-Nowej,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Bąkowcu,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Garbatce-Letnisku,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Ponikwie,
- Koło Gospodyń Wiejskich W Bąkowcu,
- Stowarzyszenie Muzyk.com,
- Ogólnopolskie Stowarzyszenie Opiekunów Medycznych.

Co roku gmina przygotowuje *Program współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*.

Dokument ten określa obszary, priorytety oraz formy współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi, a także rodzaje zadań publicznych, które będą realizowane na rzecz mieszkańców przez trzeci sektor w oparciu o środki gminy. Celem głównym programu jest kształtowanie partnerstwa gminy z partnerami społecznymi dla wspólnych działań służących definiowaniu i zaspokajaniu potrzeb mieszkańców oraz wzmacnianie aktywności społeczności lokalnej.

Frekwencja w wyborach

Frekwencja wyborcza dostarcza informacji o zaangażowaniu obywateli w sprawy publiczne, a także na temat ich świadomości politycznej. Z reguły przyjmuje się, że im wyższe frekwencja wyborcza, tym dojrzała i bardziej świadoma politycznie jest lokalna społeczność. Porównana zostanie frekwencja w wyborach z ostatnich 5 lat.

Tabela 22. Wybory do Sejmu i Senatu 2019 r. - wyniki

	Sejm	Senat
woj. mazowieckie	69,46	69,46
pow. kozienicki	60,04	60,03
Garbatka-Letnisko	58,65	58,57

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PKW.

Tabela 23. Wybory samorządowe w 2018 r. - wyniki

	sejmiki województw	rady powiatów	rady gmin i rady miast w miastach na prawach powiatu	wójtowie, burmistrzowie i prezydenci miast - I tura wyborów	wójtowie, burmistrzowie i prezydenci miast - II tura wyborów
woj. mazowieckie	60,87	58,87	61,18	60,93	51,62
pow. kozienicki	60,28	60,54	60,57	60,51	58,13
Garbatka-Letnisko	57,61	59,70	60,13	59,75	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PKW.

W przypadku wyborów samorządowych frekwencja w gminie była tylko nieznacznie niższa niż średnia dla powiatu i województwa.

W przypadku ostatnich wyborów prezydenckich, tj. w 2020 r. w II turze frekwencja w gminie wyniosła 71,43%, podczas gdy na Mazowszu 73,80%.

W wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2019 r. głosowało 44,60% mieszkańców gminy, na Mazowszu ponad 52% (dysproporcja wynikała z wyjątkowo dużej frekwencji wyborczej w Warszawie).

Źródło: materiały Urzędu Gminy

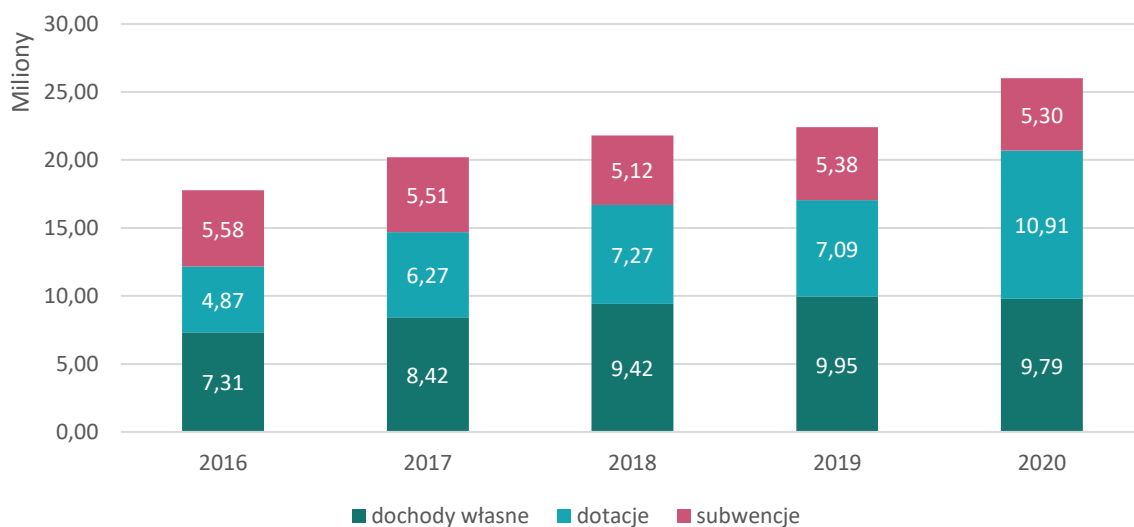
Finanse samorządowe

Nawet najważniejsze potrzeby lokalnej społeczności i chęci ich realizacji ze strony jednostek samorządu terytorialnego weryfikowane są przez ich możliwości finansowe. W tej części diagnozy analizie poddane zostaną dochody i wydatki gminy, ich struktura, a także wynikające z nich uwarunkowania inwestycji.

Dochody

Dochody gminy można podzielić na trzy grupy: dochody własne, dotacje i subwencje.

Wykres 25. Zrealizowane dochody gminy w podziale na kategorie

Źródło: opracowanie własne.

W zakresie dochodów własnych przeważają dochody realizowane w ramach udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych, których wielkość po systematycznych wzrostach w latach 2016-2019 spadła w 2020 r. Ważnym źródłem dochodów własnych są również dochody z podatku od nieruchomości oraz wpływy z usług.

Tabela 24. Dochody własne gminy w podziale na kategorie dochodów

	2016	2017	2018	2019	2020
Razem	7312129,48	8417343,51	9415360,50	9947313,17	9794860,68
dochody podatkowe - podatek rolny	81788,15	84499,99	84127,19	86804,66	86724,93
dochody podatkowe - podatek leśny	135814,08	129873,07	132784,69	97000,85	133686,99
dochody podatkowe - podatek od nieruchomości	1873878,49	1642020,30	2372802,47	2182121,66	2277622,24
dochody podatkowe - podatek od środków transportowych	113192,70	123118,70	121794,65	103248,37	133381,18
dochody podatkowe - podatek od spadków i darowizn	-	-	-	71513,00	21879,77
dochody podatkowe - podatek od czynności cywilnoprawnych	60519,00	89979,00	124436,00	128147,00	170579,00
dochody podatkowe - podatek od działalności gospodarczej osób fizycznych, opłacany w formie karty podatkowej	3167,82	2188,64	8214,26	12599,30	18120,07
dochody podatkowe - ustalone i pobierane na podstawie odrębnych ustaw	2275384,24	2117033,70	2856638,26	2681434,84	2841994,18
udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa razem	2756296,79	3443469,38	3993767,82	4568608,26	3622429,49
udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych	2726377,00	3429356,00	3952007,00	4510649,00	3583616,00
udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych	29919,79	14113,38	41760,82	57959,26	38813,49
wpływy z opłaty skarbowej	12927,00	14058,00	16647,50	14125,59	14740,00
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	5761,80	16785,00	21022,08	23949,00	29014,08
wpływy z usług	1258584,17	1203944,64	1285475,80	1319458,14	1201763,86
wpływy z opłaty targowej	81881,62	62547,96	59101,05	57669,36	56627,28
wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych ustaw	403545,21	461468,87	462782,79	680008,97	781347,43
dochody z majątku	122791,59	86473,62	120756,47	107692,48	61543,42
dochody z majątku - dochody z najmu i dzierżawy składników majątkowych JST oraz innych umów o podobnym charakterze	47681,34	48068,82	48106,50	48632,79	53376,06
pozostałe dochody - środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł - razem	0,00	0,00	0,00	0,00	765010,00
pozostałe dochody - środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł - inwestycyjne	0,00	0,00	0,00	0,00	765010,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych gminy oraz danych GUS.

W przypadku dotacji przeważają dotacje z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej, coraz większe znaczenie w ostatnich latach mają też dochody w ramach paragrafów 205 i 625¹².

¹² Paragrafy 205 i 625 dotyczą dotacji celowych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz środków, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 5 lit. a i b ustawy, lub płatności w ramach budżetu środków europejskich, realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego występujące w charakterze beneficjenta w zakresie programów realizowanych w ramach Perspektywy Finansowej 2014-2020.

Tabela 25. Dotacje otrzymywane w latach 2016-2020 z wyróżnieniem dotacji inwestycyjnych

		2016	2017	2018	2019	2020
dotacje celowe z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej	ogółem	4148757,22	5097919,38	5105744,57	5658864,11	6412053,66
dotacje celowe z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej	inwestycyjne	9000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
dotacje celowe z budżetu państwa na zadania własne	ogółem	690432,34	648354,58	770725,11	595836,42	600097,37
dotacje celowe z budżetu państwa na zadania własne	inwestycyjne	44244,10	36708,33	184821,27	0,00	0,00
dotacje celowe na zadania realizowane na podst. porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego	ogółem	30000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
dotacje celowe na zadania realizowane na podst. porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego	inwestycyjne	30000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
dotacje §§ 205, 625	ogółem	0,00	328257,57	1168700,20	835728,52	3829679,36
dotacje §§ 205, 625	inwestycyjne	0,00	328257,57	1168700,20	711654,28	3505603,00
dotacje ogółem (celowe + dotacje §§ 200, 620 + dotacje §§ 205, 625)	ogółem	4869189,56	6274531,53	7265169,88	7090429,05	10906861,89

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych gminy oraz danych GUS.

Subwencje otrzymywane przez gminę od lat są na podobnym poziomie. To źródło dochodów składa się z dwóch części – oświatowej, której wysokość zależy od zakresu zadań oświatowych realizowanych przez jednostki oraz liczby uczniów i rozdzielanej według zasad określonych w rozporządzeniu ministra edukacji oraz wyrównawczej, której zadaniem jest sztuczne wyrównywanie zamożności poszczególnych rejonów kraju poprzez dofinansowywanie ze wspólnego budżetu jednostek samorządu terytorialnego o niższym dochodzie na jednego mieszkańca.

Tabela 26. Subwencje w podziale na części

	2016	2017	2018	2019	2020
Subwencja ogólna - razem	5582039,00	5509530,00	5122658,00	5379033,00	5300463,00
Subwencja ogólna - część oświatowa	3951843,00	3795567,00	3664538,00	3897396,00	3894841,00
Subwencja ogólna - część wyrównawcza	1630196,00	1713963,00	1458120,00	1481637,00	1405622,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych gminy oraz danych GUS.

Wydatki

Wysokość wydatków realizowanych przez gminę systematycznie rosła w ostatnich latach. W 2020 r. było to blisko 26,2 mln PLN. Co najważniejsze na wysokim poziomie utrzymywały się wydatki inwestycyjne, które przekraczały 21% ogółu wydatków. To istotna informacja w kontekście nadrabiania przez gminę zapóźnień w zakresie rozwoju infrastruktury transportowej, komunalnej i sportowej. Szczegółowy podział wydatków według kategorii prezentuje tabela 27.

Tabela 27. Wydatki w podziale na kategorie

	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	17078037,42	20488462,49	23181567,98	23429956,48	26193513,42
wydatki majątkowe ogółem	1374591,19	3545732,14	5313998,76	4380002,12	5609257,20
wydatki majątkowe inwestycyjne	1374591,19	3545732,14	5313998,76	4380002,12	5609257,20
udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem	8,0	17,3	22,9	18,7	21,4
wydatki bieżące ogółem	15703446,23	16942730,35	17867569,22	19049954,36	20584256,22
wydatki bieżące na wynagrodzenia	6060575,25	6341874,11	6844955,28	7186575,65	7573340,12
wydatki bieżące na pochodne od wynagrodzeń	1175578,07	1205811,67	1285442,43	1388530,43	1344273,36
wydatki bieżące na zakup materiałów i usług	2647627,34	2881363,97	3108638,21	3240504,23	3664623,38
dotacje ogółem	263650,00	275580,00	288815,00	306574,91	277304,93
świadczenia na rzecz osób fizycznych	4584226,36	5447936,76	5433746,70	5998461,67	6728858,09
wydatki bieżące jednostek budżetowych ogółem	10696247,68	11078212,88	11953063,39	12553407,94	13314441,88
wydatki na obsługę długu (obsługa długu publicznego bez wypłat z tytułu gwarancji i poręczeń)	153557,19	135862,15	189316,58	188978,67	258399,20

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych gminy oraz danych GUS.

W zakresie poszczególnych kategorii wydatków warto dokonać porównania udziału kategorii inwestycyjnych w ogóle wydatków. W zestawieniu poniżej wskazano nakłady na drogi publiczne. Wyraźnie widać skupienie się na tej kategorii inwestycji przez zarząd gminy z ostatnich lat.

Tabela 28. Udział nakładów na drogi publiczne w ogóle wydatków

	2016	2017	2018	2019	2020
Garbatka-Letnisko	3,8	5,5	10,1	5,5	12,4
Gniewoszków	3,0	5,6	6,7	4,9	3,1
Sieciechów	2,4	3,6	5,0	5,8	2,8
Policzna	5,2	12,7	5,0	4,0	2,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych gminy oraz danych GUS.

Zadłużenie na koniec 2020 r. wynosiło 11,14 mln PLN, co stanowiło 42,84% wykonanych dochodów. Jednocześnie obciążenie budżetu wydatkami na obsługę długu i rozchodami na jego spłatę w 2020 r. wynosiło 9,79% i kształtowało się poniżej maksymalnego dopuszczalnego wskaźnika ustalonego zgodnie z art. 243 ustawy o finansach publicznych, który wyniósł 18,76%.

Analiza SWOT

Pierwszy etap prac nad strategią rozwoju (diagnoza strategiczna) pozwala na zgromadzenie wielu informacji na temat jednostki samorządu terytorialnego. Warto pamiętać, że mają one różną wagę dla dalszego procesu budowania dokumentów strategicznych. Analiza SWOT jest metodą umożliwiającą uporządkowanie danych zebranych w diagnozie i zastanowienie się, jak poszczególne zasoby wpływają na rozwój. Wykorzystywana jest ona w opracowaniu praktycznie wszystkich dokumentów programowania zarówno na poziomie krajowym, regionalnym, jak i lokalnym. Stosowana bywa przez zespoły eksperckie, jak i partycypacyjne (angażujące w proces interesariuszy).

W ramach analizy SWOT porządkowane będą są czynniki mające wpływ na rozwój gminy.

W pracy nad SWOT można wyróżnić dwa etapy:

- etap pierwszy to pogrupowanie wszystkich zdiagnozowanych czynników mających wpływ na rozwój na pozytywne i negatywne.
- etap drugi obejmuje podział czynników pozytywnych (plusów), jak i barier (negatywów) na wewnętrzne i zewnętrzne.

Za czynniki wewnętrzne (mocne i słabe strony) uznaje się te, na które gmina ma wpływ, nie zaś wszystkie, które znajdują się na obszarze gminy. Czynniki zewnętrzne zatem to te, na które gmina nie ma wpływu, ale które jednocześnie determinują jej szanse rozwojowe (szanse i zagrożenia).

Poniższą analizę SWOT wykonano w oparciu o dane uzyskane w ramach prac nad diagnozą strategiczną, w tym dane z badania ankietowego prowadzonego na przełomie czerwca i lipca 2021 r., a także wnioski ze spotkania (warsztatu strategicznego) ze Społecznym Zespołem ds. opracowania strategii rozwoju gminy Garbatka-Letnisko w dniu 28 lipca 2021 r.

Dożynki powiatowe 2021, źródło:

http://www.garbatkaletnisko.pl/galeria,dozynki_powiatowe_2021,158,1,dozynki_powiatowe050,9600.html

Tabela 29. Analiza SWOT dla gminy Garbatka-Letnisko

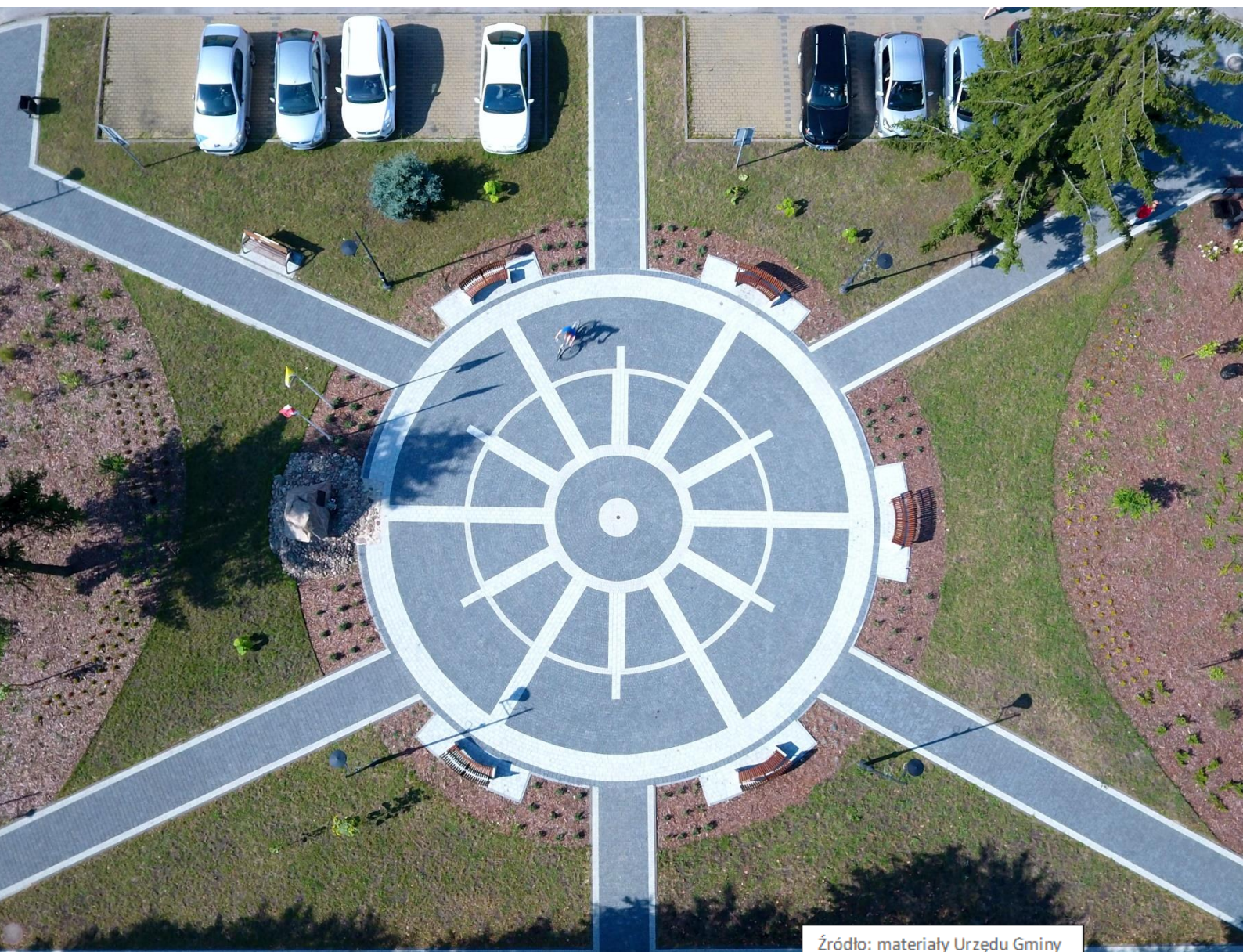
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • korzystne lokalizacja gminy względem sieci większych miast • wysoka dostępność komunikacyjna ułatwiająca powiązania społeczno-gospodarcze z ośrodkami ponadlokalnymi – dostęp do drogi krajowej DK79 • położenie na terenie Puszczy Kozienickiej oraz jej otuliny • wyróżniających gminę w województwie szczególne warunki mikroklimatyczne, przyrodniczych i krajobrazowe • potencjał wynikający z wiodącej funkcji gminy - turystyki i wypoczynku • długie tradycje miejscowości letniskowej • bogate złoża piasków i piasków kwarcowych • poczynione duże nakłady inwestycyjne w ramach modernizacji najważniejszych dróg gminnych • przebiegające przez teren gminy trzy linie kolejowe, w tym strategiczna dla ruchu pasażerskiego i towarowego linia 26 • wzrost liczby osób migrujących do gminy od 2020 r., odwrócenie trendu spadkowego dynamiki zmian liczby ludności • wyraźna poprawa w ostatnich latach sytuacji mieszkańców gminy na rynku pracy, zarówno kobiet, jak i mężczyzn • przygotowane tereny inwestycyjne znajdujące się w obrębie Garbatki-Letnisko „Północ” - do lokalizacji inwestycji związanych z usługami turystycznymi bądź leczniczymi • rozległa sieć wodociągowa – służąca ponad 90% mieszkańców • na bieżąco modernizowana oczyszczalnia ścieków • dofinansowanie wymiany starych pieców w indywidualnych gospodarstwach domowych • istniejący gazociąg wysokiego ciśnienia i zwiększanie stopnia gazyfikacji • wysoki udział odpadów zebranych selektywnie w relacji do ogółu odpadów • duża liczba organizowanych imprez i wydarzeń kulturalnych 	<ul style="list-style-type: none"> • wiele dróg gminnych wymagających pilnych nakładów inwestycyjnych – duży udział dróg gruntowych w całości infrastruktury • zbyt mały odsetek utwardzonych nawierzchni dróg gminnych w największych skupiskach mieszkalnych oraz w miejscach, gdzie powstaje nowa zabudowa • obniżony poziom bezpieczeństwa w obszarach zabudowanych na skutek braku odpowiedniej tzw. infrastruktury okołodrogowej, w tym chodników i oświetlenia dróg • brak oczekiwanej przez mieszkańców powszechności ścieżek rowerowych • najstarsza część infrastruktury rowerowo-pieszkiej nie satysfakcjonuje rowerzystów ze względu na przecinanie jej licznymi zjazdami do posesji wydzielonymi z użyciem poprzecznych krawężników • nierównomierna dostępność komunikacyjna, transport zbiorowy nie docierający do wszystkich miejscowości • bardzo niska penetracja budynkowa Internetem w gminie, w wielu lokalizacjach tzw. białe plamy (miejsca z brakiem dostępu do sieci) • negatywny przyrost naturalny • starzenie się społeczności lokalnej - stale rosnący współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi • stosunkowo niski poziom przedsiębiorczości • brak dużych pracodawców • brak dywersyfikacji branżowej przedsiębiorstw • wzrost liczby bezrobotnych w grupie osób do 30 lat • niewystarczająca ilość dostępnych terenów inwestycyjnych w zasobach własnych gminy • braki w zakresie rozwoju sieci kanalizacyjnej – dostępna dla około 55% mieszkańców • brak centralnego systemu ciepłowniczego, wiele źródeł tzw. niskiej emisji

<ul style="list-style-type: none"> • dobrze oceniana przez mieszkańców biblioteka publiczna, wysoki poziom czytelnictwa w gminie • liczne zabytki i miejsca o szczególnym znaczeniu historycznym i kulturowym • pełnowymiarowa hala sportowa, liczne obiekty sportowe • liczne trasy piesze i rowerowe • rozbudowa już istniejącej infrastruktury turystycznej - ośrodki wypoczynkowe, gospodarstwa agroturystyczne oraz prywatne kwatery • Gminny Ośrodek Wypoczynku Polanka z kąpieliskiem, plażą, boiskiem do piłki plażowej oraz placem zabaw dla dzieci • bezpieczeństwo przeciwpożarowe gwarantowane przez rozbudowaną sieć Ochotniczej Straży Pożarnej • wysoka jakość usług w zakresie pomocy społecznej • systematycznie spadający w ostatnich latach wskaźnik liczby beneficjentów pomocy środowiskowej • wysoka dostępność opieki przedszkolnej • systematyczna modernizacja placówek edukacyjnych • wykwalifikowana kadra pedagogiczna • rozbudowa Zespołu Szkół Drzewnych i Leśnych • liczne organizacje pozarządowe prowadzące działalność z zakresu sportu, kultury, rekreacji, promocji zdrowia i historii • wysoki udział inwestycji w wydatkach gminy 	<ul style="list-style-type: none"> • katastrofalny stan techniczny wielu wartościowych obiektów zabytkowych • potrzeba nakładów na modernizację infrastruktury turystycznej, w tym GOW Polanka • ograniczenie możliwości modernizacji Gminnego Ośrodka Wypoczynku Polanka – spowodowane brakiem prawa własności do gruntu, na którym zlokalizowany jest obiekt • niska dostępność lekarzy specjalistów i lekarzy pierwszego kontaktu • brak świetlic i innych miejsc dla spędzania wolnego czasu poza domem przez dorosłych • brak komisariatu policji na terenie gminy • spadająca wartość współczynnika skolaryzacji netto • część migrujących do gminy mieszkańców nie płaci w niej podatków (dalej rozlicza się w dawnym miejscu zamieszkania) • wysokie zadłużenie gminy
<p>SZANSE</p>	<p>ZAGROŻENIA</p>
<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonujący jako szkoła średnia Zespół Szkół Drzewnych i Leśnych im. Jana Kochanowskiego w Garbatce-Letnisku • tradycje związane z rozwojem gospodarki drzewnej • dostęp do edukacji ponadpodstawowej w sąsiednich ośrodkach miejskich • zwiększająca się świadomość ekologiczna mieszkańców i rozwój alternatywnych źródeł energii • zmiana podejścia mieszkańców i rosnące zainteresowania aktywnymi formami spędzania wolnego czasu – w tym sportem i rekreacją (bieganie, wycieczki rowerowe) 	<ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie bezpiecznych połączeń komunikacyjnych nie jest w pełni zależne od gminy, ponieważ główne szlaki komunikacyjne biegnące przez nią są drogami krajowymi, wojewódzkimi czy powiatowymi • negatywne dla gminy prognozy demograficzne, w tym negatywne prognozy dotyczące liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym • niemożliwy lub trudny dostęp do środków finansowych na realizację inwestycji ze źródeł zewnętrznych

- wykorzystanie krajowych i unijnych programów służących dofinansowaniu inwestycji komunalnych
- dofinansowania zewnętrzne na poprawę oferty dla dzieci, młodzieży i seniorów
- potencjał wynikający z bliskości portu lotniczego w Radomiu (planowane uruchomienie w 2022 r.)

- zmiany w regulacjach prawnych powodujące utratę dochodów przez budżet gminy
- ograniczenie wskaźnika pokrycia wydatków na oświatę subwencją oświatową
- rozwój oferty turystycznej w innych gminach województwa mazowieckiego i sąsiednich

Źródło: opracowanie własne

Źródło: materiały Urzędu Gminy

STRATEGIA

**Część programowa strategii rozwoju
gminy**

Misja i wizja

Wizja i misja gminy są podstawą określenia konkretnych celów i kierunków działań. Wizja jest wyrazem aspiracji społeczeństwa i władz gminy oraz ich wyobrażeń dotyczących przyszłości, jest opisem gminy w dalekiej przyszłości przy założeniu wystąpienia korzystnych uwarunkowań. Wizja ma za zadanie inspirować oraz motywować do działania i podejmowania kolejnych wyzwań. Wizja przyjęta w Strategii Rozwoju Gminy jest spójna z wizją rozwoju formułowaną w pozostałych, aktualnych dokumentach strategicznych przyjmowanych na poziomie gminy.

WIZJA GMINY GARBATKA-LETNISKO W 2030 ROKU

Gmina przyjazna wszystkim mieszkańcom, atrakcyjna dla turystów, otwarta na współpracę z sąsiadującymi JST, umożliwiająca korzystanie z rozwiniętej infrastruktury, będąca miejscem realizacji planów prywatnych i ambicji zawodowych oraz aktywnej rekreacji przy poszanowaniu środowiska naturalnego.

Osiągnięciu przedstawionego w wizji pożądanego stanu docelowego ma służyć misja, czyli kierunek i sposób działania na najbliższe lata. W misji ujęte są wartości ważne dla gminy, które mają za zadanie ujednolicić sposoby działania władz samorządowych w sprawach istotnych dla społeczności lokalnej.

MISJA GMINY GARBATKA-LETNISKO W 2030 ROKU

Dbać o dobro mieszkańców gminy, podnosząc jakość usług publicznych, wspierając aktywność i inicjatywy obywateli oraz rozwijając infrastrukturę gminną i ofertę dla turystów. Umiejętnie korzystać z dostępnych zasobów przy poszanowaniu zasady zrównoważonego rozwoju.

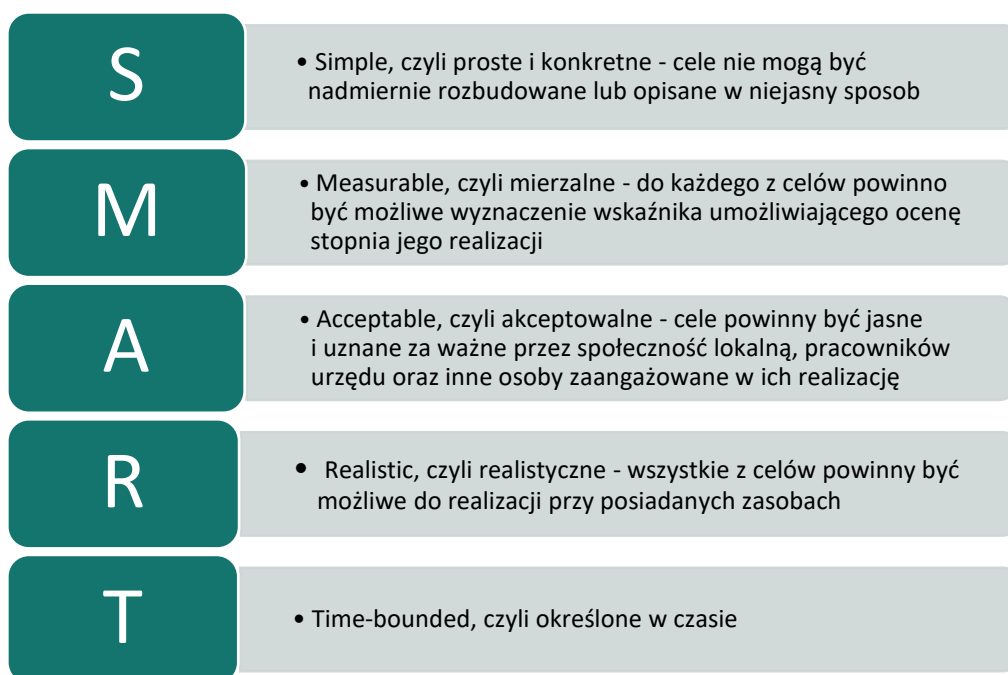
Szkołą z pasją 2021, źródło:
http://www.garbatkaletnisko.pl/galeria,szkola_z_pasja_2021,162,1,szkolzpas202110,9684.html

Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy stanu gminy określono trzy główne cele strategiczne, których realizacja doprowadzić ma do osiągnięcia stanu docelowego przedstawionego w wizji gminy. Cele te dotyczą trzech głównych wymiarów rozwoju: społecznego, gospodarczego i terytorialnego. Rozwój w każdym z tych wymiarów niesie za sobą pozytywne skutki dla wszystkich pozostałych.

Wszystkie cele zostały wyznaczone w zgodzie z koncepcją SMART, określającą cechy poprawnie zdefiniowanych celów. Nazwa tej metody jest skrótem od pierwszych liter angielskich słów, ponadto samo słowo smart oznacza mądry, błyskotliwy.

Rysunek 6. Cechy celów zgodnie z koncepcją SMART

Źródło: opracowanie własne.

Cele strategiczne zostały sformułowane zgodnie z zasadą SMART. Jednocześnie zaplanowano je w sposób umożliwiający osiągnięcie spójnego rozwoju w trzech najważniejszych wymiarach polityki regionalnej: społecznym, gospodarczym i terytorialnym.

CELE STRATEGICZNE

- 1. Rozwój społeczny – wspieranie podstaw dobrego i godnego życia mieszkańców**
- 2. Rozwój gospodarczy – wykorzystanie wyjątkowego położenia i unikalnych zasobów**
- 3. Rozwój przestrzenny – zwiększenie dostępności oraz spójności terytorialnej**

Trzy cele strategiczne wyznaczają jedynie ogólny kierunek, w jakim zmierzać będą działania zarządu gminy. Aby osiągnąć przyjętą wizję gminy, konieczne jest zaplanowanie i realizacja wyraźnie ukierunkowanych działań. Dlatego celom strategicznym przyporządkowano bardziej szczegółowe cele operacyjne, które wskazują konieczne obszary koncentracji ograniczonych zasobów gminy. Należy również pamiętać o zakresie zadań samorządu gminnego, na który może on przeznaczać środki finansowe i kierować wysiłki urzędników. Powoduje to, że część aspektów rozwoju lokalnego, jakkolwiek istotnych, to wykraczających poza obszar działań gminy, nie znalazło bezpośredniego odbicia w niniejszej analizie celów. Przykładem może być polityka rynku pracy, która jest zadaniem samorządu powiatowego. Choć przeciwdziałanie bezrobociu nie znalazło się wśród zaproponowanych celów, to realizacja planowanych działań (szczególnie ukierunkowanych na rozwój turystyki i wzrost atrakcyjności inwestycyjnej) pośrednio przyczyni się do poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy. Dzięki temu, przyjęty zestaw celów nie jest „koncertem życzeń”, ale podstawą przyszłych, realnych działań.

1. Rozwój społeczny – wspieranie podstaw dobrego i godnego życia mieszkańców	2. Rozwój gospodarczy – wykorzystanie wyjątkowego położenia i unikalnych zasobów	3. Rozwój przestrzenny – zwiększenie dostępności oraz spójności terytorialnej
<ul style="list-style-type: none"> • 1.1. Poprawa sprawności oraz wielofunkcyjności infrastruktury technicznej • 1.2. Poszerzenie oferty instytucji oświaty • 1.3. Wsparcie aktywności społecznej wszystkich grup mieszkańców (także osób z niepełnosprawnością, starszych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym) 	<ul style="list-style-type: none"> • 2.1. Poprawa oferty w zakresie infrastruktury rekreacyjnej • 2.2. Rozwój systemów odnawialnych źródeł energii (OZE) • 2.3. Wzmocnienie promocji spójnej oferty turystycznej gminy • 2.4. Wspieranie rozwoju działalności gospodarczej 	<ul style="list-style-type: none"> • 3.1. Poprawa spójności i zagospodarowania przestrzennego • 3.2. Poprawa dostępności komunikacyjnej • 3.3. Poprawa bezpieczeństwa publicznego

Cele strategiczne i operacyjne wyznaczają obszary, w których koncentrować się będą środki i wysiłki gminy w nadchodzących latach. Poniższy schemat przedstawia kierunki planowanych działań, których realizacja przybliży gminę do osiągnięcia zamierzonych celów, a także oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki osiągnięcia działań.

CEL STRATEGICZNY: 1. ROZWÓJ SPOŁECZNY – WSPIERANIE PODSTAW DOBREGO I GODNEGO ŻYCIA MIESZKAŃCÓW		
CEL OPERACYJNY: 1.1. POPRAWA SPRAWNOŚCI ORAZ WIELOFUNKCYJNOŚCI INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ		
Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki osiągnięcia działań
<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej • Modernizacja stacji uzdatniania wody • Modernizacja gminnej oczyszczalni ścieków • Wspieranie (w zakresie kompetencji Urzędu Gminy) rozbudowy sieci gazowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą • Wspieranie (w zakresie kompetencji Urzędu Gminy) 	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa jakości życia • Zmniejszenie poziomu zanieczyszczenia środowiska • Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej • Pozytywny wpływ na bilans migracji • Ułatwienie dostępu do informacji • Poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej 	<ul style="list-style-type: none"> • Długość rozbudowanej sieci kanalizacyjnej (w metrach) • Długość rozbudowanej sieci wodociągowej (w metrach) • Liczba zbiorników bezodpływowych i oczyszczalni przydomowych (szt.) • Liczba dni z przekroczeniem dopuszczalnych poziomów benzo(a)pirenu i pyłu zawieszonego (dni)

rozbudowy sieci szybkiego internetu	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie szans na zatrudnienie bądź samozatrudnienie 	<ul style="list-style-type: none"> • Wskaźnik penetracji budynkowej Internetem szerokopasmowym
CEL OPERACYJNY: 1.2. POSZERZENIE OFERTY INSTYTUCJI OŚWIATY		
Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki osiągnięcia działań
<ul style="list-style-type: none"> • Podniesienie poziomu zaangażowania rodziców w proces wychowawczo-edukacyjny • Stworzenie bazy (pracowni), dostosowanie pomieszczeń do realizacji zajęć rozwijających pasji, zainteresowań młodzieży w zakresie zainteresowań muzycznych, tanecznych kulinarnych, rękodzielniczych, technicznych, informatycznych (programowanie, robotyka) • Realizacja miejsc rekreacji i odpoczynku w czasie przerw śródlekcyjnych • Modernizacja i wyposażenie placu zabaw w pobliżu szkoły i przedszkola • Stworzenie oferty zajęć edukacyjno-rozwojowych dla dzieci i dorosłych • Dostosowanie oferty przedszkola do potrzeb rodziców • Doskonalenie zawodowe nauczycieli w celu zdobycia dodatkowych kwalifikacji do prowadzenia zajęć specjalistycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • Podnoszenie kompetencji wychowawczych rodziców dzieci sprawiających kłopoty wychowawcze • Poprawa warunków nauczania w szkole podstawowej • Umożliwienie kontynuowania ścieżki edukacyjnej na poziomie wyższym dzięki wysokiej jakości przygotowaniu na poziomie elementarnym • Lepsze zrozumienie potrzeb edukacyjnych dzieci za sprawą bliższej współpracy z nauczycielami • Wspieranie aktywności zawodowej rodziców • Poprawa jakości kształcenia dzięki wyższym kwalifikacjom zawodowym kadry nauczycieli • Bezpieczeństwo w trakcie zajęć rekreacyjnych • Skuteczne wspieranie młodych talentów 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba zmodernizowanych pomieszczeń szkolnych (szt.) • Wyniki testu ośmioklasisty w relacji do średniej krajowej (%) • Liczba prowadzonych zajęć pozalekcyjnych • Wskaźnik aktywności zawodowej w gminie (w podziale na płci) • Liczba uczniów odnoszących sukcesy w konkursach i olimpiadach na szczeblu wojewódzkim i krajowym (os.) • Liczba nauczycieli, którzy podnieśli swoje kompetencje w danym roku (os.)
CEL OPERACYJNY: 1.3. WSPARCIE AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ WSZYSTKICH GRUP MIESZKAŃCÓW (TAKŻE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ, STARSZYCH ORAZ ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM)		
Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki osiągnięcia działań
<ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie warunków do powstawania organizacji społecznych, stowarzyszeń, klubów działających na terenie gminy • Przekształcenie/modernizacja obiektów użyteczności publicznej na cele społeczno-kulturalne 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwijanie pasji i zainteresowań mieszkańców, • Integracja i aktywizacja mieszkańców z różnych grup społecznych i wiekowych • Wydłużenie czasu życia w dobrym zdrowiu w gminie 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba inicjatyw realizowanych przez gminę wspólnie z organizacjami społecznymi, w tym stowarzyszeniami (szt.) • Liczba mieszkańców uczestniczących w wydarzeniach i przedsięwzięciach

<ul style="list-style-type: none"> • Zorganizowanie klubu dziennego pobytu dla seniorów • Zorganizowanie świetlicy terapii zajęciowej dla niepełnosprawnych i seniorów w partnerstwie z powiatem • Poprawa warunków zamieszkiwania dla emerytów • Poprawa dostępności służby zdrowia i opieki • Upowszechnienie programów profilaktycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • Wzmacnianie tożsamości kulturowej mieszkańców • Lepsza oferta w zakresie spędzania wolnego czasu • Promocja gminy jako miejsca dobrego życia 	<p>o charakterze kulturalnym (os.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób korzystających z usług klubu dziennego pobytu dla seniorów (os.) • Liczba organizacji społecznych, stowarzyszeń i klubów działających na terenie gminy (szt.) • Liczba prowadzonych badań profilaktycznych (szt.)
---	--	--

CEL STRATEGICZNY: 2. ROZWÓJ GOSPODARCZY – WYKORZYSTANIE WYJĄTKOWEGO POŁOŻENIA I UNIKALNYCH ZASOBÓW

CEL OPERACYJNY: 2.1. POPRAWA OFERTY W ZAKRESIE INFRASTRUKTURY REKREACYJNEJ

Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki osiągnięcia działań
<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa i modernizacja Ośrodka Polanka • Rekultywacja zalewu na rzece Brzeźniczce przy Ośrodku Polanka, oczyszczenie plaży, odmulenie dna, modernizacja urządzeń retencyjnych • Modernizacja muszli koncertowej lub amfiteatru jako infrastruktury okołoturystycznej • Budowa miejsc widokowych • Oznakowanie miejsc turystycznie i rekreacyjnie atrakcyjnych • Wyznaczenie nowych szlaków pieszych (np. szlak złotych myśli, garbackie szczy) i odnowa już istniejących • Budowa ścieżek rowerowych we współpracy z sąsiednimi gminami infrastruktury rowerowej do europejskiej sieci szlaków rowerowych EuroVelo • Wypożyczalnia rowerów i wykorzystanie ścieżek rowerowych w Puszczy Kozienickiej, biegi maratony 	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie atrakcyjności Zalewu Polanka i rozszerzenie oferty w zakresie rekreacyjnym • Poprawa bezpieczeństwa kąpieli w Zalewie Polanka • Ścieżki pieszo-rowerowe w Bąkowcu, Ponikwie, Bogucinie, Garbatce Dziewiątce • Zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy • Przyciągnięcie większej ilości turystów spoza gminy • Zwiększenie wpływów podatkowych z tytułu działalności gospodarczej związanej z turystyką • Zwiększenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym • Aktywizacja młodzieży • Poprawa aktywności fizycznej mieszkańców • Zwiększenie poziomu uczestnictwa w rekreacji • Poszerzenie bazy hotelowej i gastronomicznej 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba rozbudowanych bądź zmodernizowanych obiektów (szt.) • Liczba osób corocznie korzystających z rekreacji w Ośrodku Polanka (os.) • Długość nowych ścieżek rowerowych (w km) • Liczba turystów nocujących w Gminie (os.) • Dochody z najmu i dochody podatkowe od przedsiębiorstw osiągających zaangażowanych w turystykę (PLN) • Liczba wypadków z udziałem rowerzystów na terenie Gminy (szt.) • Liczba całorocznych miejsc noclegowych (szt.) • Liczba wypożyczanych corocznie rowerów (szt.) • Długość nowo wytyczonych szlaków pieszych (km)

<ul style="list-style-type: none"> • Tory do jazdy na rolkach/ desce lub tor rowerowy dla młodzieży • Działania na rzecz budowy bazy hotelowej i gastronomicznej na obszarze gminy 		
CEL OPERACYJNY: 2.2. ROZWÓJ SYSTEMÓW ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII (OZE)		
Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki osiągnięcia działań
<ul style="list-style-type: none"> • Wdrażanie technologii OZE na terenie gminy w budynkach użyteczności publicznej oraz mieszkalnych • Edukacja i informowanie społeczności lokalnej o korzyściach wykorzystywania odnawialnych źródeł energii • Współpraca z gminami ościennymi w zakresie inwestycji w OZE 	<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczenie emisji szkodliwych substancji do atmosfery z tradycyjnych źródeł ciepła (niska emisja) • Zwiększenie liczby gospodarstw domowych korzystających z OZE • Poprawa efektywności energetycznej budynków • Rozwój elektromobilności • Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców • Poprawa jakości życia • Poprawa stanu zdrowia mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba dni z przekroczeniem dopuszczalnych poziomów benzo(a)pirenu i pyłu zawieszonego (dni) • Kwota udzielonych dotacji na wymianę pieców (PLN) • Liczba budynków użyteczności publicznej z przeprowadzoną termomodernizacją (szt.) • Liczba stacji ładowania pojazdów elektrycznych na terenie gminy (szt.) • Liczba akcji proekologicznych realizowanych na terenie gminy (szt.)
CEL OPERACYJNY: 2.3. WZMOCNIENIE PROMOCJI SPÓJNEJ OFERTY TURYSTYCZNEJ GMINY		
Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki osiągnięcia działań
<ul style="list-style-type: none"> • Poszerzenie działań kulturalnych i promocyjnych w gminie oraz dostosowanie oferty edukacyjnej i rozrywkowej do potrzeb dzieci, młodzieży, dorosłych oraz seniorów • Promowanie gminy poprzez udział w targach turystycznych, eventach • Utworzenie gminnej galerii sztuki we współpracy ze szkołą: Technikum Drzewne, plenery artystów • Organizacja punktu informacji turystycznej, bazy noclegowej i atrakcji turystycznych w regionie • Wszczęcie działań mających w celu rozpoczęcie procedury uznania miejscowości za 	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie zainteresowania ofertą turystyczną gminy wśród mieszkańców oraz turystów • Zwiększenie świadomości walorów turystycznych wśród mieszkańców • Większa rozpoznawalność oferty gminy na Mazowszu i w Polsce • Uznanie Garbatki-Letnisko za miejscowość uzdrowską 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba podjętych działań promocyjnych poza gminą (szt.) • Liczba utworzonych punktów informacji turystycznej (szt.) • Liczba turystów nocujących w Gminie (os.) • Dochody z najmu i dochody podatkowe od przedsiębiorstw osiągających zaangażowanych w turystykę (PLN) • Liczba artystów odwiedzających gminę w ramach corocznych plenerów • Wpisanie gminy na listę uzdrowisk Ministerstwa Zdrowia

uzdrowiskową – badania laboratoryjne wód źródłanych i czystości powietrza		
CEL OPERACYJNY: 2.4. WSPIERANIE ROZWOJU DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ		
Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki osiągnięcia działań
<ul style="list-style-type: none"> • Ulgi podatkowe dla nowo powstałych przedsiębiorców • Wsparcie mikro i małych przedsiębiorstw poprzez promocję ich usług • Zagospodarowanie niewykorzystanych terenów oraz budynków pod użyteczność małych przedsiębiorstw • Tworzenie oraz promocja produktów lokalnych • Zachęcanie i wsparcie lokalnych przedsiębiorców do tworzenia gospodarstw agroturystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej gminy • Rozwój lokalnego rynku pracy • Lokalizowanie w gminie nowych inwestycji • Zwiększanie się liczby przedsiębiorstw zarejestrowanych na terenie gminy • Promocja terenów inwestycyjnych • Wzrost atrakcyjności gminy dla nowych mieszkańców • Zwiększanie się liczby miejsc noclegowych (sezonowych i całorocznych) 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba przedsiębiorstw korzystających z ulg podatkowych • Liczba nowych przedsiębiorstw (szt.) • Liczba bezrobotnych (os.) • Powierzchnia terenów inwestycyjnych oferowanych przez gminę (ha) • Liczba miejsc noclegowych (szt.) • Liczba nowych mieszkańców (os.)
CEL STRATEGICZNY: 3. ROZWÓJ PRZESTRZENNY – ZWIĘKSZENIE DOSTĘPNOŚCI ORAZ SPÓJNOŚCI TERYTORIALNEJ		
CEL OPERACYJNY: 3.1. POPRAWA SPÓJNOŚCI I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO		
Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki osiągnięcia działań
<ul style="list-style-type: none"> • Budowa sieci małej infrastruktury, w tym ławek, koszy na śmieci, elementów oświetlenia • Poszerzenie ilości zieleni zagospodarowanej, w tym tworzenie skwerów, zieleńców, nasadzeniem drzew oraz traw • Odnowienie elewacji budynku szkoły, ogrodzenia wokół szkoły, ciągów komunikacyjnych na placu szkolnym, podjazdów na plac szkolny • Kreowanie przestrzeni publicznych oraz zagospodarowanie ich pod strefy aktywności lokalnej, z zachowaniem zasad ładu przestrzennego 	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni • Skrócenie czasu realizacji inwestycji budowlanych • Rozwój zabudowy mieszkaniowej z poszanowaniem ładu przestrzennego • Przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatu • Przeciwdziałanie fragmentacji środowiska przyrodniczego, ochrona krajobrazu i racjonalne korzystanie z zasobów środowiska 	<ul style="list-style-type: none"> • Wartość nakładów inwestycyjnych na małą infrastrukturę (PLN) • Wielkość nowej powierzchni zieleni zagospodarowanej przez Urząd Gminy (w m²) • Realizacja projektu modernizacji przestrzeni szkoły podstawowej • Stopień pokrycia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego powierzchni gminy (%) • Powierzchnia przestrzeni publicznych dostępnych dla mieszkańców (ha) • Powierzchnia zintegrowanych systemów zieleni (ha)

CEL OPERACYJNY: 3.2. POPRAWA DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ		
Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki osiągnięcia działań
<ul style="list-style-type: none"> • Budowa lub modernizacja dróg publicznych gminnych oraz wojewódzkich i powiatowych, przy współpracy z władzami wyższego rzędu • Rozwój transportu gminnego do szkół, ludzie starsi • Rozbudowa infrastruktury ścieżek rowerowych • Realizacja parkingów w okolicy szkoły i hali sportowej 	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa stopnia skomunikowania poszczególnych części gminy • Skrócenie czasu dojazdu między miejscowościami • Zwiększenie bezpieczeństwa pieszych i kierowców • Ograniczenie hałasu • Zastąpienie części komunikacji samochodowej komunikacją rowerową • Zmniejszenie emisji pyłu z dróg nieutwardzonych • Poprawa spójności systemu komunikacyjnego gminy • Poprawa ładu przestrzennego 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba km nowopowstałych dróg (km) • Czas dojazdu pomiędzy poszczególnymi sołectwami (min) • Liczba km nowych ścieżek rowerowych (km) • Liczba wypadków na drogach (szt.)
CEL OPERACYJNY: 3.3. POPRAWA BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO		
Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki osiągnięcia działań
<ul style="list-style-type: none"> • Budowa i modernizacja chodników, w tym ciągów pieszo-jezdnych • Budowa i modernizacja oświetlenia • Tworzenie bezpiecznych przejść dla pieszych przy wykorzystaniu energooszczędnych i ekologicznych rozwiązań • Współpraca z Komendą Powiatową Policji w zakresie zapewnienia wystarczającej obecności Policji na terenie gminy • Rozwój sieci monitoringu • Współpraca z PKP w zakresie zapewnienia mieszkańcom miejsc parkingowych oraz bezpiecznego przejścia dla pieszych (np. kładka nad torami) 	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie bezpieczeństwa ruchu drogowego • Poprawa bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów • Zmniejszenie liczby wypadków drogowych • Poprawa estetyki przestrzeni publicznej • Zwiększenie atrakcyjności dla osób osiedlających się • Zmniejszenie liczby wykroczeń i przestępstw • Wzrost poczucia bezpieczeństwa 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba km nowych i zmodernizowanych chodników oraz ciągów pieszo-jezdnych (km) • Liczba nowych punktów oświetleniowych (szt.) • Liczba nowych punktów monitoringu (szt.) • Liczba zmodernizowanych lub nowych przejść dla pieszych (szt.) • Lokalizacja posterunku (szt.)

Źródło: opracowanie własne.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

W założeniach planistycznych (Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Garbatka-Letnisko) przyjęta została następująca wiodąca funkcja gminy Garbatka-Letnisko: **ponadlokalna funkcja turystyczno-wypoczynkowa** oraz funkcje uzupełniające: **przemysłowa oraz rolnictwo z ochroną kompleksów gleb dobrych dla potrzeb gospodarki żywnościowej**.

W zakresie obsługi ludności zdecydowano o koncentracji podstawowych usług związanych z obsługą ludności, turystyki i rolnictwa w miejscowości gminnej Garbatka-Letnisko.

Odnośnie struktury funkcjonalno-przestrzennej, w jej układzie wyróżnione zostały następujące obszary:

Obszar I

- miejscowość gminna, jako główne ogniwo struktury z funkcją podstawowej obsługi ludności i rolnictwa oraz wypoczynku i turystyki;
-

Obszar II

- obszary o podstawowej funkcji rolniczej obejmujące południowe tereny gminy;
-

Obszar III

- obszary o podstawowej funkcji wypoczynkowej obejmujące północne obszary gminy (na północ od linii kolejowej) w większości stanowiące zwarte kompleksy Puszczy Kozienickiej;
-

Obszar IV

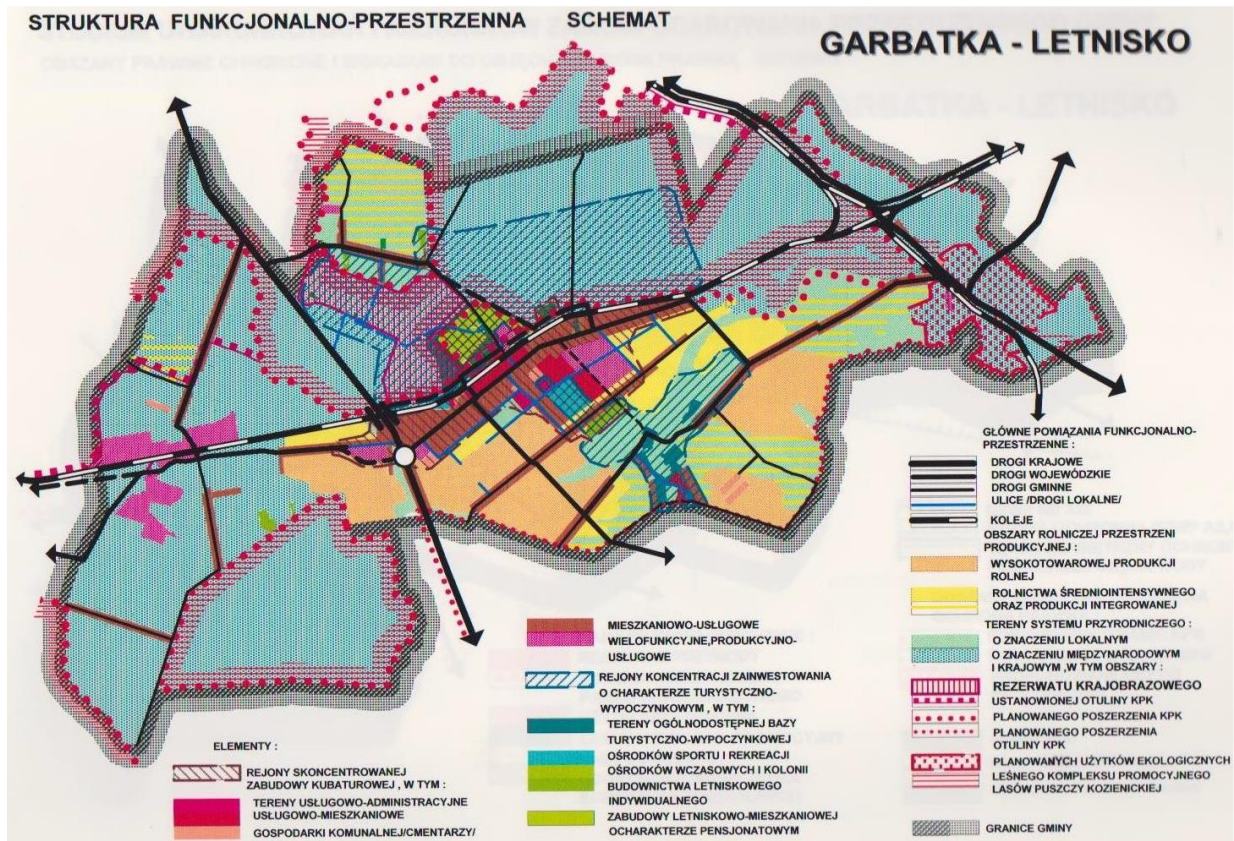
- obszary koncentracji podstawowych zakładów produkcyjnych w zachodniej części gminy.
-

Ustalenia ogólne określające rodzaje, sposoby i zasady realizacji inwestycji w wyróżnionych strefach funkcjonalnych, którymi uznane zostały:

- strefa mieszkaniowo-usługowa obejmująca istniejące zainwestowanie i tereny projektowane w miejscowości gminnej oraz poszczególnych sołectwach. Możliwość adaptacji i porządkowania istniejącej zabudowy oraz realizacja nowych form budownictwa usługowego, mieszkaniowego jednorodzinnego /w części wg ustaleń planu szczegółowego/, zagrodowego, wypoczynkowego, w tym zabudowy mieszkalno-pensjonatowej w miejscowości gminnej;
- strefa produkcyjno-usługowa /tereny przemysłowe/ jako wielofunkcyjna strefa o podstawowej funkcji przemysłowej i sposobie użytkowania regulowanym przepisami sanitarnymi obejmująca przede wszystkim tereny istniejącego zainwestowania we wschodniej części miejscowości gminnej oraz zachodniej części gminy Bogucin – Brzustów - Żytkowice;
- strefa rolnicza (tereny rolne) - obejmująca tereny o wiodącej funkcji rolniczej przede wszystkim w południowej części gminy. W strefie rolniczej, w uzasadnionych określonych przypadkach dopuszczona została lokalizacja obiektów służących intensywnej gospodarce rolnej, obiektów gospodarki komunalnej (podstawowe uzbrojenie terenu) oraz obiektów turystyki i wypoczynku (obozowiska, campingi, biwaki);
- strefa ochrony ekologicznej (tereny rekreacyjne) - obejmująca obszary środowiska przyrodniczego podlegające ochronie (otulina Kozienickiego Parku Krajobrazowego) oraz obszary o wiodącej funkcji wypoczynkowej z możliwością realizacji budownictwa letniskowego w wyznaczonych nowych zespołach w sołectwach Molendy (istniejące zrealizowane wg planu szczegółowego) Brzustów, Garbatka Długa, Garbatka-Zbyczyn oraz we wsiach uznanych jako letniskowe: Bogucin, Brzustów, Molendy, Garbatka Długa, Garbatka-Zbyczyn, Anielin;
- strefa ochrony konserwatorskiej obejmująca obiekty zabytkowe, stanowiska archeologiczne, miejsca pamięci narodowej i cmentarze;
- tereny obsługi technicznej (infrastruktury technicznej) występujące we wszystkich strefach obejmujące m.in. adaptację układu komunikacyjnego z elementami projektowanymi (bezkolizyjne skrzyżowanie z torami PKP na drodze krajowej Kozienice - Zwoleń, kładka nad

torami kolejowymi w rejonie dworca PKP, projektowana droga Radom – Garbatka śladem istniejących ciągów); założenia rozbudowy sieci wodociągowej i budowy systemów kanalizacji sanitarnej oraz deszczowej; adaptację systemów elektroenergetyki; realizację programu gazyfikacji gminy.

Rysunek 7. Schemat struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Garbatka-Letnisko

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Garbatka-Letnisko, s. 178.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

Podstawowym dokumentem warunkującym politykę przestrzenną w gminie jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Garbatka-Letnisko przyjęte uchwałą Nr V/33/98 Rady Gminy Garbatka-Letnisko z dnia 29 grudnia 1998 r. z późniejszymi zmianami.

W uchwale nr XXVII/40/17 Rady Gminy Garbatka-Letnisko z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie aktualności studium ukierunkowani i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Garbatka-Letnisko oraz planów miejscowych obowiązujących na obszarze gminy Garbatka-Letnisko stwierdzono częściową dezaktualizację Studium. Wykonując obowiązek ustawowy, Wójt Gminy dokonał oceny zachodzących zmian w zagospodarowaniu przestrzennym w gminie, z uwzględnieniem zmian demograficznych, które nastąpiły od czasu sporządzenia obowiązującego Studium oraz decyzji o warunkach zabudowy wydanych w latach 2012-2016. Ze względu na zróżnicowanie perspektyw czasowych, dla jakich dostępne były dane dla poszczególnych obszarów tematycznych, poszczególne dziedziny uwarunkowań zmian stanu zagospodarowania przestrzennego analizowane były w zależności od możliwości pozyskania tych danych. Ww. ocena wykazała, że na obszarze gminy nie zarysowują się poważniejsze tendencje do zmian w dotychczasowej strukturze funkcjonalno-przestrzennej.

Ocena aktualności obowiązującego Studium wykazała nieznaczny stopień jego dezaktualizacji. Stwierdzono, że ustalenia studium mogą być aktualizowane celem:

- określenia kierunków zmian struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy z użyciem aktualnie obowiązującej terminologii, a także standardów i wskaźników zagospodarowania przestrzennego celem podniesienia efektywności dokumentu Studium jako narzędzia zarządzania gospodarką przestrzenną oraz umożliwienia gminie wykonania zadań z zakresu sprawozdawczości statystycznej;
- określenia kierunków rozwoju energetyki wykorzystującej ekologiczne, w tym odnawialne, źródła energii.

Ocena aktualności obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wykazała, że nie wymagają one aktualizacji, za wyjątkiem mpzp dla terenu położonego w miejscowości Garbatka-Letnisko w rejonie ulic: Spacerowa, Krasickiego, Partyzantów, Kolejowa.

Analiza wniosków w sprawie sporządzenia mpzp oraz ocena aktualności obowiązujących planów miejscowych pozwalała na stwierdzenie, że w obecnych uwarunkowaniach nie jest celowym sporządzenie wieloletniego programu sporządzania mpzp. Program taki może być natomiast częścią ustaleń znowelizowanego Studium, w części dotyczącej obszarów, dla których gmina zamierza sporządzić mpzp.

Na podstawie oficjalnych dokumentów, a także diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Garbatka-Letnisko, można założyć, że ewentualne zmiany w strukturze przestrzennej gminy będą kontynuacją dotychczasowego rozwoju przestrzennego zdefiniowanego zapisami zaktualizowanego Studium, mpzp oraz dokumentami strategicznymi stworzonymi na wyższym szczeblu.

Podtrzymana zostanie przyjęta w założeniach planistycznych wiodąca ponadlokalna funkcja turystyczno-wypoczynkowa wraz z funkcjami uzupełniającymi: przemysłową i rolniczą.

Ośrodkiem dominującym w strukturze przestrzennej gminy nadal pozostawać będzie Garbatka-Letnisko, jako centrum podstawowych usług związanych z obsługą ludności, turystyki i rolnictwa. A podstawą rozwoju przestrzennego będzie istniejący układ komunikacyjny, wiążący wszystkie jednostki osadnicze.

W zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej niezbędne będzie, podobnie jak w innych gminach, uwzględnienie:

- potrzeby rozbudowy infrastruktury drogowej oraz sieci infrastruktury technicznej (kanalizacyjna, wodociągowa, gazowa, telekomunikacyjna) w związku z rozwojem nowej zabudowy;
- konieczności wspierania wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz gazu ziemnego jako podstawowego paliwa do zasilania urządzeń wytwarzających energię cieplną;
- potrzeby ochrony istotnych komponentów środowiska przyrodniczego zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju;
- potrzeby racjonalnego wykorzystania środowiska przyrodniczo-kulturowego i krajobrazu dla rozwoju turystyki;
- potrzeby zapewnienia wysokiej jakości wód oraz powietrza;
- konieczności odpowiedzialnego wykorzystania zasobów glebowych poprzez lokalizowanie nowej zabudowy na glebach niskiej klasy bonitacji i wyłączonych z procesów inwestycyjnych;
- potrzeby planowania przestrzeni publicznej w zgodzie z potrzebami osób niepełnosprawnych.

Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa mazowieckiego wraz z zakresem planowanych działań

W *Strategii rozwoju województwa mazowieckiego do 2030 roku* zidentyfikowano obszary strategicznej interwencji (OSI), w których występują problemy będące barierą rozwoju regionu. W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego przedstawiono delimitację funkcjonalnych obszarów problemowych, które zawierają się w obszarach strategicznej interwencji. Wyznaczenie OSI i obszarów problemowych umożliwia koordynację działań strategicznych wpisujących się w politykę rozwoju i planowania przestrzennego regionu województwa mazowieckiego. Zadania te przypisane zostały do określonego terytorium i są wzajemnie zintegrowane. Ułatwia to przyporządkowanie właściwych narzędzi interwencji publicznej, co warunkuje większą skuteczność i efektywność podejmowanych działań.

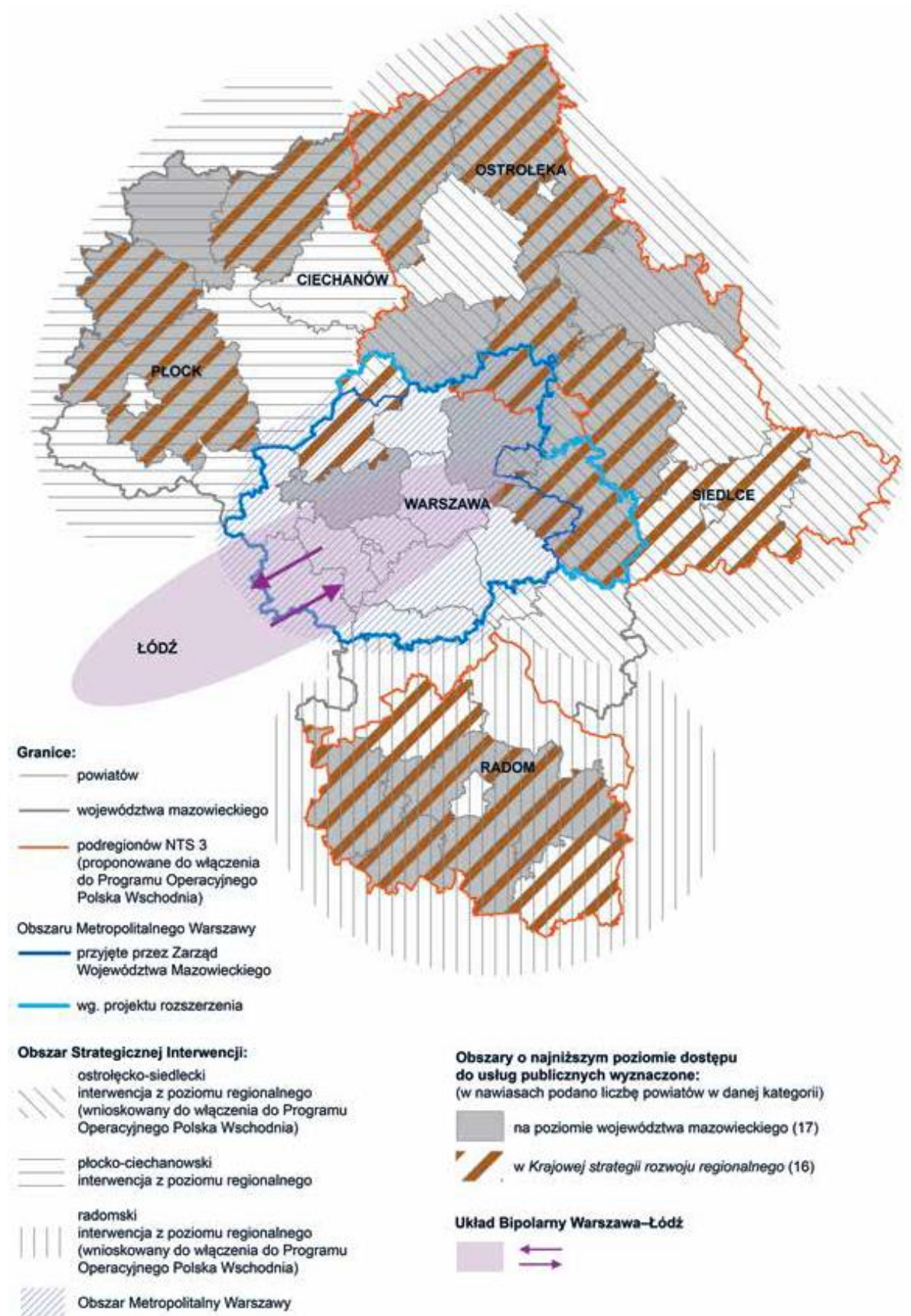
Obszary strategicznej interwencji zostały zidentyfikowane zgodnie z celami zapisanymi w Krajowej strategii rozwoju regionalnego (KSRR), tj. z celem 2. Budowa spójności terytorialnej i przeciwdziałania marginalizacji obszarów problemowych oraz z celem 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów.

W związku z tym w województwie mazowieckim na poziomie regionalnym zostały wyznaczone dwa typy OSI:

- problemowe – ostrołęcko-siedlecki, płocko-ciechanowski, radomski zgodnie z celami 2.2. Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe oraz 2.3. Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze (KSRR).
- bieguny wzrostu – Obszar Metropolitalny Warszawy zgodnie z celem 1.1. Wzmacnianie funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich i integracja ich obszarów funkcjonalnych (KSRR).

Identyfikując OSI uwzględniono również zapisy Koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, w tym szczególnie cel 1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności oraz cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.

Rysunek 8. Obszary strategicznej interwencji na terenie województwa mazowieckiego

Źródło: Strategia rozwoju województwa mazowieckiego do 2030 roku

Działania na tych obszarach będą prowadzone na poziomie regionalnym ze wsparciem z poziomu krajowego. Poniżej przedstawiono zakres zindywidualizowanej interwencji skierowanej do radomskiego OSI, do którego zaliczono gminę Garbatka-Letnisko.

Wśród najważniejszych kierunków działań skierowanych do obszaru radomskiego należy wymienić:

1. Poprawę dostępności komunikacyjnej obszaru, w tym:
 - modernizacja linii kolejowej Radom – Łódź i Kielce – Radom – Warszawa,
 - budowa dróg ekspresowych S7 i S12 oraz zachodniej obwodnicy Radomia,
 - rozwój regionalnego portu lotniczego Radom-Sadków.
2. Rozwój specjalizacji przemysłowych obszaru, w tym:
 - wsparcie rozwoju specjalizacji: obróbki metali, telekomunikacji, przemysłu obuwniczego, zbrojeniowego, podwykonawstwa przemysłowego i wykorzystania nowoczesnych technologii,
 - rozwój szkolnictwa wyższego i zawodowego, w tym głównie sprzężenie potencjału naukowego Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego w Radomiu ze szkołami zawodowymi oraz sektorem przedsiębiorstw przemysłowych,
 - wsparcie rozwoju Instytutu Technologii Eksploatacji – Państwowego Instytutu Badawczego w Radomiu oraz wdrożenie wyników jego badań do produkcji,
 - rozwój strefy ekonomicznej w otoczeniu portu lotniczego Radom Sadków.
3. Wsparcie kompleksowych programów rewitalizacyjnych w celu przywrócenia właściwych funkcji miast lub ich dzielnic, a także zmiany funkcji zdegradowanych terenów, w tym:
 - wsparcie rozwoju Parku Kulturowego Stary Radom,
 - odnowę Pionkowskiego Parku Przemysłowego,
 - renowację Zespołu Pałacowo-Parkowego w Kozienicach.
4. Zachowanie bezpieczeństwa energetycznego poprzez:
 - rozbudowę i modernizację sieci energetycznych oraz zwiększenie przepustowości gazociągów wysokiego ciśnienia subregionu radomskiego.

W tabeli poniżej dokonano zestawienia spójnych celów ze strategii rozwoju województwa mazowieckiego do 2030 roku i strategii rozwoju gminy Garbatka-Letnisko do 2030 roku.

Tabela 30. Zestawienie spójnych celów z dokumentów strategicznych na poziomie gminy i województwa

Cel	
Strategia rozwoju województwa mazowieckiego do 2030 roku	Strategia rozwoju gminy Garbatka-Letnisko do 2030 roku
Rozwój produkcji ukierunkowanej na eksport w przemyśle zaawansowanych i średniozaawansowanych technologii oraz w przemyśle i przetwórstwie rolno-spożywczym	2.4. Wspieranie rozwoju działalności gospodarczej
Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii	1.1. Poprawa sprawności oraz wielofunkcyjności infrastruktury technicznej 2.4. Wspieranie rozwoju działalności gospodarczej
Poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu oraz kształtowanie ładu przestrzennego	3.1. Poprawa spójności zagospodarowania przestrzennego 3.2. Poprawa dostępności komunikacyjnej

Poprawa jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki	1.2. Poszerzenie oferty instytucji oświaty 1.3. Wsparcie aktywności społecznej wszystkich grup mieszkańców (także osób z niepełnosprawnością, starszych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym) 3.3. Poprawa bezpieczeństwa publicznego
Zapewnienie gospodarce regionu zdywersyfikowanego zaopatrzenia w energię przy zrównoważonym gospodarowaniu zasobami środowiska	2.2. Rozwój systemów odnawialnych źródeł energii (OZE) 3.1. Poprawa spójności zagospodarowania przestrzennego
Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego oraz walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia	2.1. Poprawa oferty w zakresie infrastruktury rekreacyjnej 2.2. Rozwój systemów odnawialnych źródeł energii (OZE) 2.3. Wzmocnienie promocji spójnej oferty turystycznej gminy 3.1. Poprawa spójności zagospodarowania przestrzennego

Źródło: opracowanie własne.

Na terenie gminy Garbatka-Letnisko nie dokonano identyfikacji obszarów strategicznej interwencji kluczowych dla gminy.

System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Należyta realizacja przyjętych założeń Strategii rozwoju gminy Garbatka-Letnisko na lata 2021-2030 będzie możliwa dzięki odpowiedniemu systemowi jej wdrażania, a następnie monitoringowi oraz ewaluacji. Podobnie jak inne jednostki samorządu terytorialnego na szczeblu gminy wdrażające strategię rozwoju, Urząd Gminy Garbatka-Letnisko będzie gromadził i na bieżąco analizował dane dotyczące realizacji celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działania. Wprowadzony zostanie system stałej kontroli i oceny efektów realizacji ustaleń Strategii. Pozwoli on na wczesne zdiagnozowanie nieprawidłowości, a następnie przeciwdziałanie im oraz zapobieganie ich negatywnym skutkom w przyszłości.

Podstawowym elementem wdrażania niniejszej Strategii będzie obowiązek pracowników Urzędu oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów odpowiedzialności. Dodatkowo, wskazane jest przyjęcie lub aktualizacja szczegółowych planów i programów określających dokładny zakres działań koniecznych do realizacji każdego celu strategicznego.

Wskazane wyżej działania mogą rodzić konieczność rewizji dokumentów o charakterze strategicznym zarówno wielorocznych, jak i jednorocznych. W przypadku poprawy koordynacji działań z zakresu planowania przestrzennego gmina może zdecydować o podjęciu działań w kierunku uaktualnienia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, a także sporządzić ocenę aktualności miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wraz z oceną zasadności stworzenia wieloletniego programu sporządzania planów miejscowych (podobna ocena była już prowadzona w 2017 r.).

Kluczowa dla sukcesu procesu realizacji strategii będzie dobra współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym (m. in. lokalnymi organizacjami pozarządowymi, a także z innymi jednostkami samorządu terytorialnego i administracją rządową). Ponadto gmina powinna aktywnie uczestniczyć w konsultacjach strategii rozwoju oraz innych dokumentów strategicznych przyjmowanych przez podmioty z jej otoczenia, w tym szczególnie gminy sąsiednie oraz powiat kozienicki. W chwili przyjęcia dokumentów przez ww. podmioty, gmina może weryfikować zgodność z nimi zapisów swojej strategii rozwoju i w razie potrzeby dokonać jej aktualizacji.

Dla wdrożenia zasady angażowania organizacji pozarządowych we wspólne przedsięwzięcia na rzecz rozwoju gminy, wybrane projekty mogą być realizowane w partnerstwach z NGO. Da to szansę na dotarcie do większej liczby odbiorców ze względu na wysoką aktywność stowarzyszeń i fundacji w poszczególnych sołectwach gminy.

System monitorowania strategii będzie pełnił zadania kontrolne oraz służył weryfikacji skuteczności wdrażanych przedsięwzięć. Efekty Strategii mogą być monitorowane i opisywane w corocznym raporcie o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Jednocześnie monitorowanie strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Dodatkowo gmina może dążyć do wprowadzenia rozwiązań związanych z inteligentnym zarządzaniem, wykorzystując nowoczesne technologie teleinformatyczne, które są coraz bardziej dostępne nawet dla niewielkich podmiotów. Narzędzia te mogą wpływać na sprawną pracę Urzędu, jednostek podległych, ale również usprawniać ochronę środowiska i dawać możliwości pomiaru jakości życia w gminie.

Ramy finansowe i źródła finansowania

Ze względu na ograniczenia wynikające z niskiej zasobności dochodów własnych gmina Garbatka-Letnisko na bieżąco szuka możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, zarówno stanowiących wydatki bieżące, jak i majątkowe. Analizy te obejmują badanie możliwości aplikowania o środki:

- z funduszy unijnych, w ramach Mazowieckiego Regionalnego Programu Operacyjnego dla bieżącej perspektywy finansowej (wdrażanej do roku 2023) oraz kolejnego okresu, a także ogólnopolskich programów operacyjnych oraz Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich;
- z programów rządowych, w tym m.in. Funduszu Rozwoju Dróg Samorządowych, Maluch+, Senior+, Dostępność+, Funduszu Inwestycji Lokalnych, oraz innych programów w obszarze ochrony środowiska, bezpieczeństwa publicznego, sportu, kultury, edukacji i innych;
- z programu jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programów finansowanych ze środków samorządu województwa mazowieckiego;
- z innych, nieunijnych funduszy międzynarodowych, jak np. Fundusze Norweskie;
- z innych zwrotnych i bezzwrotnych źródeł finansowania, dystrybuowanych przez podmioty publiczne i prywatne.

Identyfikacja jak w innych polskich gminach, powyższe instrumenty finansowe, jak i środki własne gminy wskazują na potencjalne źródła finansowania, z których mogą być pozyskane fundusze na realizację strategii rozwoju.

Najprawdopodobniej dominującymi źródłami finansowania przedsięwzięć rozwojowych będą dochody własne gminy, w szczególności udział w podatku dochodowym od osób fizycznych i podatek od nieruchomości. Większość zadań przewidzianych w strategii realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności poszczególnych komórek Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych gminy Garbatka-Letnisko.

Realizacja części zadań przewidzianych w Strategii może wymagać również współpracy z gminami sąsiednimi, powiatem kozienickim, województwem mazowieckim i ich jednostkami organizacyjnymi, a także związkami międzygminnymi, spółkami komunalnymi i stowarzyszeniami, których członkiem jest gmina. Współpraca ta może obejmować także wymiar finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację powierzonych gminie zadań.

Podstawę do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie budżet gminy oraz wieloletnia prognoza finansowa. Będą w niej określone finansowane długookresowe cele strategiczne.

Poniższa tabela przedstawia prognozę wysokości głównych kategorii budżetowych w latach 2021-2030 na podstawie uchwały Nr XV/86/20 Rady Gminy Garbatka-Letnisko z dnia 4 czerwca 2020 r. w sprawie: zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej na lata 2020 – 2033. W analizowanych latach łączne dochody wyniosą prawie 215 mln PLN, natomiast wydatki ponad 205 mln PLN.

Tabela 31. Prognozowane środki budżetowe w okresie realizacji Strategii w PLN

Rok	Dochody ogółem	Wydatki ogółem	Rozchody	Wydatki bieżące
2021	22641865,06	22311865,06	330000	19032096,49
2022	20761000	20391000	370000	19507898
2023	21404500	20854500	550000	19995595
2024	21404500	20523500	881000	19995595
2025	21404500	20087500	1317000	19995595
2026	21404500	20037500	1367000	19995595
2027	21404500	20167500	1237000	19995595
2028	21404500	20011880,49	1392619,51	19995595
2029	21404500	20309500	1095000	19995595
2030	21404500	20754500	650000	19995595
Ogółem	214638865,1	205449245,6	9189619,51	198504754,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie uchwały Nr XV/86/20 Rady Gminy Garbatka-Letnisko z dnia 4 czerwca 2020 r. w sprawie: zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej na lata 2020 – 2033

Potencjał inwestycyjny gminy Garbatka-Letnisko rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów), w latach realizacji Strategii (tj. 2021-2030) wyniesie około 6,94 mln PLN.

Mazovia

Załączniki

Załącznik 1. Wzór ankiety

Szanowni Mieszkańcy,

Urząd Gminy Garbatka-Letnisko przygotowuje Strategię Rozwoju Gminy na lata 2021-2030 roku. Podstawą opracowania dobrej strategii jest rzetelna analiza potrzeb Naszej Gminy. Państwa opinie wyrażone w niniejszej ankiecie będą podstawą dla formułowania głównych celów rozwoju gminy, w tym obszarów priorytetowych dla podejmowanych przez Urząd działań. Ankieta jest w pełni anonimowa, a udział w niej dobrowolny.

1. Płeć:

- kobieta
- mężczyzna

2. Wiek:

- 18 – 24
- 25 – 34
- 35 – 44
- 45 – 54
- 55 – 64
- 65 i więcej

3. Wykształcenie:

- podstawowe
- zawodowe
- średnie
- wyższe

4. Zatrudnienie:

- instytucja publiczna
- przedsiębiorstwo prywatne
- własna działalność gospodarcza
- rolnik
- emeryt/rencista
- uczeń/student
- osoba bezrobotna
- inne (jakie?):

5. Miejsce zatrudnienia:

- gmina Garbatka-Letnisko
- poza gminą (gdzie?):

6. Sołectwo (miejsce zamieszkania):

- Anielin
- Bogucin
- Brzustów
- Bąkowiec
- Garbatka Długa i Garbatka Nowa
- Garbatka-Letnisko
- Garbatka-Zbuczyn i Garbatka-Dziewiątka

Molendy

Ponikwa

7. Od ilu lat mieszka Pan/i w gminie Garbatka-Letnisko?

mniej niż roku

1-5 lat

6-10 lat

11-20 lat

powyżej 20 lat

8. Gdzie wcześniej Pan/i mieszkał (powiat lub województwo)?

9. Czy interesuje się Pan/i tym co dzieje się na terenie gminy?

w ogóle się nie interesuję

przeważnie się nie interesuję

średnio

przeważnie się interesuję

bardzo się interesuję

10. Które z poniżej wymienionych sposobów informowania mieszkańców o działaniach władz gminy uważa Pan/i za najwygodniejsze (najlepsze) dla mieszkańców?

zebrania/spotkania urzędników i radnych z Mieszkańcami

lokalna prasa

tablice ogłoszeń, plakaty, ulotki

strona internetowa Urzędu Gminy

profil facebook Urzędu Gminy

lokalne media społecznościowe

newsletter Urzędu Gminy

biuletyn informacyjny Urzędu Gminy

inne sposoby (jakie?)

11. Czy w ciągu ostatniego roku załatwił/a Pan/i jakąś sprawę w Urzędzie Gminy? (osobiście bądź zdalnie)

tak, kilka razy

tak, raz

nie

12. Jak, ogólnie rzecz biorąc, ocenia Pan/i pracę urzędników zatrudnionych w Urzędzie Gminy?

bardzo nisko

nisko

średnio

wysoko

bardzo wysoko

13. Jak ocenia Pan/i w gminie Garbatka-Letnisko:

	bardzo źle	źle	średnio	dobrze	bardzo dobrze	nie wiem
czystość środowiska naturalnego	☐	☐	☐	☐	☐	☐
jakość wody pitnej (m.in. smak, zapach, czystość)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
dbałość instytucji publicznych o stan środowiska przyrodniczego	☐	☐	☐	☐	☐	☐
estetykę budynków publicznych (ich wygląd)	☐	☐	☐	☐	☐	☐

czystość miejsc publicznych (np. kąpielisk, placów, parków, ulic, itp.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
odbiór śmieci z gospodarstw domowych	☐	☐	☐	☐	☐	☐
segregację śmieci	☐	☐	☐	☐	☐	☐

14. Jak ocenia Pan/i w gminie Garbatka-Letnisko:

	bardzo źle	źle	średnio	dobrze	bardzo dobrze	nie wiem
dostępność transportu zbiorowego na terenie gminy (np. komunikacji publicznej, PKS-u, busów...)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
jakość transportu zbiorowego na terenie gminy	☐	☐	☐	☐	☐	☐
jakość/stan nawierzchni dróg/ulic	☐	☐	☐	☐	☐	☐
dostępność tras rowerowych	☐	☐	☐	☐	☐	☐
bezpieczeństwo na drogach	☐	☐	☐	☐	☐	☐
utrzymanie dróg publicznych w zimie (np. odśnieżanie)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
jakość/stan dróg dla pieszych/chodników (dostępność, oświetlenie)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
jakość infrastruktury komunalnej (wodociągi, kanalizacja)	☐	☐	☐	☐	☐	☐

15. Z jakiego środka komunikacji najczęściej Pan/i korzysta?

- własny samochód
- komunikacja zbiorowa
- samochód znajomych, sąsiadów (pomoc sąsiedzka)
- rower
- skuter/motocykl
- inne (jakie?):

16. Czy wśród domowników jest dziecko / są dzieci w wieku przedszkolnym?

- tak
- nie

17. Jeżeli tak, to czy uczęszcza do przedszkola na terenie gminy?

- tak
- nie

18. Czy wśród domowników jest dziecko / są dzieci w wieku szkolnym?

- tak
- nie

19. Jeżeli tak, to czy uczęszcza do szkoły na terenie gminy?

- tak
- nie

20. Jak ocenia Pan/i w gminie Garbatka-Letnisko:

	bardzo źle	źle	średnio	dobrze	bardzo dobrze	nie wiem
jakość nauczania w szkole podstawowej	☐	☐	☐	☐	☐	☐
dostępność zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży	☐	☐	☐	☐	☐	☐

dostępność przedszkoli w tym czasie ich otwarcia	☐	☐	☐	☐	☐	☐
dostępność placów zabaw dla dzieci	☐	☐	☐	☐	☐	☐
dostępność całorocznych świetlic dla dzieci i młodzieży	☐	☐	☐	☐	☐	☐
atrakcyjność oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży	☐	☐	☐	☐	☐	☐
dostępność różnych form ciekawego spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	☐	☐	☐	☐	☐	☐

21. Jak ocenia Pan/i w gminie Garbatka-Letnisko:

	bardzo źle	źle	średnio	dobrze	bardzo dobrze	nie wiem
działalność instytucji opieki społecznej	☐	☐	☐	☐	☐	☐
przystosowanie budynków publicznych do potrzeb osób niepełnosprawnych	☐	☐	☐	☐	☐	☐
możliwość skorzystania przez potrzebujących z usług opiekuńczych finansowanych przez gminę	☐	☐	☐	☐	☐	☐
pomoc udzielaną przez instytucje gminne osobom znajdującym się w gorszym położeniu	☐	☐	☐	☐	☐	☐
zainteresowanie instytucji gminnych problemami seniorów	☐	☐	☐	☐	☐	☐
dostęp do lekarzy pierwszego kontaktu	☐	☐	☐	☐	☐	☐
dostęp do lekarzy specjalistów	☐	☐	☐	☐	☐	☐
funkcjonowanie aptek	☐	☐	☐	☐	☐	☐

22. Czy korzysta Pan/Pani z jakiejś formy pomocy społecznej?

- tak
 nie

23. Jak ocenia Pan/i w gminie Garbatka-Letnisko:

	bardzo źle	źle	średnio	dobrze	bardzo dobrze	nie wiem
działalność gminnych instytucji kultury	☐	☐	☐	☐	☐	☐
działalność bibliotek (np. ofertę, aktywność)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
możliwość udziału w imprezach sportowych jako widz	☐	☐	☐	☐	☐	☐
możliwość czynnego uprawiania sportu	☐	☐	☐	☐	☐	☐
możliwości podejmowania działań artystycznych (np. śpiewania w chórze, grania w zespole, uczestniczenia w warsztatach malarskich itp.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
możliwości czynnego uczestnictwa w różnych działaniach społecznych (np. w organizacjach społecznych)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
dostępność (istnienie) miejsc, w których dorośli mogą spędzać czas wolny poza domem (np. klubów, świetlic, kawiarni, itp.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
dostęp do miejsc rekreacji (wypoczynku na łonie natury) w najbliższej okolicy Pana/Pani zamieszkania	☐	☐	☐	☐	☐	☐

24. Jakich wydarzeń kulturalnych/ rozrywkowych brakuje na terenie gminy?

25. Jak ocenia Pan/i w gminie Garbatka-Letnisko:

	bardzo źle	źle	średnio	dobrze	bardzo dobrze	nie wiem
dostępność miejsc pracy	☐	☐	☐	☐	☐	☐
możliwość założenia własnego biznesu	☐	☐	☐	☐	☐	☐
wsparcie udzielane przedsiębiorcom przez gminę	☐	☐	☐	☐	☐	☐

26. Jak ocenia Pan/i w gminie Garbatka-Letnisko:

	bardzo źle	źle	średnio	dobrze	bardzo dobrze	nie wiem
dostępność do terenów inwestycyjnych do prowadzenia działalności gospodarczej	☐	☐	☐	☐	☐	☐
dostępność do terenów inwestycyjnych do zamieszkania (działki budowlane)	☐	☐	☐	☐	☐	☐

27. Czy gmina Garbatka-Letnisko jest dobrze promowana na zewnątrz?

- zdecydowanie tak
- tak
- średnio
- nie
- zdecydowanie nie

28. Prawo nakłada na gminę obowiązek równoczesnej realizacji wielu zadań. Nie można z żadnego zrezygnować, ale przy planowaniu budżetu można niektóre z nich traktować jako ważniejsze. Które dziedziny, Pana/i zdaniem, powinny być szczególnie wspierane? Prosimy zaznaczyć nie więcej niż trzy najważniejsze pozycje na prezentowanej liście:

- bezpieczeństwo publiczne
- pomoc społeczna
- infrastruktura drogowa
- oświata i opieka przedszkolna
- sport i rekreacja
- wodociągi i kanalizacja
- zajęcia pozalekcyjne dla dzieci
- ochrona i profilaktyka zdrowia
- rozwój turystyki
- działalność instytucji kultury
- tereny zielone, rekreacyjne
- wsparcie organizacji społecznych
- czystość ulic i terenów publicznych
- inna sfera (jaka?)

29. Proszę wymienić priorytetowe inwestycje do zrealizowania w gminie:

30. Co jest dla Pana/i największym problemem związanym z życiem w gminie?

31. Jaki według Pana/i jest największy atut gminy?

32. Czy chciałby Pan/i zwrócić uwagę Władzom Gminy na jakąś sprawę, która nie została poruszona w tej ankiecie?

Załącznik 2. Zarządzenie w sprawie Społecznego Zespołu ds. opracowania Strategii Rozwoju Gminy

ZARZĄDZENIE NR 44/2021 Wójta Gminy Garbatka-Letnisko z dnia 15 lipca 2021 r.

w sprawie powołania Społecznego Zespołu ds. opracowania Strategii Rozwoju Gminy Garbatka-Letnisko na lata 2021-2030

Na podstawie art. 30 ust. 1 i ust. 2 oraz art. 31 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2020 r., poz. 713 ze zm.), art. 19 ust. 3b ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2019 r., poz. 1295 ze zm.) oraz Uchwały XXI/148/21 Rady Gminy Garbatka-Letnisko z dnia 20 maja 2021 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Garbatka-Letnisko na lata 2021-2030 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji, zarządzam, co następuje:

§ 1

W związku z przystąpieniem do opracowania Strategii Rozwoju Gminy Garbatka-Letnisko na lata 2021-2030, zwanej dalej Strategią, powołuje się Społeczny Zespół ds. opracowania Strategii Rozwoju Gminy Garbatka-Letnisko na lata 2021-2030 w następującym składzie:

1. Olga Jasek-Siwecka – Kierownik Referatu Pozyskiwania Funduszy i Promocji Gminy - Przewodnicząca Zespołu
2. Katarzyna Zawadzak – Podinspektor ds. oświaty - Sekretarz Zespołu
3. Ryszard Mazur – Radny Gminy Garbatka-Letnisko – Członek Zespołu
4. Hanna Skocz – Radna Gminy Garbatka-Letnisko – Członek Zespołu
5. Justyna Szulc – Kierownik Referatu Gospodarki Komunalnej – Członek Zespołu
6. Agnieszka Serafin – Kierownik Referatu Infrastruktury i Budownictwa – Członek Zespołu
7. Beata Kowalik – Zastępca Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego – Członek Zespołu
8. Agnieszka Adach – Kierownik Referatu Finansowego – Członek Zespołu
9. Maria Grygiel – Dyrektor Samorządowego Przedszkola „Pod Sosnową Szyszka” – Członek Zespołu
10. Grażyna Kalembkiewicz – Nauczyciel Publicznej Szkoły Podstawowej im. Królowej Jadwigi w Garbatce-Letnisko – Członek Zespołu
11. Henryk Sekuła – Sołtys wsi Ponikwa – Członek Zespołu
12. Małgorzata Rutkowska-Mamica – Przedstawiciel przedsiębiorstw – Członek Zespołu
13. Monika Piechurska – Przedstawiciel Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej – Członek Zespołu
14. Teresa Bęczkowska – Przedstawiciel stowarzyszeń – Członek Zespołu
15. Maria Gola – Sekretarz Koła Gospodyń Wiejskich – Członek Zespołu
16. Iwona Olszowiec – Członek Koła Gospodyń Wiejskich – Członek Zespołu
17. Iwona Stępień – Przedstawiciel Gminnej Biblioteki – Członek Zespołu

§ 2

Zespół działa do czasu uchwalenia „Strategii Rozwoju Gminy Garbatka-Letnisko na lata 2021-2030”.

§ 3

Wykonanie zarządzenia powierza się Sekretarzowi Gminy.

§ 4

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Sprawdzono pod względem
formalno-prawnym
rada prawni
Agnieszka Gregorczyk-Kwaśnik

WÓJT

Teresa Fryszkiewicz